

SAVIVALDYBIŲ KULTŪROS INDEKSAS

2022

SANTRAUKA

KRISTINA MAŽEIKAITĖ, 2023

Kultūra^τ

LIETUVOS
KULTŪROS
TARYBA

Kuriančios savivaldybės

Savivaldybių kultūros indekso idėjos ir tyrimo autorė

Kristina Mažeikaitė

Kristinai Mažeikaitei ir Lietuvos kultūros tarybai priklauso autorių turtinės teisės atgaminti bet kokia forma ar būdu, išleisti ir viešai skelbti (visą ar dalimis), įskaitant viešą prieigą kompiuterių tinklais, tyrimą ir visas pateiktas rekomendacijas. Šios informacijos naudojimas galimas mokslo ir nekomerciniais tikslais, nurodant cituojamą šaltinį.

Autorės išreikštas požiūris nebūtinai sutampa su Lietuvos kultūros tarybos.

© Kristina Mažeikaitė, 2023

© Lietuvos kultūros taryba, 2023

TURINYS

Turinys.....	4
ĮVADAS.....	6
1. RODIKLIAI.....	8
2. SAVIVALDYBIŲ REITINGAI.....	12
2.1. KULTŪROS ORGANIZACIJOS.....	15
2.1.1. SUBINDEKSAS: KULTŪROS ORGANIZACIJOS.....	17
2.2. KŪRĖJAI.....	21
2.2.1. SUBINDEKSAS: KŪRĖJAI.....	23
2.3. KULTŪROS MAKROEKONOMIKA.....	27
2.3.1. SUBINDEKSAS: KULTŪROS MAKROEKONOMIKA.....	29
2.4. FINANSAVIMAS KULTŪRAI.....	33
2.4.1. SUBINDEKSAS: FINANSAVIMAS KULTŪRAI.....	35
2.5. DALYVAVIMAS KULTŪROJE IR SOCIALINIS KAPITALAS.....	39
2.5.1. SUBINDEKSAS: DALYVAVIMAS KULTŪROJE IR SOCIALINIS KAPITALAS.....	41
2.6. KULTŪROS PAVELDAS.....	45
2.6.1. SUBINDEKSAS: KULTŪROS PAVELDAS.....	47
2.7. POKYČIŲ GRUPĖ.....	51
2.7.1. SUBINDEKSAS: POKYČIŲ GRUPĖ.....	52
3. SAVIVALDYBIŲ KULTŪROS INDEKSAS.....	56
3.1. SUBINDEKSŲ APIBENDRINIMAS.....	62
3.2. SAVIVALDYBIŲ KULTŪROS INDEKSAS SAVIVALDYBIŲ KLASTERIUOSE... ..	71
3.3. SAVIVALDYBIŲ KULTŪROS INDEKSAS APSKRITYSE.....	75
3.4. DIDIEJI MIESTAI.....	78
IŠVADOS.....	84
REKOMENDACIJOS.....	88

IVADAS

Šioje tyrimo ataskaitoje pristatomas 2022 m. savivaldybių kultūros indeksas. 2022 m. Kaunas buvo Europos kultūros sostinė, o Alytus – Lietuvos kultūros sostinė. Panevėžyje kuriamas Stasio Eidrigėčiaus menų centras. Įdomu, kaip šie įvykiai atsispindės bendrame savivaldybių kultūros indekso rezultate. Praėjusių metų indekse buvo atkreiptas dėmesys į didžiųjų miestų savivaldybių santykinai mažas finansavimo apimtis kultūros paslaugoms. Ar finansavimas didėja, nesikeičia, o gal ir mažėja? Galiausiai 2022 metų indeksą galime papildyti naujais Gyventojų dalyvavimo kultūroje ir pasitenkinimo kultūros paslaugomis duomenimis (KOG institutas, 2024). Ar gyventojai dažniau įsitraukia į kultūrinės veiklas ir patys jaučiasi kūrybiški? Į tai bus ieškoma atsakymų šioje tyrimo ataskaitoje.

Savivaldybių kultūros indekso tikslas – objektyviai ir visapusiškai reprezentuoti kultūros situaciją kiekviename savivaldybėje, palyginti situaciją tarp savivaldybių ir laike bei sudaryti galimybes identifikuoti problemiškesnius aspektus, kuriuos būtų galima gerinti kiekviename savivaldybėje.

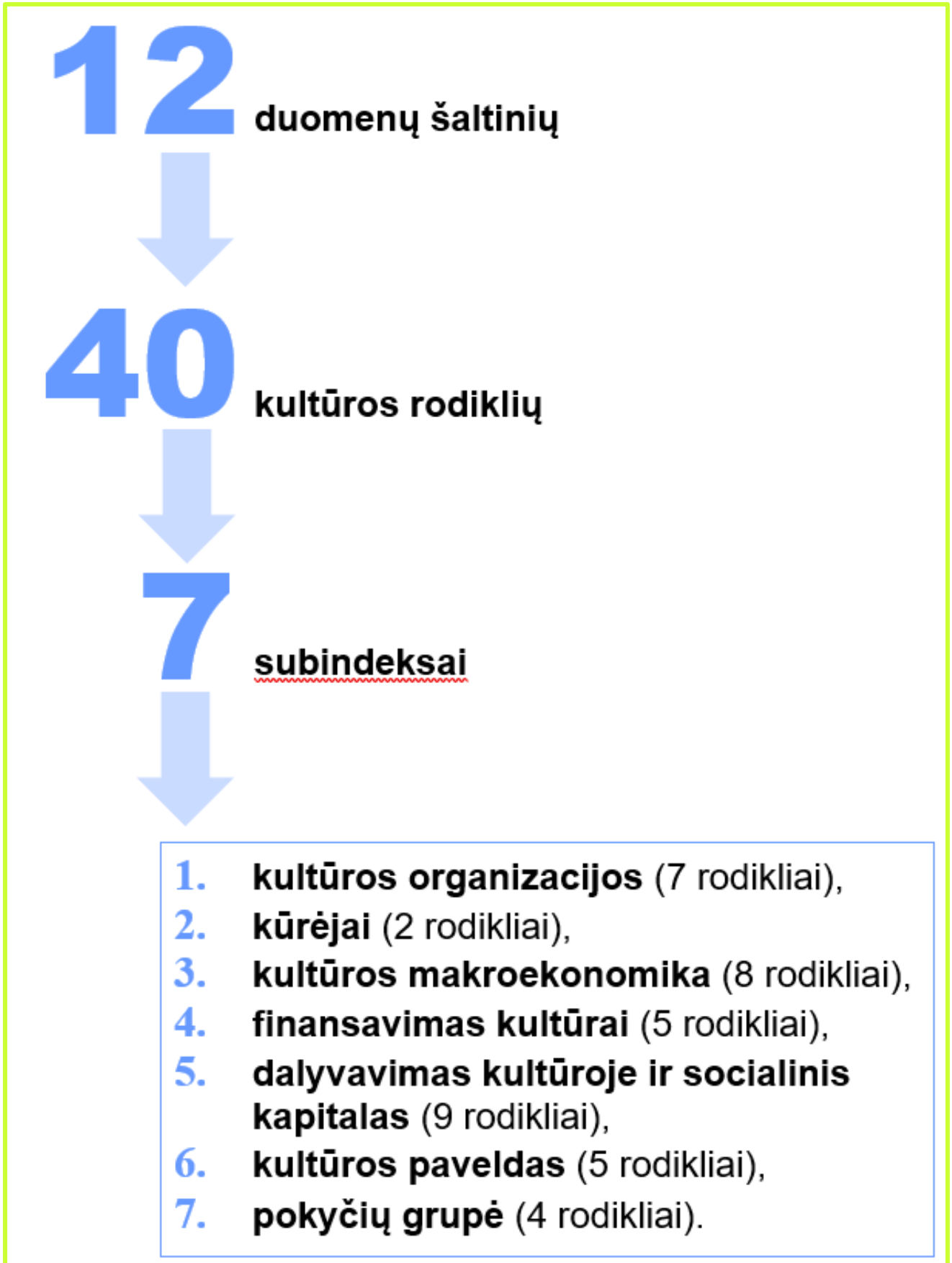
Visgi, kuriant savivaldybių kultūros indeksą, kertiniu laikyčiau šūkį: **„Kuriančios savivaldybės“**. Apie tai jau buvo kalbėta ir Savivaldybių kultūros indekso 2021 m. tyrimo ataskaitoje (Mažeikaitė, 2023), bet kultūros vyksmui reikia pilnai funkcionuojančios ekosistemos. Šioje ekosistemoje esame svarbūs visi: kultūros politikos formuotojai ir įgyvendintojai, merai, savivaldybių administracijos komandos, kultūros organizacijos, menininkai ir gyventojai. Viename interviu Ernestas Parulskis, eseistas ir menotyrininkas, klausia, kada matysime po šiuolaikinio meno mugės *ArtVilnius* 16-ą troleibusą, pilną keleivių su išigytais meno kūriniiais. Panašų klausimą („Ar perkate meno kūrinius?“) iškėliau vienoje konferencijoje, kurioje šis mano klausimas buvo palydėtas šypsena. Visgi pilnai funkcionuojančioje kultūros ekosistemoje aktyviai veikia visi dalyviai: kryptingas finansavimas skatina kultūros ir meno raidą bei kultūros prieinamumą visiems, kūrėjai ir kultūros organizacijos siekia aukščiausio profesionalumo, stengiasi, kad pristatomi kūriniai būtų įdomūs, šiuolaikiški, aktualūs, prasmingi, gyventojai aktyviai lankosi kultūros renginiuose ir mato jų vertę. Kaip viso to pasiekti? Tikiu, kad kiekvienas mūsų, būdami kultūros ekosistemos dalyviai, galime iškelti sau klausimą: ką dar galiu padaryti, kad kultūrinė aplinka būtų įvairesnė, prasmingesnė, įdomesnė, prieinamesnė? Ir veikti.

Galiausiai norisi palinkėti kalbėti apie kultūrą skaičiais ir faktais, domėtis ir atrasti ją. Ir tegu visapusiškas kultūros situacijos vertinimas veda prie geriausių įmanomų sprendimų. **Kurkime!**

1

■ **RODIKLIAI**

1 pav. 2022 m. savivaldybių kultūros indekso struktūros schema (sudaryta autorės)

Savivaldybių kultūros indeksas sudarytas remiantis 12 duomenų šaltinių. Pagrindinis kriterijus, renkantis duomenų šaltinius, buvo duomenų šaltinio patikimumas, reprezentatyvumas ir tęstinumas. Savivaldybių kultūros indekso rodiklių duomenų šaltiniai:

1. Valstybės duomenų agentūra;
2. Sodra;
3. Lietuvos kultūros taryba;
4. Lietuvos nacionalinė Martyno Mažvydo biblioteka;
5. Meno kūrėjų organizacijos;
6. Valstybinė mokesčių inspekcija;
7. Lietuvos Respublikos finansų ministerija;
8. Lietuvos Respublikos kultūros ministerija, Kurk LT;
9. Savivaldybių apklausa¹;
10. Gyventojų dalyvavimo kultūroje ir pasitenkinimo kultūros paslaugomis tyrimai²;
11. Kultūros paveldo departamentas prie Kultūros ministerijos;
12. Valstybinė kultūros paveldo komisija.

Detalus rodiklių sąrašas pateikiamas 1 lentelėje.

1 lentelė Savivaldybių kultūros indekso rodiklių sąrašas (sudaryta autorės)

Sub- indeksas	N	Rodiklis ir susijusi populiacija (santykis)
KULTŪROS ORGANIZACIJOS	1	Kultūros įmonių skaičius (pagal juridinio kodo registracijos vietą), tenkantis 1 tūkst. gyv.
	2	Tradicines kultūrinės veiklas vykdančių kultūros įmonių padalinių skaičius, tenkantis 1 tūkst. gyv.
	3	Naujasias kūrybinių industrijų veiklas vykdančių kultūros įmonių padalinių skaičius, tenkantis 1 tūkst. gyv.
	4	Nebiudžetinio sektoriaus organizacijų skaičius, tenkantis 1 tūkst. gyv.
	5	Bibliotekų skaičius, tenkantis 1 tūkst. gyv.
	6	Muziejų skaičius, tenkantis 1 tūkst. gyv.
	7	Kultūros centrų skaičius, tenkantis 1 tūkst. gyv.
KŪRĖJAI	1	Profesionalaus meno kūrėjų skaičius, tenkantis 1 tūkst. gyv.
	2	Meno mėgėjų kolektyvų skaičius, tenkantis 1 tūkst. gyv.

¹ Savivaldybių apklausa buvo atlikta autorės 2022 m. pab.–2023 m. pr.

² Ambrazevičienė & Matulaitienė, 2021; KOG institutas, 2024.

KULTŪROS MAKROEKONOMIKA	1	Tradicines kultūrinės veiklas vykdančių kultūros įmonių padalinių apyvarta, Eur/ 1 gyv.
	2	Naujasis kūrybinių industrijų veiklas vykdančių kultūros įmonių padalinių apyvarta, Eur/ 1 gyv.
	3	Išlaidos darbuotojų algoms ir atlyginimui pagal veiklos vykdymo vietą ((tradicinės kultūrinės veiklos); be darbdavio socialinio draudimo įmokų), Eur/ 1 darbuotojui
	4	Išlaidos darbuotojų algoms ir atlyginimui pagal veiklos vykdymo vietą ((naujosios kūrybinių industrijų veiklos); be darbdavio socialinio draudimo įmokų), Eur/ 1 darbuotojui
	5	Darbuotojų (samdomų) skaičius pagal veiklos vykdymo vietą (tradicinės kultūrinės veiklos), tenkantis 1 tūkst. gyv.
	6	Darbuotojų (samdomų) skaičius pagal veiklos vykdymo vietą (naujosios kūrybinių industrijų veiklos), tenkantis 1 tūkst. gyv.
	7	Pridėtinė vertė gamybos sąnaudomis pagal veiklos vykdymo vietą (tradicinės kultūrinės veiklos), Eur/ 1 gyv.
	8	Pridėtinė vertė gamybos sąnaudomis pagal veiklos vykdymo vietą (naujosios kūrybinių industrijų veiklos), Eur/ 1 gyv.
FINANSAVIMAS KULTŪRAI	1	Menininkams skiriamas LKT finansavimas, tenkantis 1 gyv.
	2	Savivaldybių biudžetų išlaidos kultūros paslaugoms, tenkančios 1 gyv.
	3	Savivaldybių biudžetų išlaidų kultūros paslaugoms dalis nuo visų išlaidų, proc.
	4	Organizacijoms skiriamas LKT finansavimas, tenkantis 1 gyv.
	5	Iš savivaldybės biudžeto skirto finansavimo menininkams dalis, Eur/ 1 gyv.
DALYAVIMAS KULTŪROJE IR SOCIALINIS KAPITALAS	1	Kultūros centrų dalyvių skaičius, tenkantis 1 tūkst. gyv.
	2	Muziejų lankytojų skaičius, tenkantis 1 tūkst. gyv.
	3	Bibliotekų vartotojų skaičius, tenkantis 1 tūkst. gyv.
	4	Bibliotekų lankytojų (apsilankymų) skaičius, tenkantis 1 tūkst. gyv.
	5	Gyventojai (≥15 m.) per pastaruosius 12 mėn., vartoję kultūros produktus / naudoję kultūros paslaugomis, proc.
	6	Visuomenės dalis, kuri dalyvauja istorinės atminties įprasminimo renginiuose ir kaip vertybę puoselėja pilietinį ir tautinį tapatumą, proc.
	7	Asmenys, kurie save tikrai galėtų pavadinti kūrybingu žmogumi, proc.
	8	Asmenys, kurie visiškai pritaria, kad visuomenei naudinga, kuomet ji sudaryta iš skirtingoms kultūroms priklausančių žmonių, proc.
	9	Gyventojų pasitenkinimas kultūros paslaugų prieinamumu, proc.
KULTŪROS PAVELDAS	1	Kultūros paveldo paminklų skaičius, tenkantis 1 tūkst. gyv.
	2	Nekilnojamų kultūros vertybių skaičius, tenkantis 1 tūkst. gyv.
	3	Nekilnojamų kultūros vertybių, turinčių vertingąsias savybes, skaičius, tenkantis 1 tūkst. gyv.
	4	Kilnojamų kultūros vertybių skaičius, tenkantis 1 tūkst. gyv.
	5	Finansavimas, skiriamas kultūros paveldo tvarkybai, Eur/ 1 gyv.
POKYČIŲ GRUPĖ	1	LKT skirto finansavimo organizacijoms ir menininkams pokytis 2020–2021 m., proc.
	2	Tradicines kultūrinės veiklas vykdančių kultūros įmonių padalinių pridėtinės vertės pokytis 2020–2021 m. Eur/ 1 gyv.
	3	Naujasis kūrybinių industrijų veiklas vykdančių kultūros įmonių padalinių pridėtinės vertės pokytis 2020–2021 m. Eur/ 1 gyv.
	4	Savivaldybės biudžetų išlaidų kultūros paslaugoms pokytis 2020–2021 m., proc.
Viso:	40	

2

■ SAVIVALDYBIŲ REITINGAI

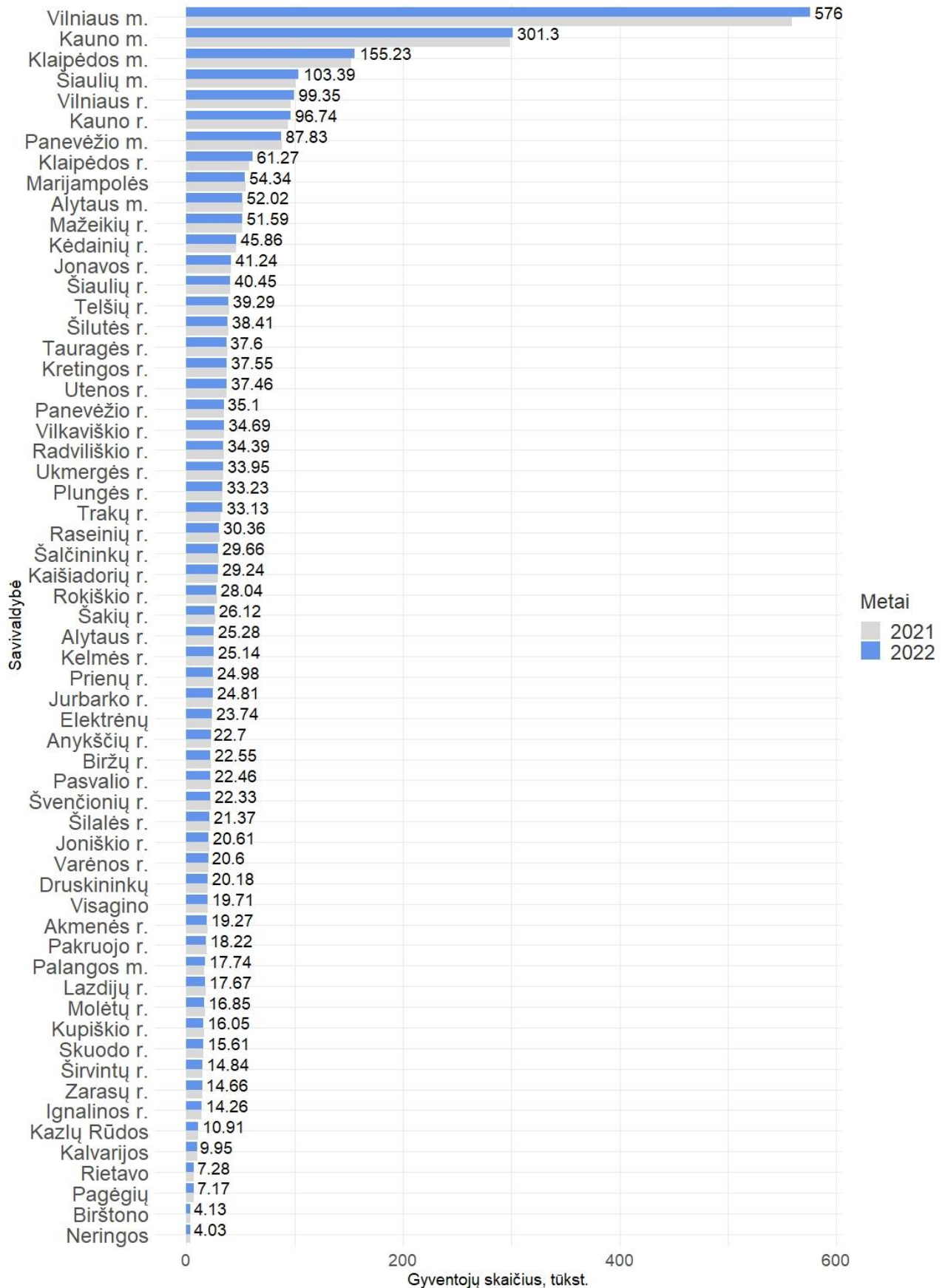

Šiame skyriuje pateikiami savivaldybių reitingai pagal atskirus subindeksus, įtrauktus į savivaldybių kultūros indeksą. Taip pat pateikiamas palyginimas su 2021 m. buvusia situacija. Kiekvieno subindekso analizė leidžia geriau suprasti savivaldybių situaciją pagal atskirus kultūros lauko aspektus. Kartu tai padeda suprasti ir galutinį savivaldybei priskirtą SKI (savivaldybių kultūros indekso) balą, nes galima matyti, kurios kultūros dedamosios savivaldybėje yra stipresnės, o kurios lėmė žemesnį reitingą, lyginant su kitomis savivaldybėmis. Matydami pokytį, savivaldybės atstovai galės įvertinti taikytų priemonių efektyvumą.

Be to, svarbu atkreipti dėmesį ne tik į reitingo poziciją, bet ir surinktą balą. Maksimalus SKI ir tarpinių subindeksų balas – 100. Todėl dar svarbiau siekti ne reitingo pozicijos, bet kuo aukštesnio balo. Surinkus 100 balų, reikėtų, kad savivaldybėje pilnai funkcionuoja visa kultūros ekosistema ir ji funkcionuoja geriau nei kitose savivaldybėse.

Prieš kiekvieną poskyrį taip pat pateikiami apibendrinti statistiniai duomenys, atkreipiant dėmesį daugiausia į bendruosius kultūros skaičius 2022 metais Lietuvos lygiu. Ši statistika aktuali, siekiant suprasti kultūros sektoriaus / srities apimtį bei atliekant palyginimus su kitomis sritimis.

Pirmasis tyrime pateikiamas reitingas – tai gyventojų skaičiaus palyginimas pagal savivaldybes. Atkreiptinas dėmesys, kad beveik visi SKI įtraukti rodikliai yra perskaičiuoti pagal dydį, tenkantį tūkst. gyv. Tai būtina sąlyga, siekiant objektyviai palyginti savivaldybes. Nepaisant didesnių absoliutinių reikšmių, svarbu, koks dydis tenka 1 gyventojui. Pavyzdžiui, Neringos sav. pagal gyventojų skaičių yra mažiausia (kiek daugiau nei 4 tūkst. gyv.). Joje suskaičiuojami 29 profesionalaus meno kūrėjai. Vadinasi iš tūkstančio gyventojų yra 7 kūrėjai. Palyginimui, Alytaus m. sav. gyvena daugiau nei 52 tūkst. gyventojų. Suskaičiuojama, kad Alytaus m. sav. yra 39 profesionalaus meno kūrėjai. Vadinasi iš tūkstančio gyventojų yra kiek mažiau nei 1 kūrėjas (0,74 profesionalaus meno kūrėjų tenka tūkst. gyv.). Tai galiausiai ir lemia indekse užfiksuojamus skirtumus tarp savivaldybių.

2 pav. Gyventojų skaičius, tūkst., 2021–2022 m. (sudaryta autorės, remiantis Valstybės duomenų agentūros duomenimis)

2.1 ■ KULTŪROS ORGANIZACIJOS

KULTŪROS ORGANIZACIJOS 2022 METAIS LIETUVOJE

7 936 kultūros įmonės Lietuvoje, iš jų 3 852
registruotos Vilniaus m. sav.

> 6 kultūros įmonės tenka 1 tūkst. gyv. Vilniaus m.
sav.

588 kultūros centrai

110 muziejų

1 190 viešųjų bibliotekų su filialais

1 097 nebiudžetinių įmonių, teikusių paraiškas LKT.
Iš jų 586 (54 proc.) registruotos Vilniaus m.
sav.

2.1.1. SUBINDEKSAS: KULTŪROS ORGANIZACIJOS

Įvertinus 7-is skirtingus rodiklius: kultūros įmonių skaičių, tradicines kultūrinės veiklas vykdančių kultūros įmonių padalinių skaičių, naująsias kūrybinių industrijų veiklas vykdančių kultūros įmonių padalinių skaičių, nebiudžetinio sektoriaus organizacijų, bibliotekų, muziejų, kultūros centrų skaičių, tenkantį 1 tūkst. gyv., ir suskaičiavus aritmetinį vidurkį tarp normalizuotų šių rodiklių reikšmių, gaunamas kultūros organizacijų subindeksas.

Tiek 2021 m., tiek 2022 m. pirmoje kultūros organizacijų rodiklių grupės vietoje – Neringos sav. Tai pagal gyventojų skaičių mažiausia savivaldybė. Neringos savivaldybė surinko beveik 82 balus iš 100 (2021 m. – 85 balus) ir 1,5 k. lenkia antroje vietoje likusią Ignalinos r. sav. Trečiojoje pozicijoje esanti Vilniaus m. sav. nuo Neringos sav. atsilieka 1,8 k.

Žemiausioje pozicijoje (2021 m. ir 2022 m.) – Visagino sav. Joje gyvena beveik 20 tūkst. gyv., ir jiems tenkanti kultūros organizacijų dalis yra mažesnė, lyginant su kitomis savivaldybėmis. Visagino sav. surinktas balas nuo Neringos sav. skiriasi daugiau nei 11 kartų, tad vienam gyventojui prieinama įvairovė skiriasi reikšmingai.

2022 m. kultūros organizacijų subindekso reitingo apačioje taip pat yra Šiaulių m. sav. (56 vieta), Alytaus m. sav. (58 vieta), Panevėžio m. sav. (59 vieta). Tai didžiųjų miestų savivaldybės, kuriose, perskaičiavus tūkst. gyventojų tenkančią kultūros infrastruktūros dalį, gaunama mažesnė nei kitose savivaldybėse pasiūla. Šiuo atveju pagal kultūros infrastruktūros kiekį, tenkantį tūkst. gyventojų, didžiųjų miestų savivaldybės susilygina su kaimiškųjų savivaldybių gyventojų situacija (panaši situacija kaip Jonavos r. sav., Kalvarijos sav., Mažeikių r. sav.).

Kauno m. sav. 2022 m. išliko toje pačioje pozicijoje kaip ir 2021 m. – 26 reitingo vietoje (24 balai). Lyginant Kauno m. rodiklius su Vilniaus m., matomas stiprus neigiamas Kauno atotrūkis nuo sostinės. Klaipėdos m. sav. 2022 m. buvo 50 reitingo pozicijoje. Pastaroji savivaldybė, lyginant su 2021 m., nežymiai nukrito reitingo pozicijoje (2021 m. – 49 reitingo vieta), taip pat nežymiai sumažėjo subindekso balas – nuo 17 iki 15,5. Klaipėdos m. sav. atotrūkis nuo Vilniaus dar stipresnis.

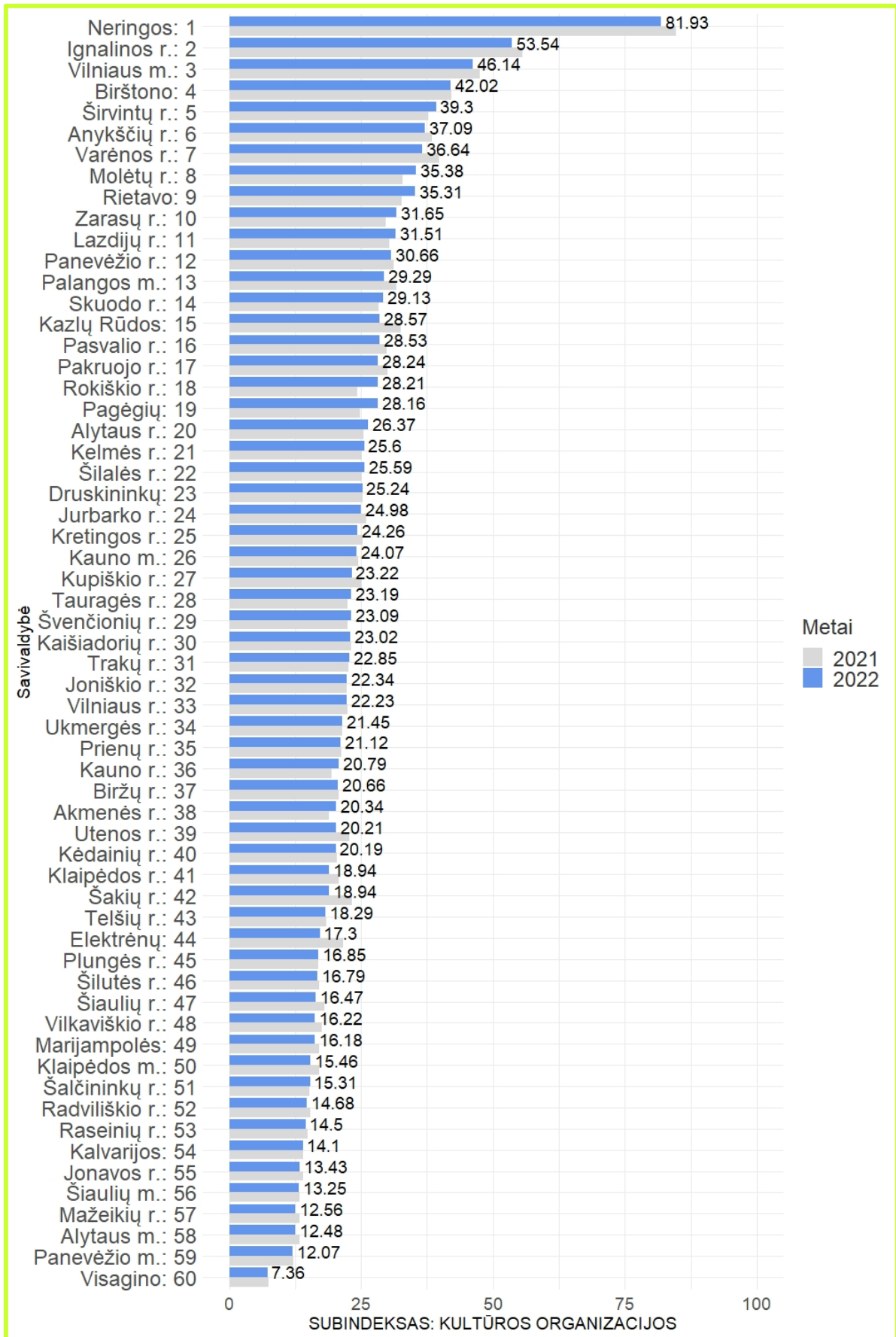
2 lentelė. Kultūros organizacijų subindeksas, 2021–2022 m. (sudaryta autorės)

R 2021	R 2022	Savivaldybė	2021	2022	Skirtumas: 2022-2021	R 2021	R 2022	Savivaldybė	2021	2022	Skirtumas: 2022-2021
1	1	Neringos	84,79	81,93	- 2,86	31	31	Trakų r.	22,62	22,85	0,23
2	2	Ignalinos r.	55,56	53,54	- 2,02	35	32	Joniškio r.	22,36	22,34	- 0,02
3	3	Vilniaus m.	47,51	46,14	- 1,37	34	33	Vilniaus r.	22,37	22,23	- 0,14
4	4	Birštono	42,07	42,02	- 0,05	37	34	Ukmergės r.	21,48	21,45	- 0,03
7	5	Širvintų r.	37,77	39,30	1,53	38	35	Prienų r.	21,29	21,12	- 0,17
6	6	Anykščių r.	38,40	37,09	- 1,31	42	36	Kauno r.	19,50	20,79	1,29
5	7	Varėnos r.	39,86	36,64	- 3,22	39	37	Biržų r.	20,79	20,66	- 0,13
8	8	Molėtų r.	32,80	35,38	2,58	43	38	Akmenės r.	18,90	20,34	1,44
9	9	Rietavo	32,73	35,31	2,58	30	39	Utenos r.	22,82	20,21	- 2,61
16	10	Zarasų r.	29,76	31,65	1,89	41	40	Kėdainių r.	20,48	20,19	- 0,29
13	11	Lazdijų r.	30,33	31,51	1,18	40	41	Klaipėdos r.	20,70	18,94	- 1,76
12	12	Panevėžio r.	31,24	30,66	- 0,58	28	42	Šakių r.	23,35	18,94	- 4,41
11	13	Palangos m.	31,68	29,29	- 2,39	44	43	Telšių r.	18,35	18,29	- 0,06
17	14	Skuodo r.	28,27	29,13	0,86	36	44	Elektrėnų	21,64	17,30	- 4,34
10	15	Kazlų Rūdos	32,60	28,57	- 4,03	50	45	Plungės r.	16,86	16,85	- 0,01
15	16	Pasvalio r.	29,91	28,53	- 1,38	48	46	Šilutės r.	17,12	16,79	- 0,33
14	17	Pakruojo r.	30,10	28,24	- 1,86	45	47	Šiaulių r.	18,04	16,47	- 1,57
27	18	Rokiškio r.	24,38	28,21	3,83	46	48	Vilkaviškio r.	17,56	16,22	- 1,34
25	19	Pagėgių	24,87	28,16	3,29	47	49	Marijampolės	17,13	16,18	- 0,95
19	20	Alytaus r.	25,55	26,37	0,82	49	50	Klaipėdos m.	16,99	15,46	- 1,53
24	21	Kelmės r.	25,19	25,60	0,41	52	51	Šalčininkų r.	15,16	15,31	0,15
22	22	Šilalės r.	25,20	25,59	0,39	51	52	Radvilišio r.	15,39	14,68	- 0,71
21	23	Druskininkų	25,28	25,24	- 0,04	53	53	Raseinių r.	14,92	14,50	- 0,42
18	24	Jurbarko r.	25,96	24,98	- 0,98	54	54	Kalvarijos	14,05	14,10	0,05
20	25	Kretingos r.	25,33	24,26	- 1,07	55	55	Jonavos r.	14,02	13,43	- 0,59
26	26	Kauno m.	24,41	24,07	- 0,34	58	56	Šiaulių m.	13,28	13,25	- 0,03
23	27	Kupiškio r.	25,20	23,22	- 1,98	56	57	Mažeikių r.	13,42	12,56	- 0,86
33	28	Tauragės r.	22,42	23,19	0,77	57	58	Alytaus m.	13,40	12,48	- 0,92
32	29	Švenčionių r.	22,53	23,09	0,56	59	59	Panevėžio m.	12,19	12,07	- 0,12
29	30	Kaišiadorių r.	23,05	23,02	- 0,03	60	60	Visagino	7,43	7,36	- 0,07

Pastaba: R 2021 ir R 2022 nurodo atitinkamai 2021 ir 2022 metų subindekso reitingą.

Analizuojant kultūros organizacijų subindeksą, matyti, kad egzistuoja stiprūs atotrūkiai tarp savivaldybių: tarp kelių lyderiaujančių ir likusių. Tai lėmė ir gana žemą subindekso vidurkį. 2021 m. subindekso vidurkis siekė 25,14, 2022 m. – 24,72 balo.

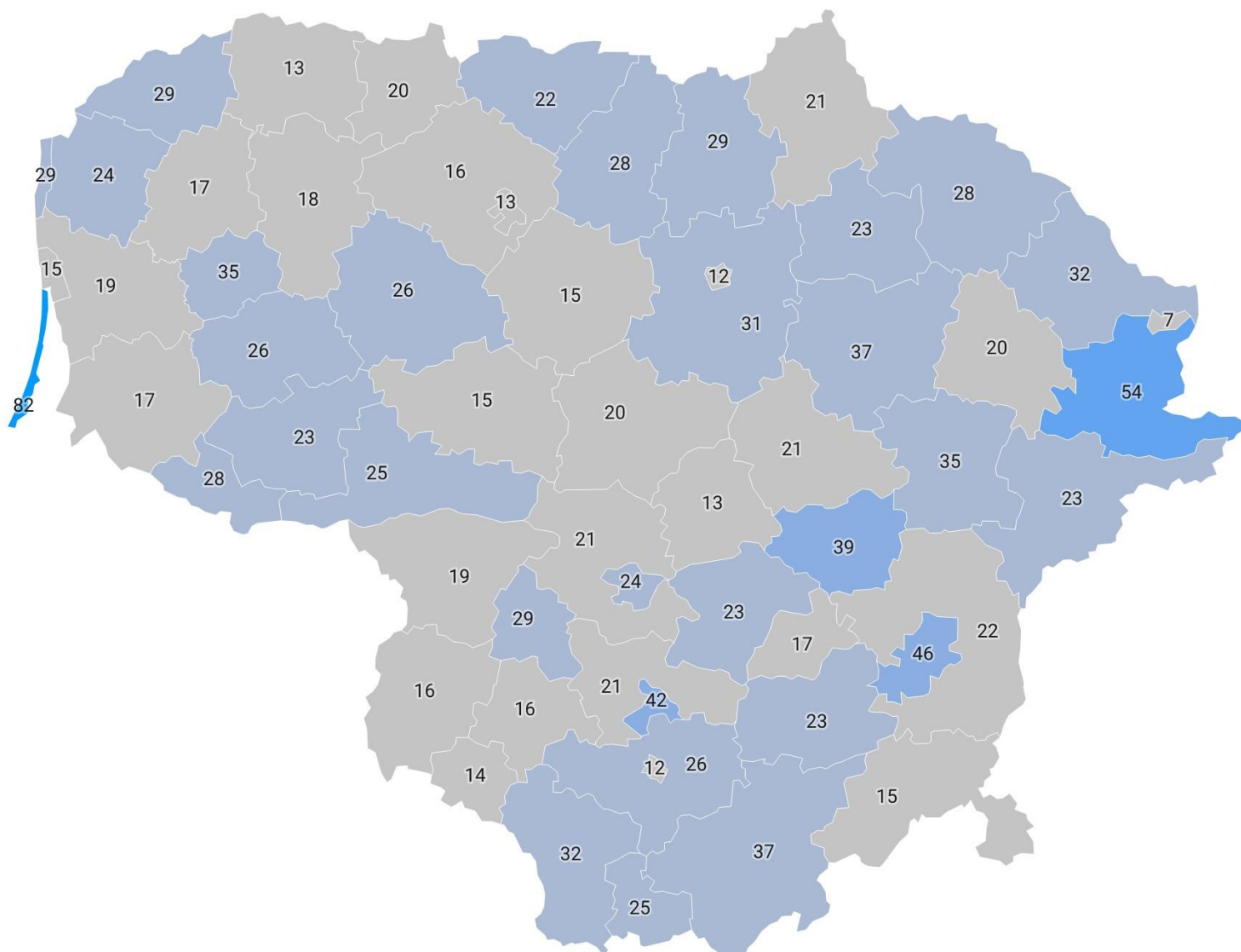
Lyginant 2021 ir 2022 metus, matyti, kad reitingo pozicijose stipriausiai pakilo Rokiškio r. sav. (iš 27 į 18 poziciją), Zarasų r. sav. (iš 16 į 10 poziciją), Pagėgių r. sav. (iš 25 į 19 poziciją), Kauno r. sav. (iš 42 į 36 poziciją). Stipriausiai nukrito Šakių r. sav. (iš 28 į 42 poziciją), Utenos r. sav. (iš 30 į 39 poziciją), Elektrėnų sav. (iš 36 į 44 poziciją). 16 savivaldybių 2022 m. liko buvusiose subindekso reitingo pozicijose kaip ir 2021 m.: Neringos, Ignalinos r., Vilniaus m., Birštono, Anykščių r., Molėtų r., Rietavo, Panevėžio r., Šilalės r., Kauno m., Trakų r., Raseinių r., Kalvarijos, Jonavos r., Panevėžio m., Visagino.

3 pav. Savivaldybių reitingas pagal kultūros organizacijų subindeksą, 2021–2022 m. (sudaryta autorės)

SKI: kultūros organizacijos, 2022

■ < 22.27 ■ 22.27–37.18 ■ 37.18–52.1 ■ 52.1–67.01 ■ ≥ 67.01

4 pav. Savivaldybių reitingas pagal kultūros organizacijų subindeksą, 2022 m. Sugrupuoti rezultatai³ (sudaryta autorės)

Žemėlapis vizualiai reprezentuoja, kaip pasiskirsto subindekso „kultūros organizacijos“ reikšmės po Lietuvos savivaldybes. Kuo tamsesnė mėlyna spalva, tuo aukštesnė subindekso reikšmė. Pilka spalva žymi žemiausius kultūros organizacijų subindekso balus. Žemėlapyje matoma, koks stiprus atotrūkis tarp Neringos sav. ir likusios Lietuvos savivaldybių.

³ Sugrupuoti rezultatai nurodo, kad vienoda spalva žemėlapyje priskiriama visoms į vieną grupę patekusioms savivaldybėms.

2.2. ■ KŪRĒJAI

KŪRĖJAI 2022 METAIS LIETUVOJE

11 089

profesionalaus meno kūrėjai Lietuvoje (skaičius apribotas prieinamų duomenų šaltinių, todėl galutinis kūrėjų skaičius yra didesnis).

247

profesionalaus meno kūrėjais 2022 m. Vilniaus m. sav. gyveno daugiau nei 2021 m.

3 318

meno mėgėjų kolektyvų.

58 %

arba 6 399 profesionalaus meno kūrėjai gyveno Vilniaus mieste.

2.2.1. SUBINDEKSAS: KŪRĖJAI

Įvertinus aritmetinį vidurkį tarp profesionalaus meno kūrėjų ir meno mėgėjų kolektyvų skaičiaus, tenkančio 1 tūkst. gyv., normalizuotų rodiklių, gaunamas subindeksas, reprezentuojantis kūrėjus savivaldybėse. Taip pat pateikiamas subindekso palyginimas su ankstesnių metų subindeksu.

Lyginant su 2021 m., pirmos keturios pozicijos nesikeičia. Pirmoje pozicijoje yra Panevėžio r. sav. Pagal profesionalaus meno kūrėjų skaičių Panevėžio r. sav. buvo 24 vietoje, tačiau ji dominavo pagal mėgėjų meno kolektyvus, ir tai lėmė aukštą bendro subindekso reikšmę. Antroje reitingo pozicijoje – Vilniaus m. sav. Ji buvo reitingo apačioje pagal meno mėgėjų kolektyvų skaičių, tačiau tai buvo kompensuota aukštu, palyginti su kitomis savivaldybėmis, profesionalaus meno kūrėjų skaičiumi. Trečioje reitingo pozicijoje – Neringos sav. Šios trys savivaldybės, lyginant su ankstesniais metais subindekso reikšmės nežymiai pagerino. Ketvirtoje pozicijoje išliko Birštono sav., tačiau jos subindekso reikšmė 3,3 p. p. sumažėjo.

Didžiausias neigiamas pokytis reitingo pozicijose fiksuojamas Pagėgių sav. (2021 m., buvo 41 pozicijoje, 2022 m. – 52), Rietavo sav. (iš 10 pozicijos nukrito į 20), Druskininkų sav. (iš 37 pozicijos nukrito į 46), Akmenės r. sav. (iš 13 nukrito į 21), Anykščių r. sav. (iš 9 nukrito į 16). Minėtose savivaldybėse kūrėjų subindekso balai sumažėjo apie 3–4 p. p.

Didžiausias teigiamas pokytis fiksuojamas Skuodo r. sav. (iš 52 pozicijos pakilo į 41), Kupiškio r. sav. (iš 21 pozicijos pakilo į 11), Ignalinos r. sav. (iš 19 pozicijos pakilo į 9), Ukmergės r. sav. (iš 25 pozicijos pakilo į 17). Minėtose savivaldybėse kūrėjų subindekso balai padidėjo 2–3 p. p.

Atkreiptinas dėmesys, kad kūrėjų subindekse aukščiausias surinktas balas yra 54,83 iš 100. Bendras visų savivaldybių vidurkis – 23,33 balo. Be to, per metus laiko šio subindekso reitingai pasikeitė nežymiai, o pirmąsias bei paskutines pozicijas užima tos pačios savivaldybės.

Mažiausiai tiek profesionalaus meno, tiek mėgėjų meno kūrėjų tūkst. gyventojų tenka Alytaus m. sav. Pastaroji surinko tik 4,28 balo iš 100 (0,57 p. p. daugiau nei ankstesniais metais) ir reikšmingai atsilieka nuo savivaldybių lyderių (apie 14 kartų). Alytaus m. sav. 2022 m. buvo Lietuvos kultūros sostinė, tačiau tai neturėjo reikšmingos įtakos profesionalaus meno kūrėjų dinamikai šioje savivaldybėje. Esant žemam tiek mėgėjų meno kūrėjų skaičiui, tiek

profesionalaus meno kūrėjų skaičiui, savivaldybei reiktų nusimatyti tikslinių priemonių, kurios padėtų suaktyvinti kūrėjų grandį joje.

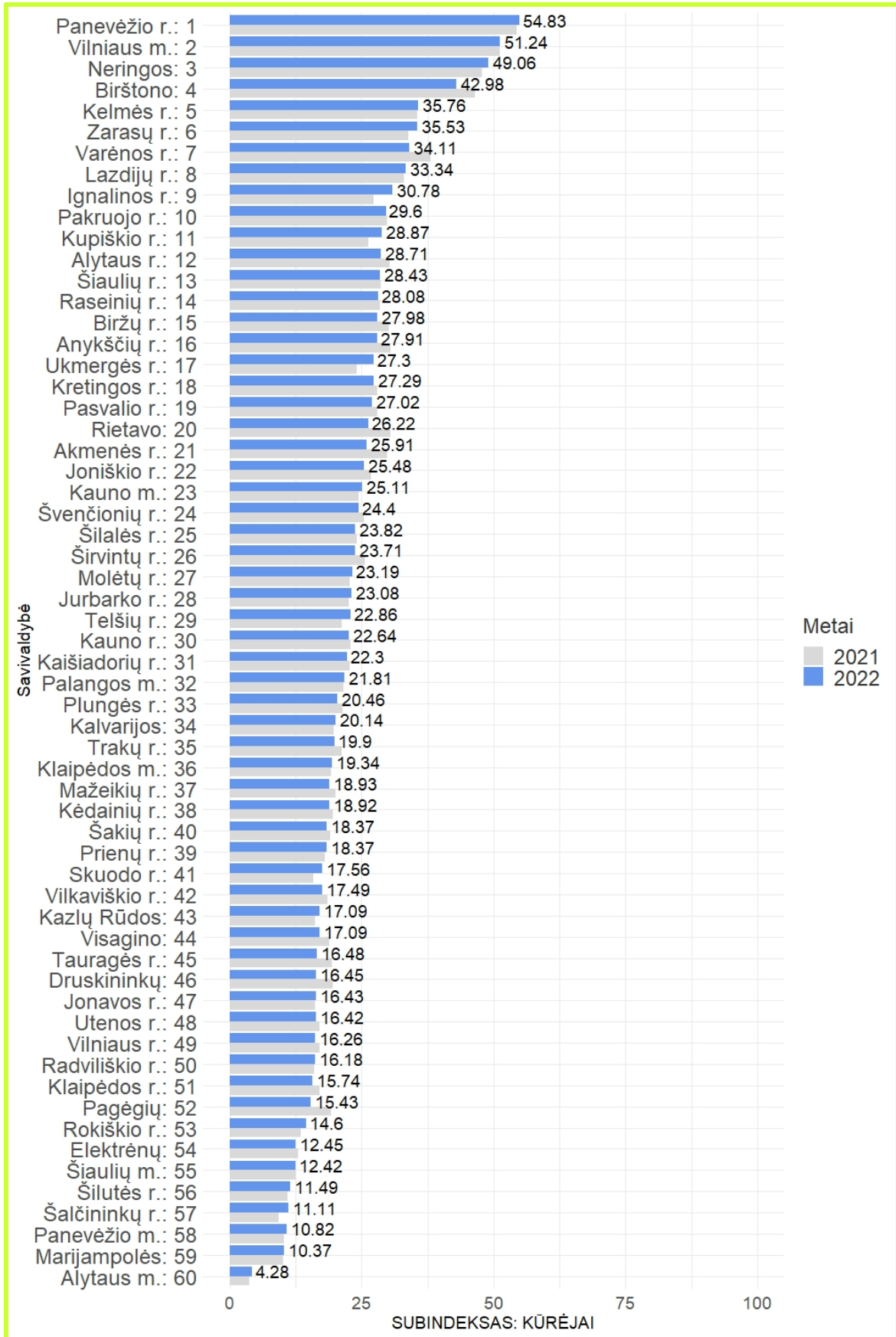
Europos kultūros sostinė 2022 – Kauno m. sav. – lyginant su praėjusiais metais pakilo iš 24 pozicijos į 23, bet vis tiek reikšmingai pagal kūrėjų skaičių atsilieka nuo Vilniaus m. sav. Nors tai antras pagal dydį Lietuvos miestas, jis nėra pakankamai patrauklus kūrėjams, ir į tai reikėtų atkreipti dėmesį politikos formuotojams.

3 lentelė. Kūrėjų subindeksas, 2021–2022 m. (sudaryta autorės)

R	R	Savivaldybė	2021	2022	Skirtumas: 2022-2021	R	R	Savivaldybė	2021	2022	Skirtumas: 2022-2021
1	1	Panevėžio r.	54,33	54,83	0,50	29	31	Kaišiadorių r.	22,76	22,31	- 0,46
2	2	Vilniaus m.	51,28	51,24	- 0,04	31	32	Palangos m.	21,65	21,81	0,16
3	3	Neringos	47,91	49,07	1,16	32	33	Plungės r.	21,43	20,47	- 0,97
4	4	Birštono	46,51	42,99	- 3,52	36	34	Kalvarijos	19,78	20,15	0,37
6	5	Kelmės r.	35,48	35,77	0,29	33	35	Trakų r.	21,27	19,90	- 1,37
7	6	Zarasų r.	33,85	35,53	1,68	40	36	Klaipėdos m.	19,31	19,35	0,04
5	7	Varėnos r.	38,04	34,11	- 3,93	35	37	Mažeikių r.	20,05	18,94	- 1,12
8	8	Lazdijų r.	33,03	33,34	0,31	38	38	Kėdainių r.	19,60	18,93	- 0,68
19	9	Ignalinos r.	27,24	30,78	3,55	42	39	Šakių r.	19,02	18,37	- 0,66
14	10	Pakruojo r.	29,84	29,61	- 0,23	45	40	Prienų r.	18,07	18,37	0,30
21	11	Kupiškio r.	26,30	28,87	2,57	52	41	Skuodo r.	15,82	17,56	1,75
11	12	Alytaus r.	30,36	28,71	- 1,65	44	42	Vilkaviškio r.	18,61	17,49	- 1,12
15	13	Šiaulių r.	28,61	28,43	- 0,18	49	43	Kazlų Rūdos	16,28	17,10	0,81
16	14	Raseinių r.	28,53	28,08	- 0,45	43	44	Visagino	18,83	17,09	- 1,74
12	15	Biržų r.	30,10	27,98	- 2,13	39	45	Tauragės r.	19,41	16,48	- 2,93
9	16	Anykščių r.	30,56	27,91	- 2,65	37	46	Druskininkų	19,64	16,45	- 3,19
25	17	Ukmergės r.	24,18	27,31	3,13	50	47	Jonavos r.	16,25	16,43	0,18
18	18	Kretingos r.	27,95	27,29	- 0,66	47	48	Utenos r.	17,06	16,43	- 0,63
17	19	Pasvalio r.	28,04	27,02	- 1,02	48	49	Vilniaus r.	16,96	16,26	- 0,71
10	20	Rietavo	30,51	26,22	- 4,29	51	50	Radviliškio r.	16,00	16,18	0,18
13	21	Akmenės r.	29,90	25,91	- 3,99	46	51	Klaipėdos r.	17,10	15,74	- 1,36
20	22	Joniškio r.	26,81	25,48	- 1,33	41	52	Pagėgių	19,31	15,43	- 3,88
24	23	Kauno m.	24,40	25,12	0,72	53	53	Rokiškio r.	13,59	14,60	1,02
23	24	Švenčionių r.	25,43	24,41	- 1,02	54	54	Elektrėnų	13,00	12,45	- 0,55
26	25	Šilalės r.	24,06	23,82	- 0,24	55	55	Šiaulių m.	12,51	12,42	- 0,09
22	26	Širvintų r.	25,66	23,71	- 1,95	56	56	Šilutės r.	10,92	11,50	0,57
28	27	Molėtų r.	22,81	23,19	0,39	59	57	Šalčininkų r.	9,35	11,12	1,77
30	28	Jurbarko r.	22,61	23,08	0,47	57	58	Panevėžio m.	10,29	10,82	0,54
34	29	Telšių r.	21,19	22,87	1,68	58	59	Marijampolės	10,19	10,37	0,18
27	30	Kauno r.	22,87	22,64	- 0,22	60	60	Alytaus m.	3,72	4,28	0,57

Pastaba: R 2021 ir R 2022 nurodo atitinkamai 2021 ir 2022 metų subindekso reitingą.

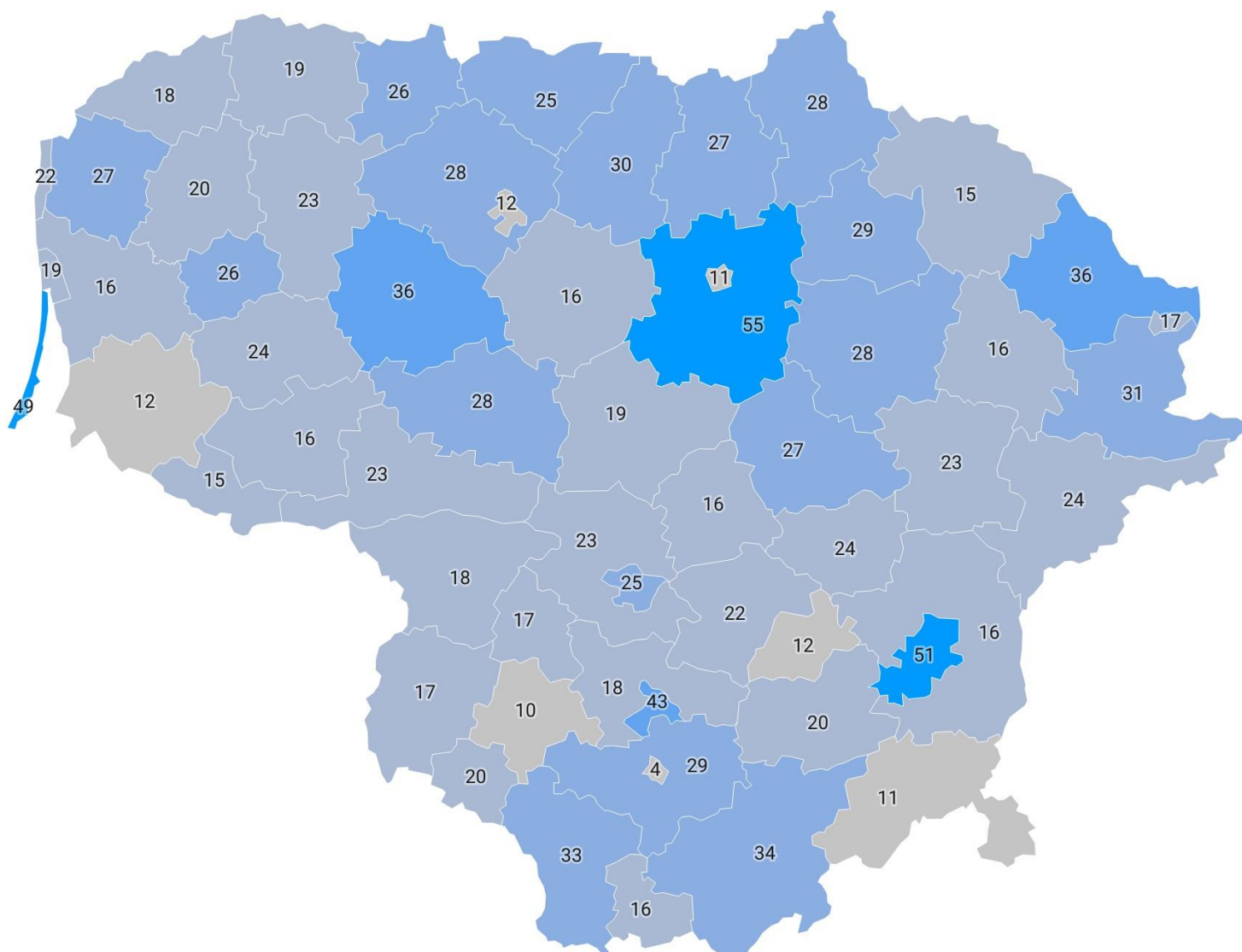
Verta atkreipti dėmesį ir į kitų didžiųjų miestų situaciją bei santykį su savo apskrities savivaldybėmis. Tik Vilniaus, Kauno ir Klaipėdos m. pagal surinktus balus lenkia rajonines savivaldybes. Kiti didieji miestai susiduria su priešingomis tendencijomis. Pagal miestų dydį, kultūrinė įvairovė ir palankumas kūrėjams yra per maži.

5 pav. Savivaldybių reitingas pagal kūrėjų subindeksą, 2021–2022 m. (sudaryta autorės)

SKI: kūrėjai, 2022

■ < 14.39 ■ 14.39–24.5 ■ 24.5–34.61 ■ 34.61–44.72 ■ ≥ 44.72

6 pav. Savivaldybių reitingas pagal kūrėjų subindeksą, 2022 m. Sugrupuoti rezultatai (sudaryta autorės)

Subindekso „kūrėjai“ reikšmės pasiskirsto nuo 4,28 balo (pilka spalva pažymėtos savivaldybės) iki 54,83 (ryškesnė mėlyna spalva). Iš pateikto žemėlapis matome, kad Lietuvos savivaldybėse bendras kūrėjų (tiek profesionalaus meno, tiek mėgėjų meno) skaičius, tenkantis tūkst. gyventojų, yra nedidelis. Pozityviau išsiskiria tik Birštono, Neringos, Vilniaus m., Panevėžio r. savivaldybės.

2.3. KULTŪROS MAKROEKONOMIKA

KULTŪROS MAKROEKONOMIKA 2022 METAIS LIETUVOJE

~ 6,1 mlrd. Eur

kultūros įmonių ir jų padalinių apyvarta, kuri sudarė 3,9 % nefinansinių įmonių apyvartos Lietuvoje.

99 734

kultūros sektoriaus darbuotojų. Tai sudarė 9,8 % visų nefinansinių įmonių samdomų darbuotojų.

1,6 mlrd. Eur

bendros kultūros sektoriaus įmonių išlaidos darbuotojams. Tai sudarė 8,5 % visų nefinansinių įmonių išlaidų darbuotojams.

2,5 mlrd. Eur

bendra kultūros sektoriaus įmonių sukurta pridėti vertė.

6,6 %

šalies nefinansinių įmonių sukurtos pridėtinės vertės sudarė kultūros įmonių su padaliniais sukurta pridėtinė vertė.

2.3.1. SUBINDEKSAS: KULTŪROS MAKROEKONOMIKA

Įvertinus 8 rodiklius, susijusius su tradicinės kultūrinės veiklos vykdančių kultūros įmonių bei naująsias kūrybinių industrijų veiklas vykdančių kultūros įmonių padalinių apyvarta, išlaidomis darbuotojams, darbuotojų skaičiumi, sukuriama pridėtine verte, ir apskaičiavus šių normalizuotų vidurkių aritmetinį vidurkį gaunamas kultūros makroekonomikos subindeksas.

Pirmoje reitingo pozicijoje yra Vilniaus m. sav., kuri 2022 m. surinko 72,84 balo iš 100 galimų (2021 m. Vilniaus m. sav. surinko 75,16 balų). Vilniaus m. sav. aukščiausi rezultatai buvo pasiekti naująsias KI (kūrybinių industrijų) veiklas vykdančiose kultūros įmonėse ir jų padaliniuose. Antroje reitingo pozicijoje antrus metus iš eilės yra Druskininkų sav., kuri surinko kiek daugiau nei 54 balus iš 100. Pastaroji savivaldybė dominavo pagal tradicinės kultūrinės veiklas vykdančių kultūros įmonių ir padalinių rezultatus. Trečioje – Kauno m. sav., surinkusi 40,88 balo (2021 m. – 43,4 balo). Kauno m. sav. panašūs abiejų tipų kultūros įmonių rezultatai, kurie reikšmingai atsilieka nuo Vilniaus m. sav. arba Druskininkų sav.

Reitingo paskutinėje pozicijoje yra Kazlų Rūdos sav., surinkusi vos 2,85 balo. Šiuo atveju abiejų tipų įmonių veiklos rezultatai yra menki. Nedaug Kazlų Rūdos sav. lenkia ir Pagėgių sav., surinkusi 3,04 balo. 4 balų ribos neperžengė ir Kalvarijos sav.

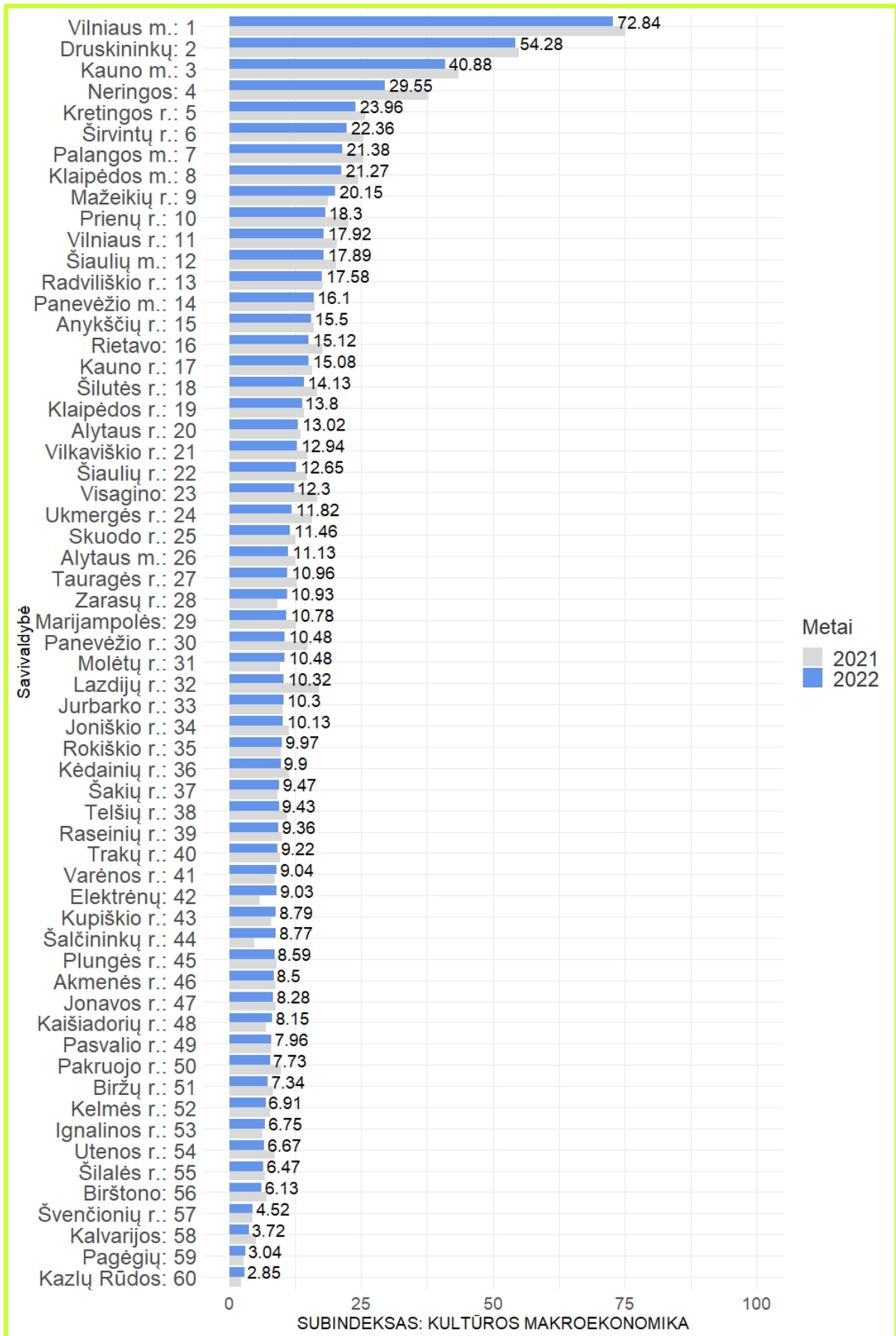
Vertinant reitingo pozicijas, stipriausią teigiamą pokytį pasiekė Elektrėnų sav., pakilusi iš 55 į 42 poziciją, Šalčininkų r. sav., pakilusi iš 57 į 44 poziciją, bei Zarasų r. sav., pakilusi iš 40 į 28 poziciją. Tuo tarpu stipriausiai reitingo pozicijoje nukrito Lazdijų r. sav. Pastaroji sav. 2021 m. buvo 15 pozicijoje, o 2022 m. – 32. Stiprus neigiamas pokytis fiksuotas ir Pakruojo r. sav. atveju – iš 37 pozicijos nusileista į 50.

Taip pat verta atkreipti dėmesį į kultūros makroekonomikos balų skirtumus tarp didžiųjų miestų ir jų rajoninių savivaldybių. Dominuoja bendra tendencija, kad didžiųjų miestų surinkti balai yra didesni negu rajoninių savivaldybių. Vienintelė išimtis yra Alytaus m. sav., kuri nestipriai, bet atsilieka nuo rajono. Tai kiek netikėta situacija, nes paprastai kultūros ir kūrybinių industrijų sektoriai būna stipriau išreikšti miestų savivaldybėse. Kadangi ir kiti kultūros rodikliai gana žemi Alytaus m. sav., reiktų atkreipti dėmesį į esamą padėtį ir ieškoti būdų esamos padėties gerinimui.

4 lentelė. Kultūros makroekonomikos subindeksas, 2021–2022 m. (sudaryta autorės)

R 2021	R 2022	Savivaldybė	2021	2022	Skirtumas: 2022-2021	R 2021	R 2022	Savivaldybė	2021	2022	Skirtumas: 2022-2021
1	1	Vilniaus m.	75,16	72,84	- 2,32	39	31	Molėtų r.	9,67	10,48	+ 0,81
2	2	Druskininkų	54,87	54,28	- 0,59	15	32	Lazdijų r.	17,12	10,32	- 6,80
3	3	Kauno m.	43,41	40,88	- 2,53	34	33	Jurbarko r.	10,20	10,30	+ 0,10
4	4	Neringos	37,80	29,55	- 8,25	31	34	Joniškio r.	11,40	10,13	- 1,27
5	5	Kretingos r.	25,74	23,96	- 1,78	36	35	Rokiškio r.	9,87	9,97	+ 0,10
6	6	Širvintų r.	25,55	22,36	- 3,19	32	36	Kėdainių r.	11,31	9,90	- 1,41
7	7	Palangos m.	25,41	21,38	- 4,03	41	37	Šakių r.	9,09	9,48	+ 0,38
8	8	Klaipėdos m.	24,41	21,27	- 3,14	33	38	Telšių r.	11,08	9,43	- 1,65
12	9	Mažeikių r.	18,77	20,15	+ 1,38	35	39	Raseinių r.	10,00	9,36	- 0,64
9	10	Prienuų r.	22,62	18,30	- 4,31	38	40	Trakų r.	9,68	9,22	- 0,45
10	11	Vilniaus r.	20,47	17,92	- 2,55	45	41	Varėnos r.	8,72	9,04	+ 0,32
11	12	Šiaulių m.	20,31	17,89	- 2,43	55	42	Elektrėnų	5,80	9,03	+ 3,23
13	13	Radviliškio r.	17,77	17,58	- 0,19	48	43	Kupiškio r.	8,02	8,79	+ 0,77
18	14	Panevėžio m.	16,26	16,10	- 0,15	57	44	Šalčininkų r.	4,86	8,77	+ 3,91
19	15	Anykščių r.	16,01	15,50	- 0,52	42	45	Plungės r.	9,06	8,59	- 0,47
14	16	Rietavo	17,75	15,12	- 2,63	43	46	Akmenės r.	8,86	8,50	- 0,36
20	17	Kauno r.	15,76	15,08	- 0,67	44	47	Jonavos r.	8,84	8,28	- 0,56
16	18	Šilutės r.	16,80	14,13	- 2,68	52	48	Kaišiadorių r.	6,96	8,16	+ 1,20
25	19	Klaipėdos r.	14,24	13,80	- 0,43	49	49	Pasvalio r.	7,90	7,96	+ 0,07
26	20	Alytaus r.	13,60	13,02	- 0,58	37	50	Pakruojo r.	9,81	7,74	- 2,07
22	21	Vilkaviškio r.	14,89	12,94	- 1,95	47	51	Biržų r.	8,28	7,34	- 0,94
24	22	Šiaulių r.	14,65	12,65	- 2,01	50	52	Kelmės r.	7,88	6,91	- 0,97
17	23	Visagino	16,67	12,30	- 4,37	54	53	Ignalinos r.	6,24	6,75	+ 0,51
21	24	Ukmergės r.	15,72	11,83	- 3,89	46	54	Utenos r.	8,62	6,67	- 1,95
30	25	Skuodo r.	12,44	11,46	- 0,98	53	55	Šilalės r.	6,85	6,47	- 0,38
29	26	Alytaus m.	12,56	11,13	- 1,43	51	56	Birštono	7,14	6,14	- 1,01
27	27	Tauragės r.	12,89	10,96	- 1,94	58	57	Švenčionių r.	4,40	4,52	+ 0,11
40	28	Zarasų r.	9,21	10,93	+ 1,72	56	58	Kalvarijos	5,13	3,73	- 1,41
28	29	Marijampolės	12,70	10,78	- 1,91	59	59	Pagėgių	2,77	3,04	+ 0,27
23	30	Panevėžio r.	14,87	10,48	- 4,39	60	60	Kazlų Rūdos	2,18	2,85	+ 0,67

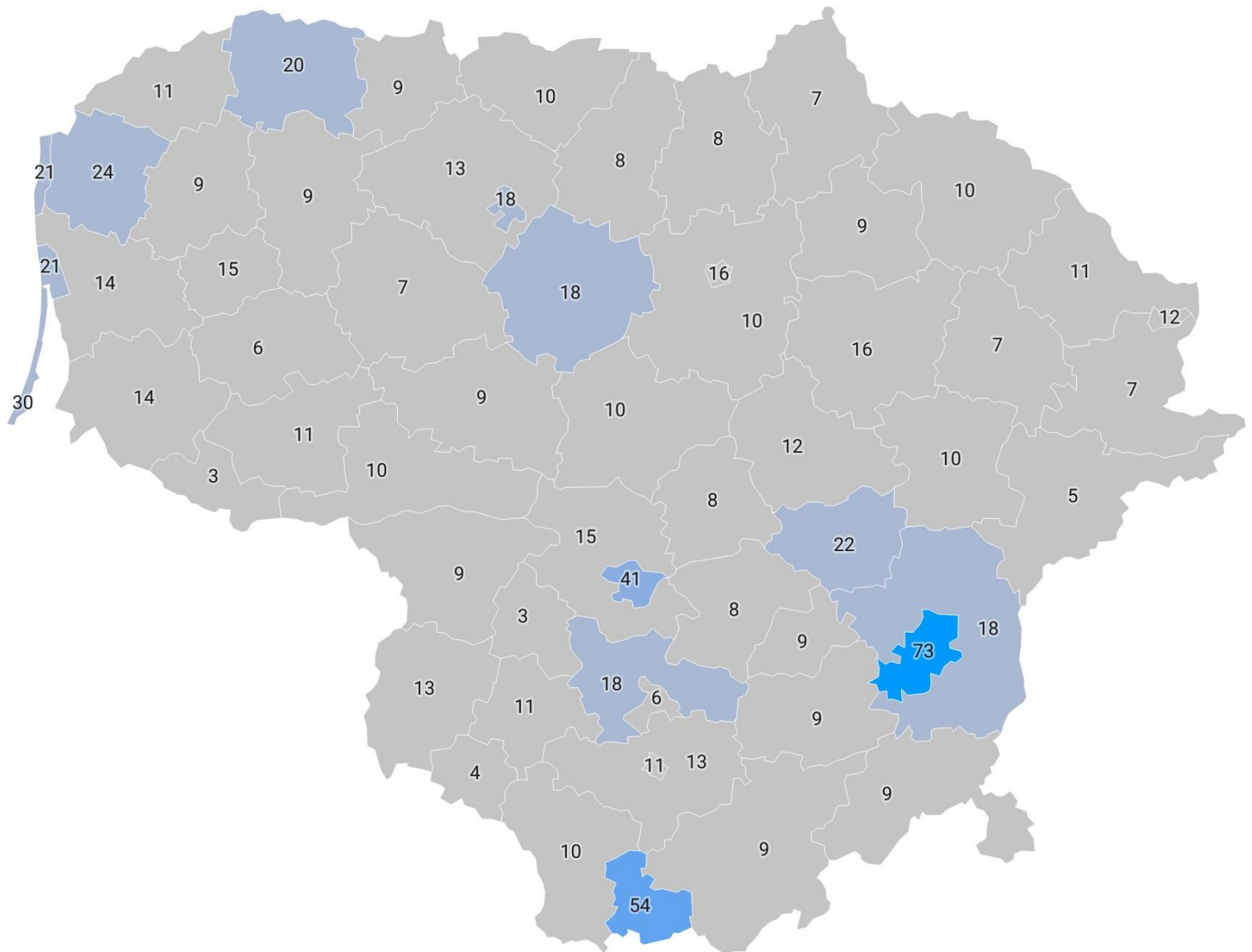
Pastaba: R 2021 ir R 2022 nurodo atitinkamai 2021 ir 2022 metų subindekso reitingą.

7 pav. Savivaldybių reitingas pagal kultūros makroekonomikos subindeksą, 2021–2022 m. (sudaryta autorės)

SKI: kultūros makroekonomika, 2022

■ < 16.85 ■ 16.85–30.85 ■ 30.85–44.84 ■ 44.84–58.84 ■ ≥ 58.84

8 pav. Savivaldybių reitingas pagal kultūros makroekonomikos subindeksą, 2022 m. Sugrupuoti rezultatai (sudaryta autorės)

Savivaldybių kultūros makroekonomikos subindekso reikšmės varijuoja nuo 2,85 Kazlų Rūdos sav. iki 72,84 Vilniaus m. sav. Tačiau didesnėje dalyje Lietuvos teritorijos dominuoja pilka spalva. Tai rodo, kad egzistuoja stiprus atotrūkis tarp Vilniaus m. sav., surinkusios didžiausią balą ir likusios Lietuvos savivaldybių, kurių dauguma priklauso žemiausio balo grupei (iki 16,85 balo). Kultūros makroekonomikos subindeksas vertina kultūrą kaip kultūros ir kūrybinių industrijų sektorių ir jo pasiektus ekonominius rezultatus. Žemėlapis atskleidžia, kad iš esmės kultūros ir kūrybinių industrijų sektorius egzistuoja tik Vilniaus m. sav.

2.4. ■ FINANSĀVIMAS KULTŪRAI

FINANSAVIMAS KULTŪRAI 2022 METAIS LIETUVOJE

~ 235 mln. Eur

skirti iš savivaldybių biudžetų kultūros paslaugoms. Beveik 44 mln. Eur daugiau nei 2021 m.

~ 2 k.

daugiau Kauno m. sav. skyrė lėšų kultūros paslaugoms, lyginant su 2021 m.

27,87 Eur/ 1 gyv.

Vilniaus m. sav. išlaidos kultūros paslaugoms. Tai mažiausia išlaidų kultūros paslaugoms dalis (nesiekė 2 proc. bendrų biudžeto išlaidų).

20 496 705 Eur

kultūros organizacijoms skirtas LKT finansavimas

~12,7 mln. Eur

LKT skyrė Vilniaus m. sav. kūrėjams ir organizacijoms

28

savivaldybės skyrė finansavimą (stipendijas, premijas ar kt.) profesionalaus meno kūrėjams. Finansavimas pasiekė 233 menininkus. Iš viso skirta suma sudarė 303 913 Eur.

2.4.1. SUBINDEKSAS: FINANSAVIMAS KULTŪRAI

Finansavimo kultūrai subindeksas sudarytas įvertinus menininkams skiriamo LKT finansavimo, organizacijoms skiriamo LKT finansavimo ir savivaldybių biudžetų išlaidų kultūros paslaugoms dalį, tenkančią 1 gyv., bei procentinę dalį visame savivaldybės biudžete ir apskaičiuavus aritmetinių šių normalizuotų rodiklių vidurkį.

2021 ir 2022 m. aukščiausioje reitingo pozicijoje išlieka Neringos sav. (86,5 ir 73,68 balai atitinkamai). Antroje ir trečioje pozicijose 2022 m. – Zarasų r. ir Vilniaus m. sav., kurios surinko 39 ir 26 balus iš 100 galimų. Nors užimamos aukštos reitingo pozicijos, tačiau matomas stiprus atotrūkis nuo Neringos sav.

Tiek 2022 m., tiek 2021 m. žemiausiose reitingo pozicijose liko Mažeikių r., Šiaulių r., Akmenės r., Alytaus r. sav., kurios 2022 m. surinko nuo 3,8 iki 4,6 balų iš 100 galimų. Reitingo apačioje esančiose savivaldybėse silpnos abi finansavimo grandys: tiek savivaldybės biudžeto, tiek organizacijų ir kūrėjų pritraukiamas LKT finansavimas. Esant sunkesnei kultūrinei aplinkai pastarųjų savivaldybių organizacijoms ar kūrėjams gali būti sudėtinga konkuruoti LKT finansavimo konkursuose, todėl pirminė paskata turėtų būti skiriama iš savivaldybės biudžeto.

Finansavimo kultūrai subindekso didžiausia reikšmė yra 73,68 (Neringos sav.) iš 100 galimų balų. Silpnesnės Neringos sav. grandys buvo menininkų gaunamas finansavimas iš LKT, taip pat savivaldybės skiriamas finansavimas profesionalaus meno kūrėjams. Finansavimo kultūrai subindekso vidurkis yra 11,25 balo. Tai rodo egzistuojantį didelį atotrūkį tarp Neringos sav., kur ypatingai aukštos savivaldybės išlaidos kultūros paslaugoms, ir likusios Lietuvos sav.

Vertinant finansavimo kultūrai subindekso balų pokyčius nuo 2021 m. iki 2022 m. matoma, kad didžiausias teigiamas balų pokytis buvo Zarasų sav. – 10,6 p. p. (balas pakilo nuo 28 iki beveik 39 proc., o pati savivaldybė iš 3 pozicijos pakilo į 2 poziciją).

Visgi reitingo pozicijos stipriausiai teigiamai pasikeitė Molėtų r. sav. Ji iš 41 vietos pakilo į 16 (padvigubintas finansavimo kultūrai subindekso balas). Taip pat galima atkreipti dėmesį į Raseinių r. sav. (iš 36 pozicijos pakilo į 18), Panevėžio m. sav. (iš 23 pozicijos pakilo į 7), Joniškio r. sav. (iš 27 pozicijos pakilo į 13). Kauno m. sav. padvigubinusi savivaldybės biudžeto išlaidas kultūros paslaugoms, iš 20 pozicijos pakilo į 12.

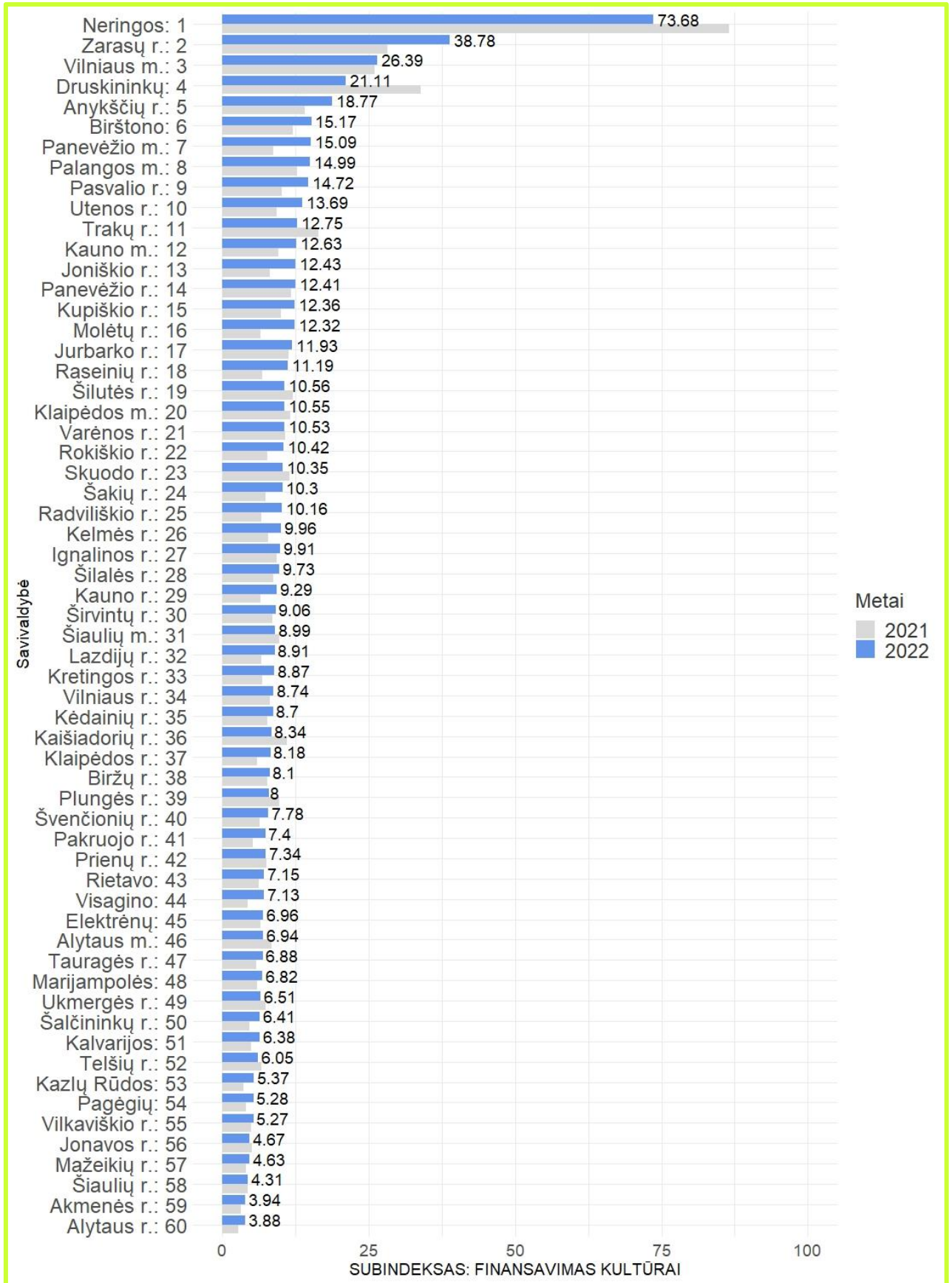
Stipriausiai reitinge nukrito Kaišiadorių r. sav. (iš 14 pozicijos į 36), Plungės r. sav. (iš 18 pozicijos į 39), Alytaus m. sav. (iš 26 pozicijos į 46). Alytaus m. sav. finansavimas iš savivaldybės biudžeto šiek tiek augo, tačiau bendra suma, lyginant su kitomis savivaldybėmis buvo žema, o prieaugis nebuvo stiprus. Be to, santykinai žemo savivaldybės finansavimo kultūrai nekompensavo kultūros organizacijos ir kūrėjai – pastarieji nepritraukė reikšmingai daugiau LKT finansavimo.

5 lentelė. Finansavimo kultūrai subindeksas, 2021–2022 m. (sudaryta autorės)

R 2021	R 2022	Savivaldybė	2021	2022	Skirtumas: 2022-2021
1	1	Neringos	86,55	73,68	- 12,87
3	2	Zarasų r.	28,22	38,78	+ 10,57
4	3	Vilniaus m.	26,05	26,39	+ 0,34
2	4	Druskininkų	33,94	21,11	- 12,83
6	5	Anykščių r.	14,06	18,77	+ 4,71
9	6	Birštono	11,99	15,17	+ 3,18
23	7	Panevėžio m.	8,73	15,09	+ 6,36
7	8	Palangos m.	12,73	14,99	+ 2,26
16	9	Pasvalio r.	10,20	14,72	+ 4,52
22	10	Utenos r.	9,31	13,69	+ 4,38
5	11	Trakų r.	16,42	12,75	- 3,67
20	12	Kauno m.	9,58	12,63	+ 3,04
27	13	Joniškio r.	8,06	12,43	+ 4,37
10	14	Panevėžio r.	11,74	12,41	+ 0,67
17	15	Kupiškio r.	9,92	12,36	+ 2,44
41	16	Molėtų r.	6,50	12,32	+ 5,81
13	17	Jurbarko r.	11,33	11,93	+ 0,59
36	18	Raseinių r.	6,81	11,19	+ 4,38
8	19	Šilutės r.	12,02	10,56	- 1,46
11	20	Klaipėdos m.	11,63	10,55	- 1,08
15	21	Varėnos r.	10,72	10,53	- 0,19
32	22	Rokiškio r.	7,61	10,42	+ 2,81
12	23	Skuodo r.	11,38	10,35	- 1,03
34	24	Šakių r.	7,42	10,30	+ 2,88
38	25	Radviliškio r.	6,68	10,16	+ 3,47
29	26	Kelmės r.	7,76	9,96	+ 2,21
21	27	Ignalinos r.	9,33	9,91	+ 0,57
24	28	Šilalės r.	8,70	9,73	+ 1,03
42	29	Kauno r.	6,46	9,29	+ 2,83
25	30	Širvintų r.	8,51	9,06	+ 0,56

R 2021	R 2022	Savivaldybė	2021	2022	Skirtumas: 2022-2021
19	31	Šiaulių m.	9,64	8,99	- 0,65
39	32	Lazdijų r.	6,64	8,91	+ 2,27
37	33	Kretingos r.	6,73	8,87	+ 2,14
28	34	Vilniaus r.	8,06	8,74	+ 0,68
30	35	Kėdainių r.	7,69	8,70	+ 1,01
14	36	Kaišiadorių r.	11,01	8,34	- 2,67
46	37	Klaipėdos r.	5,94	8,18	+ 2,24
31	38	Biržų r.	7,64	8,10	+ 0,47
18	39	Plungės r.	9,65	8,00	- 1,66
44	40	Švenčionių r.	6,31	7,78	+ 1,48
49	41	Pakruojo r.	5,18	7,40	+ 2,22
33	42	Prienų r.	7,48	7,34	- 0,14
45	43	Rietavo	6,26	7,15	+ 0,89
54	44	Visagino	4,36	7,13	+ 2,77
43	45	Elektrėnų	6,45	6,96	+ 0,51
26	46	Alytaus m.	8,43	6,94	- 1,49
48	47	Tauragės r.	5,78	6,88	+ 1,09
47	48	Marijampolės	5,90	6,82	+ 0,93
35	49	Ukmergės r.	7,40	6,51	- 0,89
53	50	Šalčininkų r.	4,54	6,41	+ 1,86
51	51	Kalvarijos	4,96	6,38	+ 1,42
40	52	Telšių r.	6,60	6,05	- 0,55
58	53	Kazlų Rūdos	3,65	5,37	+ 1,72
56	54	Pagėgių	3,98	5,28	+ 1,30
52	55	Vilkaviškio r.	4,92	5,27	+ 0,34
50	56	Jonavos r.	5,11	4,67	- 0,44
57	57	Mažeikių r.	3,98	4,63	+ 0,65
55	58	Šiaulių r.	4,31	4,31	- 0,00
59	59	Akmenės r.	3,21	3,94	+ 0,73
60	60	Alytaus r.	2,77	3,88	+ 1,11

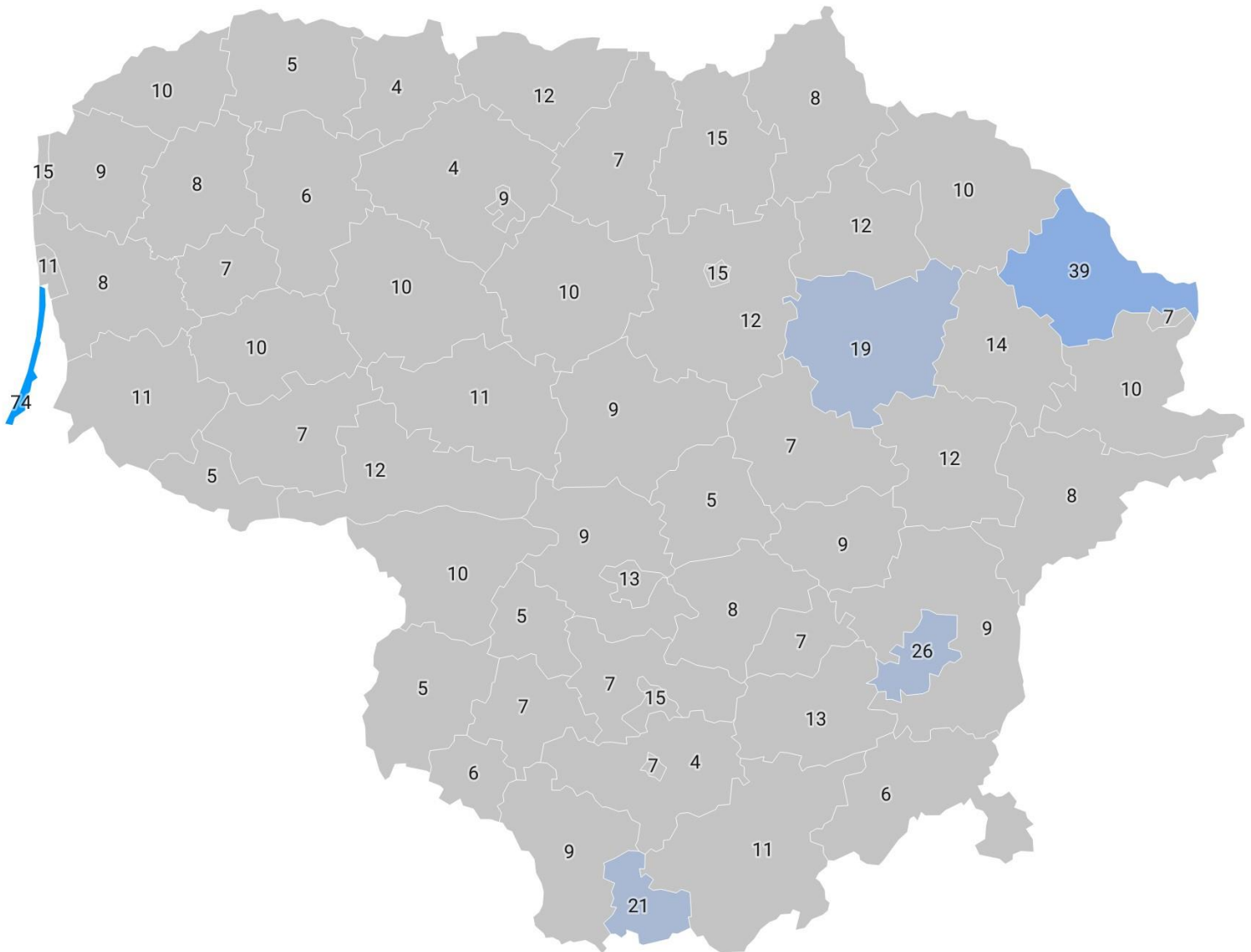
Pastaba: R 2021 ir R 2022 nurodo atitinkamai 2021 ir 2022 metų subindekso reitingą.

9 pav. Savivaldybių reitingas pagal finansavimo kultūrai subindeksą, 2021–2022 m. (sudaryta autorės)

SKI: finansavimas kultūrai, 2022

■ < 17.84 ■ 17.84–31.8 ■ 31.8–45.76 ■ 45.76–59.72 ■ ≥ 59.72

10 pav. Savivaldybių reitingas pagal finansavimo kultūrai subindeksą, 2022 m. Sugrupuoti rezultatai (sudaryta autorės)

Kultūros finansavimo subindekso reikšmės pasiskirsčiusios labai plačiame diapazone: nuo 3,88 (Alytaus r.) iki 73,68 (Neringos sav.). Tačiau didesnioji dalis reikšmių yra itin mažos, nesiekiančios nė 20 balų. Finansavimo kultūrai subindeksas atskleidžia opiausią situaciją, jei lygintume su kitomis sritimis. Ši situacija itin ryškiai matoma sugrupuotų duomenų žemėlapyje, kur beveik visą Lietuvos plotą dengia ta pati – pilka – spalva. Beveik visos Lietuvos savivaldybės neperžengia pirmojo subindekso reikšmių rėžio, t. y. negavo 18 balų.

2.5. DALYVAVIMAS KULTŪROJE IR SOCIALINIS KAPITALAS

**DALYVAVIMAS KULTŪROJE
IR SOCIALINIS KAPITALAS
2022 METAIS LIETUVOJE**

~ 4,9 mln. muziejų lankytojų.

48 859 kultūros centrų dalyvių.

450 869 registruoti bibliotekų
vartotojai.

~ 7,5 mln. bibliotekų lankytojų.

10-27 % savivaldybių gyventojų galėtų
pavadinti save tikrai
kūrybiškais.

2.5.1. SUBINDEKSAS: DALYVAVIMAS KULTŪROJE IR SOCIALINIS KAPITALAS

Subindeksą „dalyvavimas kultūroje ir socialinis kapitalas“ sudaro 9 rodikliai, t. y. kultūros centrų dalyvių skaičius, muziejų lankytojų, bibliotekų vartotojų, bibliotekų lankytojų (apsilankymų) skaičius, gyventojų (≥ 15 m.), kurie per pastaruosius 12 mėn. vartojo kultūros produktus / naudojos kultūros paslaugomis, proc. dalis, visuomenės dalis, dalyvaujanti istorinės atminties įprasminimo renginiuose ir kaip vertybę puoselėjanti pilietinį ir tautinį tapatumą, visuomenės dalis, kuri save tikrai galėtų pavadinti kūrybingais žmonėmis, visuomenės dalis, kuri visiškai pritaria, kad visuomenei naudinga, kai ji sudaryta iš skirtingoms kultūroms priklausančių žmonių, gyventojų pasitenkinimas kultūros paslaugų prieinamumu. Normalizavus šiuos rodiklius suskaičiuojamas aritmetinis vidurkis ir gaunama galutinė subindekso reikšmė.

Pirmoje reitingo pozicijoje yra Birštono sav., kuri pakilo iš 15 vietos. Antroje reitingo pozicijoje yra Lazdijų r. sav., kuri pakilo iš 3 vietos. Trečioje pozicijoje yra Neringos sav., pakilusi iš 8 vietos.

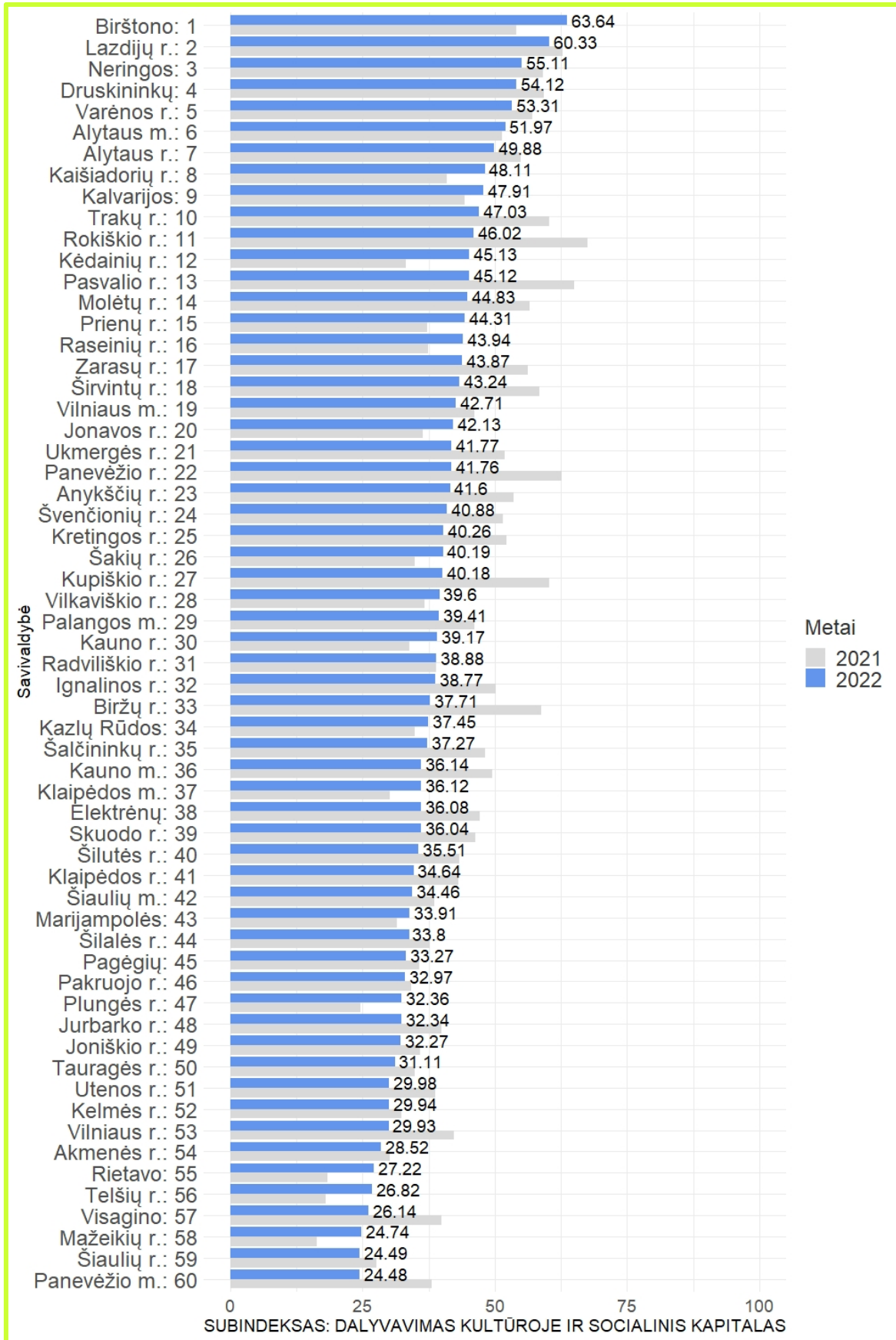
2022 m. Lietuvos kultūros sostinė – Alytus pakilo iš 20 pozicijos į 6. Alytaus m. sav. rezultatai nevienareikšmiški. Remiantis „Gyventojų dalyvavimo kultūroje ir pasitenkinimo kultūros paslaugomis“ tyrimo apklausos rezultatais, gaunama, kad alytiškiai yra patenkinti kultūros paslaugų prieinamumu, jaučiasi, lyginant su kitomis savivaldybėmis, kūrybiškesni ir atviresni kultūrų įvairovei. Tačiau kartu yra pasyvūs bibliotekų vartotojai, kultūros centrų ir muziejų lankytojai.

Europos kultūros sostinė – Kaunas iš 22 pozicijos nukrito į 36. Kauno m. sav. gana žemos daugelio dalyvavimo kultūroje rodiklių reikšmės: lankymasis bibliotekose, muziejuose, kultūros centruose. Santykinai neaukštas ir gyventojų pasitenkinimas kultūros paslaugų prieinamumu. Kiti didieji miestai išsidėstę šiose pozicijose: 19 vietoje – Vilniaus m. sav. (42,71 balo), 37 – Klaipėdos m. sav. (36,12 balo), 42 – Šiaulių m. sav. (34,46 balo), 60 – Panevėžio m. sav.

6 lentelė. Dalyvavimo kultūroje ir socialinio kapitalo subindeksas, 2021–2022 m. (sudaryta autorės)

R 2021	R 2022	Savivaldybė	2021	2022	Skirtumas: 2022-2021	R 2021	R 2022	Savivaldybė	2021	2022	Skirtumas: 2022-2021
15	1	Birštono	54,09	63,64	9,54	35	31	Radviliškio r.	38,94	38,88	-0,06
3	2	Lazdijų r.	62,87	60,33	-2,54	21	32	Ignalinos r.	50,28	38,77	-11,51
8	3	Neringos	59,18	55,11	-4,08	9	33	Biržų r.	58,76	37,71	-21,05
7	4	Druskininkų	59,34	54,12	-5,23	48	34	Kazlų Rūdos	34,82	37,45	2,63
11	5	Varėnos r.	57,14	53,31	-3,82	23	35	Šalčininkų r.	48,18	37,27	-10,91
20	6	Alytaus m.	51,33	51,97	0,64	22	36	Kauno m.	49,49	36,14	-13,35
14	7	Alytaus r.	54,94	49,88	-5,06	55	37	Klaipėdos m.	30,20	36,12	5,92
32	8	Kaišiadorių r.	40,98	48,11	7,13	24	38	Elektrėnų	47,19	36,08	-11,12
28	9	Kalvarijos	44,33	47,91	3,58	25	39	Skuodo r.	46,29	36,04	-10,25
6	10	Trakų r.	60,28	47,03	-13,25	29	40	Šilutės r.	43,22	35,51	-7,70
1	11	Rokiškio r.	67,48	46,02	-21,46	30	41	Klaipėdos r.	43,18	34,64	-8,54
51	12	Kėdainių r.	33,24	45,13	11,90	37	42	Šiaulių m.	38,61	34,46	-4,15
2	13	Pasvalio r.	65,03	45,12	-19,91	53	43	Marijampolės	31,50	33,91	2,41
12	14	Molėtų r.	56,63	44,83	-11,81	39	44	Šilalės r.	37,75	33,80	-3,94
41	15	Prienų r.	37,28	44,31	7,04	45	45	Pagėgių	35,68	33,27	-2,41
40	16	Raseinių r.	37,41	43,94	6,53	49	46	Pakruojo r.	34,17	32,97	-1,20
13	17	Zarasų r.	56,27	43,87	-12,40	57	47	Plungės r.	24,54	32,36	7,82
10	18	Širvintų r.	58,47	43,24	-15,22	34	48	Jurbarko r.	39,91	32,34	-7,56
26	19	Vilniaus m.	46,16	42,71	-3,45	44	49	Joniškio r.	35,90	32,27	-3,63
43	20	Jonavos r.	36,38	42,13	5,75	46	50	Tauragės r.	34,95	31,11	-3,84
18	21	Ukmergės r.	51,86	41,77	-10,09	36	51	Utenos r.	38,81	29,98	-8,83
4	22	Panevėžio r.	62,60	41,76	-20,84	52	52	Kelmės r.	32,38	29,94	-2,43
16	23	Anykščių r.	53,59	41,60	-11,99	31	53	Vilniaus r.	42,37	29,93	-12,44
19	24	Švenčionių r.	51,51	40,88	-10,63	54	54	Akmenės r.	30,25	28,52	-1,73
17	25	Kretingos r.	52,21	40,26	-11,94	58	55	Rietavo	18,35	27,22	8,87
47	26	Šakių r.	34,86	40,19	5,33	59	56	Telšių r.	18,12	26,82	8,70
5	27	Kupiškio r.	60,34	40,18	-20,16	33	57	Visagino	39,93	26,14	-13,80
42	28	Vilkaviškio r.	36,68	39,60	2,92	60	58	Mažeikių r.	16,43	24,74	8,31
27	29	Palangos m.	46,11	39,41	-6,70	56	59	Šiaulių r.	27,57	24,49	-3,09
50	30	Kauno r.	33,82	39,17	5,35	38	60	Panevėžio m.	38,01	24,48	-13,53

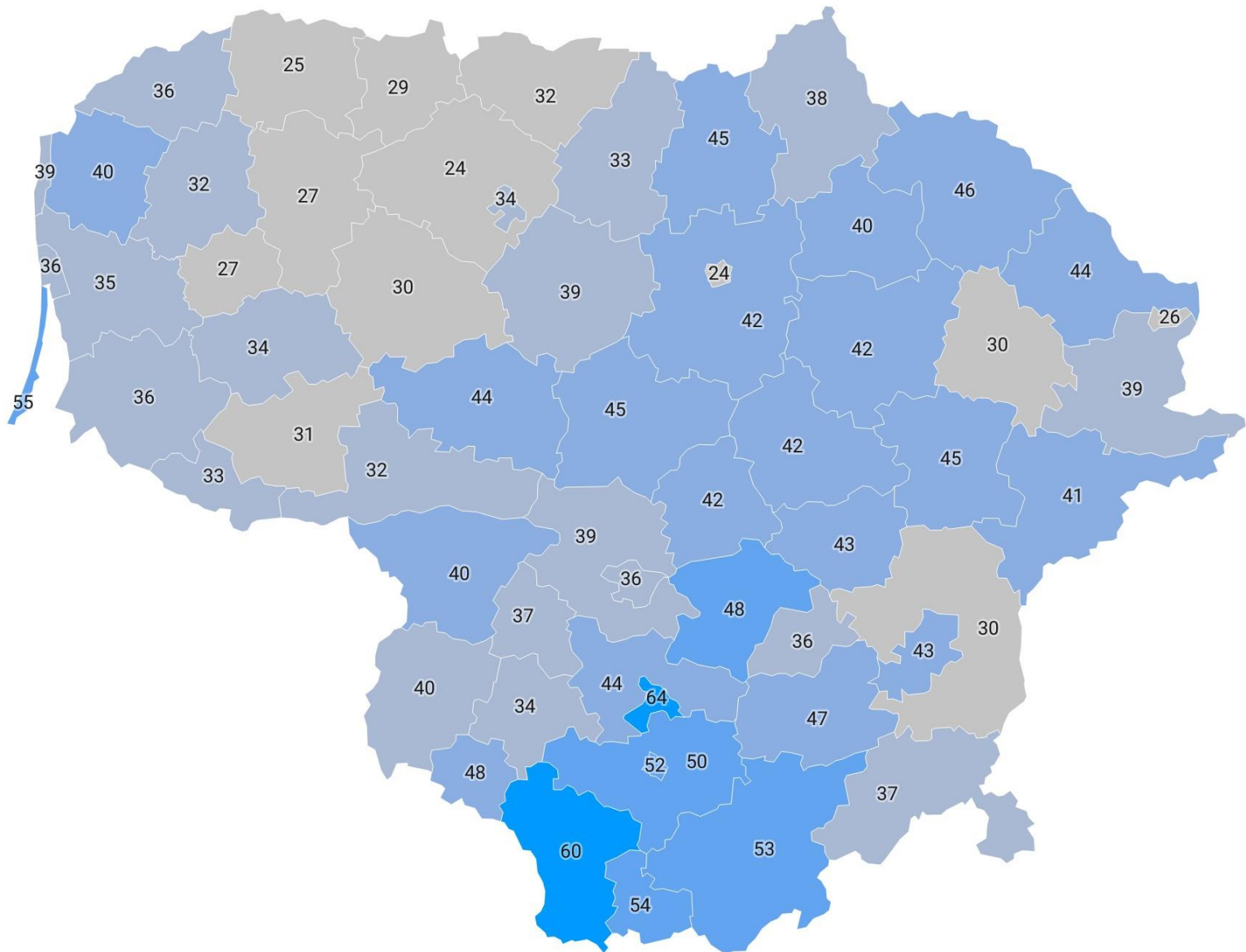
Pastaba: R 2021 ir R 2022 nurodo atitinkamai 2021 ir 2022 metų subindekso reitingą.

11 pav. Savivaldybių reitingas pagal dalyvavimo kultūroje ir socialinio kapitalo subindeksą, 2021–2022 m. (sudaryta autorės)

SKI: dalyvavimas kultūroje ir socialinis kapitalas, 2022

■ < 32.31 ■ 32.31–40.14 ■ 40.14–47.98 ■ 47.98–55.81 ■ ≥ 55.81

12 pav. Savivaldybių reitingas pagal dalyvavimo kultūroje ir socialinio kapitalo subindeksą, 2022 m. Sugrupuoti rezultatai (sudaryta autorės)

Dalyvavimo kultūroje ir socialinio kapitalo subindekso vidurkis yra 39,18 balo. Reikšmės svyruoja nuo 63,64 Birštono sav. iki 24,48 Panevėžio m. sav. Šio subindekso rodikliai žemesni Telšių ir Šiaulių apskrityse. Visgi atotrūkiai tarp lyderiaujančios sav. ir likusių nėra tokie dideli, kaip, pavyzdžiui, finansavimo kultūrai subindekse. Be to, visos didžiųjų miestų savivaldybės, išskyrus Panevėžio m. sav., surinko bent šiek tiek daugiau balų negu jų rajoninės savivaldybės. Panevėžio m. sav. nuo rajoninės savivaldybės atsilieka beveik dvigubai.

2.6 ■ KULTŪROS PAVELDAS

**KULTŪROS PAVELDAS
2022 METAIS LIETUVOJE**

2 333 kultūros paveldo paminklai.

26 008 nekilnojamos kultūros vertybės.

9 131 kilnojamų kultūros vertybė.

> 33 mln. Eur skyrė savivaldybės iš savivaldybių biudžetų paveldo tvarkybai.

~ 17,6 mln. Eur savivaldybės pritraukė valstybės, tarptautinių ir kitų fondų finansavimo kultūros paveldo tvarkybai.

2.6.1. SUBINDEKSAS: KULTŪROS PAVELDAS

Kultūros paveldo subindekso rodiklių grupę sudaro kultūros paveldo paminklų skaičiaus, nekilnojamojų kultūros vertybių skaičiaus, nekilnojamojų kultūros vertybių, turinčių vertingųjų savybių, kilnojamojų kultūros vertybių skaičiaus ir vidutinio 3 m. finansavimo kultūros paveldo tvarkybai rodikliai. Visi 5 rodikliai normalizuojami ir skaičiuojamas jų aritmetinis vidurkis, kuris ir nurodo kultūros paveldo subindekso reikšmę.

Reitingo viršuje yra Pakruojo r. sav. Jos subindekso reikšmė pakilo nuo 52 iki beveik 63 balų (savivaldybė iš 3 vietos pakilo į pirmą). Antroje pozicijoje du metus iš eilės išliko Molėtų sav. Į trečią poziciją 2022 m. iš pirmosios nukrito Zarasų sav. Ketvirtoje ir penktoje pozicijose yra Neringos ir Švenčionių r. sav. Visos minėtos savivaldybės surinko daugiau nei 50 balų iš 100 galimų.

Reitingo apačioje yra jauniausias Lietuvos miestas – Visagino sav. Pirmą kartą, lyginant su kitais subindeksais, savivaldybė įgyja nulio reikšmę (situacija nesikeitė, lyginant su 2021 m.). Tai reiškia, kad pagal visus į šią grupę įtrauktus rodiklius Visagino sav. buvo žemiausioje pozicijoje. Nors nekilnojamojų kultūros vertybių Visagino sav. santykinai nedaug (11), o kilnojamojų neužfiksuota, savivaldybė galėtų skirti dėmesio esamų vertybių priežiūrai. Taip pat Visagino sav. gyventojai, palyginti su kitų savivaldybių gyventojais, „nukenčia“ dėl menkesnės kultūros paveldo aplinkos, taigi savivaldybė galėtų ieškoti būdų kompensuoti šią spragą. Taip pat kyla klausimas, ar tikrai Visagino sav. nėra nė vienos kilnojamosios kultūros paveldo vertybės, ar tiesiog nebuvo skirta žmogiškųjų resursų šioms vertybėms užfiksuoti.

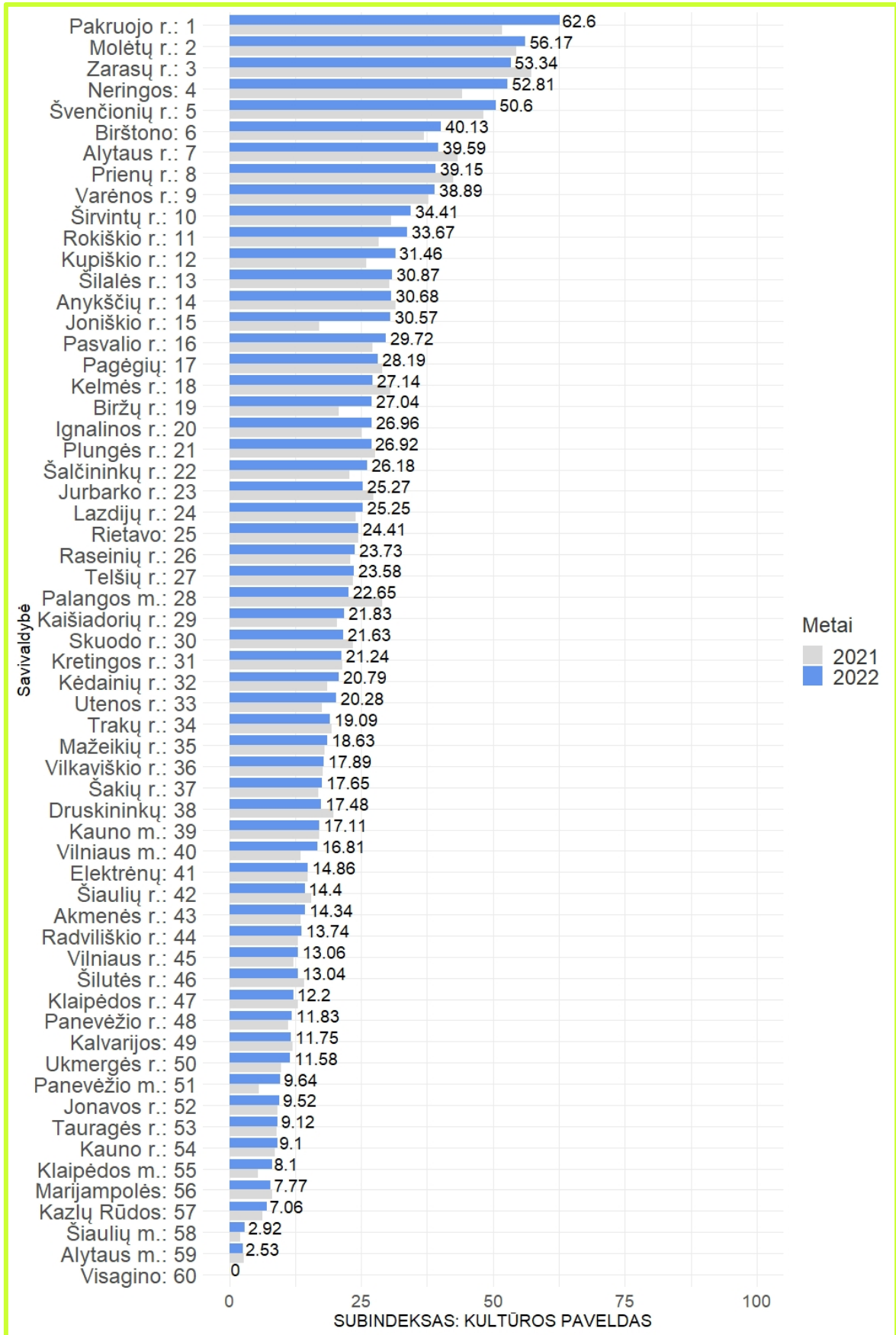
Reitingo apačioje taip pat atsidūrė ir didžiųjų miestų savivaldybės: Alytaus m. sav., Šiaulių m. sav. Pastarosios surinko mažiau nei 3 balus iš 100.

Lyginant 2021 m. ir 2022 m. reitingo pozicijas, matoma, kad didžiausią teigiamą pokytį reitingo pozicijose pasiekė Joniškio r. sav. (iš 37 pozicijos pakilo į 15), Biržų r. sav. (iš 29 pozicijos pakilo į 19), bei Kupiškio r. sav. (iš 20 pozicijos pakilo į 12). Didžiausias neigiamas pokytis fiksuotas Palangos m. sav. Pastaroji iš 14 pozicijos nukrito į 28.

7 lentelė. Kultūros paveldo subindeksas, 2021–2022 m. (sudaryta autorės)

R 2021	R 2022	Savivaldybė	2021	2022	Skirtumas: 2022-2021
3	1	Pakruojo r.	51,66	62,60	10,94
2	2	Molėtų r.	54,46	56,17	1,71
1	3	Zarasų r.	57,32	53,34	- 3,98
5	4	Neringos	44,12	52,81	8,69
4	5	Švenčionių r.	48,16	50,60	2,44
9	6	Birštono	36,93	40,13	3,20
6	7	Alytaus r.	43,30	39,59	- 3,71
7	8	Prienuų r.	42,48	39,15	- 3,33
8	9	Varėnos r.	37,80	38,89	1,08
11	10	Širvintų r.	30,74	34,41	3,67
16	11	Rokiškio r.	28,37	33,67	5,30
20	12	Kupiškio r.	26,02	31,46	5,45
13	13	Šilalės r.	30,37	30,87	0,50
10	14	Ankščių r.	31,58	30,68	- 0,90
37	15	Joniškio r.	17,12	30,57	13,45
19	16	Pasvalio r.	27,23	29,72	2,49
15	17	Pagėgių	29,02	28,19	- 0,83
12	18	Kelmės r.	30,54	27,14	- 3,40
29	19	Biržų r.	20,77	27,04	6,27
21	20	Ignalinos r.	25,15	26,96	1,81
17	21	Plungės r.	27,71	26,92	- 0,79
27	22	Šalčininkų r.	22,72	26,18	3,47
18	23	Jurbarko r.	27,30	25,27	- 2,04
23	24	Lazdijų r.	23,95	25,25	1,30
22	25	Rietavo	24,51	24,41	- 0,10
26	26	Raseinių r.	23,03	23,73	0,70
25	27	Telšių r.	23,43	23,58	0,15
14	28	Palangos m.	29,05	22,65	- 6,40
30	29	Kaišiadorių r.	20,38	21,83	1,45
24	30	Skuodo r.	23,51	21,63	- 1,88
28	31	Kretingos r.	21,48	21,24	- 0,24
33	32	Kėdainių r.	18,52	20,79	2,26
36	33	Utenos r.	17,58	20,28	2,69
32	34	Trakų r.	19,47	19,09	- 0,38
34	35	Mažeikių r.	18,02	18,63	0,61
35	36	Vilkaviškio r.	17,67	17,89	0,22
39	37	Šakių r.	16,96	17,65	0,69
31	38	Druskininkų	19,68	17,48	- 2,20
38	39	Kauno m.	17,00	17,11	0,11
44	40	Vilniaus m.	13,48	16,81	3,33
41	41	Elektrėnų	14,96	14,86	- 0,10
40	42	Šiaulių r.	15,57	14,40	- 1,17
43	43	Akmenės r.	13,61	14,34	0,72
46	44	Radviškio r.	13,05	13,74	0,69
47	45	Vilniaus r.	12,11	13,06	0,95
42	46	Šilutės r.	14,21	13,04	- 1,17
45	47	Klaipėdos r.	13,10	12,20	- 0,90
49	48	Panevėžio r.	11,13	11,83	0,70
48	49	Kalvarijos	12,05	11,75	- 0,30
50	50	Ukmergės r.	9,77	11,58	1,82
56	51	Panevėžio m.	5,70	9,64	3,94
51	52	Jonavos r.	9,12	9,52	0,40
52	53	Tauragės r.	9,03	9,12	0,09
53	54	Kauno r.	8,61	9,10	0,49
57	55	Klaipėdos m.	5,47	8,10	2,63
54	56	Marijampolės	8,11	7,77	- 0,34
55	57	Kazlų Rūdos	6,22	7,06	0,84
59	58	Šiaulių m.	2,08	2,92	0,84
58	59	Alytaus m.	2,79	2,53	- 0,25
60	60	Visagino	0,00	0,00	0,00

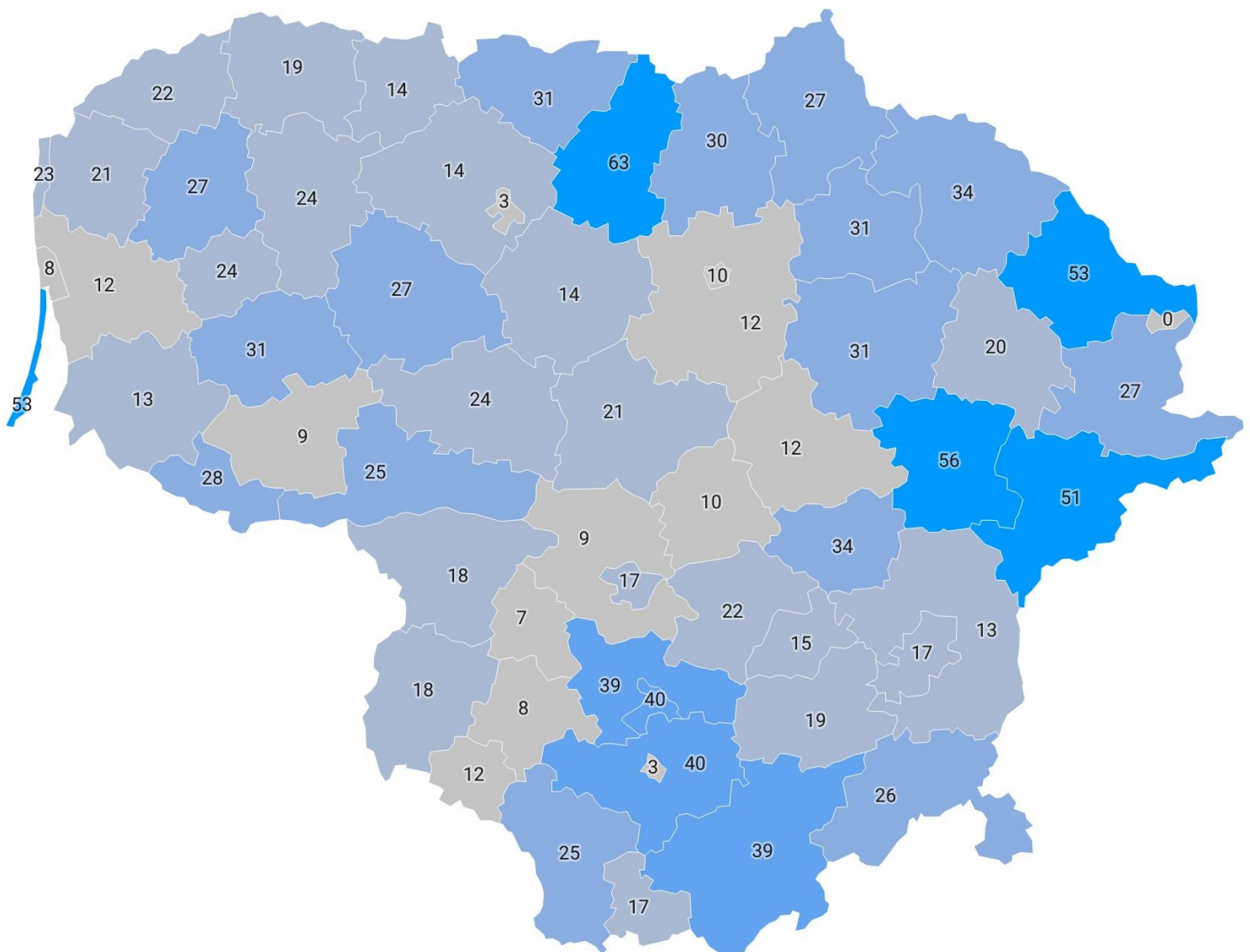
Pastaba: R 2021 ir R 2022 nurodo atitinkamai 2021 ir 2022 metų subindekso reitingą.

13 pav. Savivaldybių reitingas pagal kultūros paveldo subindeksą, 2021–2022 m. (sudaryta autorės)

SKI: kultūros paveldas, 2022

■ < 12.52 ■ 12.52–25.04 ■ 25.04–37.56 ■ 37.56–50.08 ■ ≥ 50.08

14 pav. Savivaldybių reitingas pagal kultūros paveldo subindeksą, 2022 m. Sugrupuoti rezultatai (sudaryta autorės)

Kultūros paveldo subindekso reikšmės svyruoja nuo 0 (Visagino sav.) iki 62,6 balo Pakruojo r. sav. Kultūros paveldo subindekso vidurkis – 23,15 (2021 m. vidurkis buvo 22,09). Didesnėmis subindekso balo reikšmėmis išsiskiria atskiros Tauragės, Utenos, Alytaus, Šiaulių apskričių savivaldybės, – tad galima daryti išvadą, kad pagal kultūros paveldo grupės kintamuosius nėra koncentracijos tik keliose savivaldybėse ar vienoje Lietuvos dalyje, kaip buvo matoma kitų subindeksų atveju.

2.7 ■ POKYČIŲ GRUPĖ

Pasirinkti pokyčių grupės rodikliai nurodo, kad prie savivaldybės kultūrinės aplinkos turėtų prisidėti tiek kultūros organizacijos ir kūrėjai (generuodami aktualias ir profesionalias kultūros projektų idėjas ir taip pritraukdami LKT skiriamą finansavimą arba kurdami pridėtinę vertę per įmonių veiklą), tiek savivaldybės finansiškai skatindamos kultūros sritį. Pokyčių grupėje nekreipiamas dėmesys į buvusias absoliutines reikšmes, ir net turėjusios labai žemą rodiklio reikšmę, bet užfiksavusios teigiamus pasikeitimus, savivaldybės galėjo atsidurti reitingo viršuje. Pokyčių grupės rodikliai leidžia atkreipti dėmesį į vykstančias pozityvias slinktis, kurias palaikant, ilguoju laikotarpiu būtų galima tikėtis ir bendros kultūrinės aplinkos augimo savivaldybėje.

2.7.1. SUBINDEKSAS: POKYČIŲ GRUPĖ

Pokyčių grupę sudaro keturi rodikliai, kuriais vertinamas procentinis pokytis 2021–2022 m. Vertinamas savivaldybių pritraukto LKT finansavimo pokytis, pridėtinės vertės (dviejų tipų įmonių ir jų padalinių: naujasias KI veiklas vykdančių ir tradicines kultūrinės veiklas vykdančių) pokytis ir savivaldybių biudžetų išlaidų kultūros paslaugoms pokytis. Apskaičiuotus pokyčius rodikliai yra normalizuojami. Normalizuotų rodiklių aritmetinis vidurkis sudaro subindekso reikšmes.

2022 m. pokyčių grupės subindekso vidurkis – 42,23 (2021 m. – 35,93). Reikšmės varijuoja nuo 28,08 iki 57,72.

Pokyčių grupės subindekso reitingo viršuje yra Kauno m. sav., kuri iš 2021 m. fiksuotos 36 pozicijos 2022 m. pakilo į 1. Tai lėmė, kad Kauno m. tapus „Europos kultūros sostine 2022“, savivaldybė beveik padvigubino finansavimą kultūros paslaugoms.

Reitingo viršuje taip pat yra Kazlų Rūdos sav. (56,7 balo), Joniškio r. sav. (56,3 balo), Panevėžio m. sav. (54,6 balo), Švenčionių r., Kaišiadorių r., Molėtų r., Šalčininkų r. sav. (po 52 balus). Reitingo apačioje yra Trakų r., Neringos ir Ukmergės sav., surinkusios mažiau nei 30 balų.

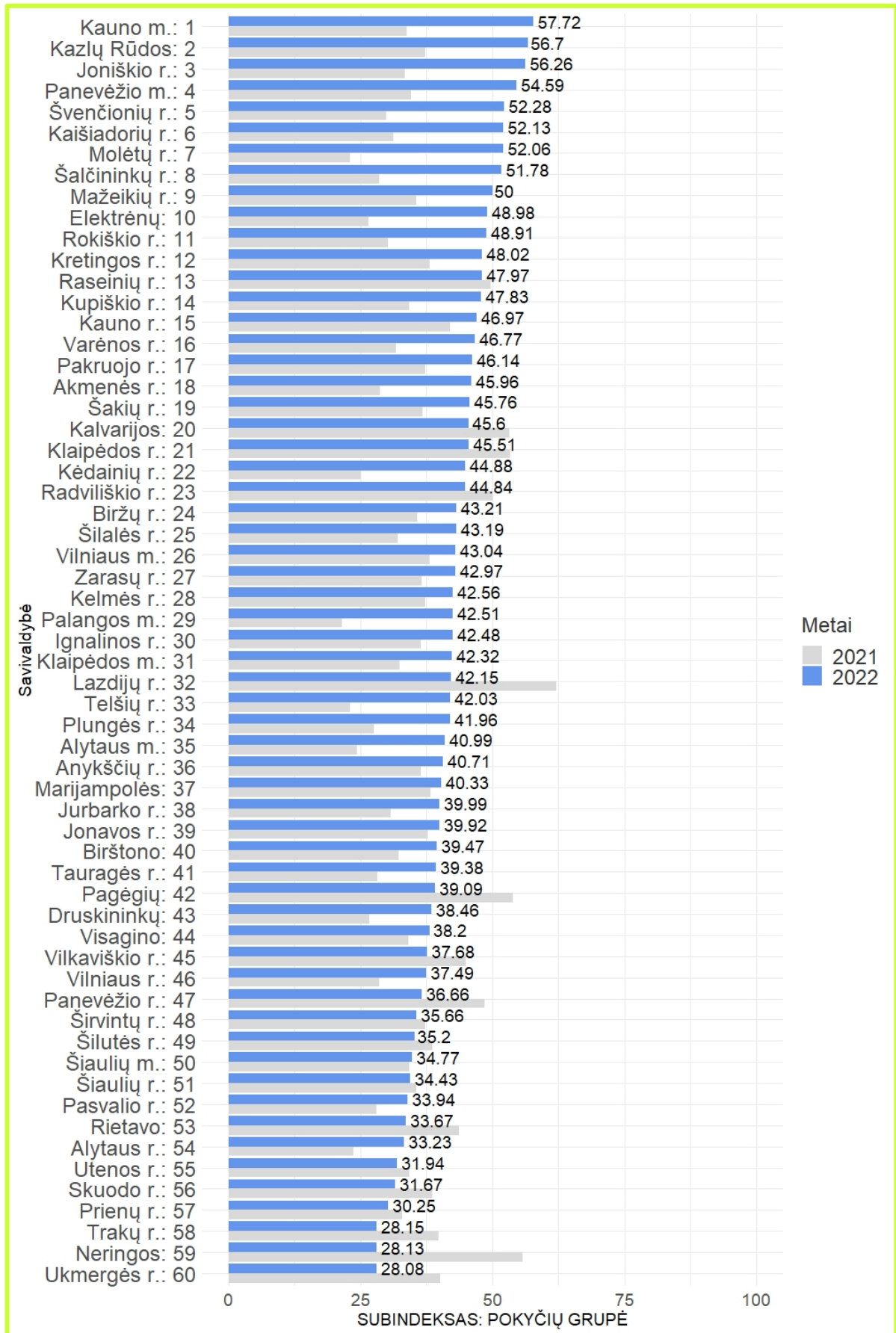
Vertinant pasikeitimus reitingo pozicijose, stipriausiu teigiamu pokyčiu išsiskyrė Molėtų r. sav. pakilusi iš 58 į 7 poziciją. Taip pat stipriai teigiamai išsiskyrė Elektrėnų sav., pakilusi iš 54 pozicijos į 10, Švenčionių r. sav., pakilusi iš 46 į 5 poziciją, Šalčininkų r. sav., pakilusi iš 48 į 8 poziciją, Kaišiadorių r. sav., pakilusi iš 43 pozicijos į 6.

2021 m. buvusi savivaldybių kultūros indekso reitingo viršuje Neringos sav. 2022 m. pokyčių grupėje išsiskyrė neigiamomis tendencijomis. Pastaroji savivaldybė nukrito iš 2 pozicijos į 59. Tai rodo, kad nors pagal daugelį rodiklių, tenkančių 1 gyv., Neringa vis dar yra lyderiaujančiose pozicijose, bet finansavimo bei kultūros įmonių rezultatai nebe augo, o krito. Natūralu, kad Neringos sav. pokyčių grupėje pozityviais rodiklių augimas išsiskyrė 2021 m., kuomet ji buvo Lietuvos kultūros sostine, o po metų augimai nebefiksuoti.

8 lentelė. Pokyčių grupės subindeksas, 2021–2022 m. (sudaryta autorės)

R	R	Savivaldybė	2021	2022	Skirtumas: 2022-2021	R	R	Savivaldybė	2021	2022	Skirtumas: 2022-2021
2021	2022					2021	2022				
36	1	Kauno m.	33,83	57,72	23,89	39	31	Klaipėdos m.	32,36	42,32	9,96
22	2	Kazlų Rūdos	37,28	56,70	19,42	1	32	Lazdijų r.	62,17	42,15	- 20,02
37	3	Joniškio r.	33,38	56,26	22,87	59	33	Telšių r.	23,04	42,03	18,99
31	4	Panevėžio m.	34,67	54,59	19,92	52	34	Plungės r.	27,53	41,96	14,43
46	5	Švenčionių r.	29,90	52,28	22,39	56	35	Alytaus m.	24,44	41,00	16,56
43	6	Kaišiadorių r.	31,30	52,13	20,84	27	36	Anykščių r.	36,44	40,71	4,28
58	7	Molėtų r.	23,06	52,07	29,01	16	37	Marijampolės	38,36	40,33	1,97
48	8	Šalčininkų r.	28,63	51,79	23,16	44	38	Jurbarko r.	30,71	39,99	9,28
30	9	Mažeikių r.	35,59	50,00	14,42	19	39	Jonavos r.	37,80	39,92	2,12
54	10	Elektrėnų	26,50	48,99	22,49	40	40	Birštono	32,24	39,47	7,23
45	11	Rokiškio r.	30,23	48,91	18,68	50	41	Tauragės r.	28,33	39,38	11,05
18	12	Kretingos r.	38,06	48,02	9,96	3	42	Pagėgių	53,84	39,09	- 14,75
7	13	Raseinių r.	49,72	47,97	- 1,76	53	43	Druskininkų	26,74	38,46	11,72
32	14	Kupiškio r.	34,26	47,83	13,57	35	44	Visagino	34,16	38,20	4,05
11	15	Kauno r.	41,93	46,97	5,05	9	45	Vilkaviškio r.	44,97	37,68	- 7,29
42	16	Varėnos r.	31,72	46,77	15,05	49	46	Vilniaus r.	28,56	37,49	8,94
23	17	Pakruojo r.	37,24	46,14	8,90	8	47	Panevėžio r.	48,49	36,66	- 11,84
47	18	Akmenės r.	28,80	45,96	17,16	21	48	Širvintų r.	37,36	35,67	- 1,69
24	19	Šakių r.	36,73	45,76	9,03	14	49	Šilutės r.	38,71	35,20	- 3,50
5	20	Kalvarijos	53,22	45,60	- 7,62	33	50	Šiaulių m.	34,22	34,77	0,55
4	21	Klaipėdos r.	53,46	45,51	- 7,95	29	51	Šiaulių r.	35,66	34,43	- 1,23
55	22	Kėdainių r.	25,03	44,89	19,85	51	52	Pasvalio r.	28,12	33,94	5,81
6	23	Radviliškio r.	50,12	44,84	- 5,28	10	53	Rietavo	43,75	33,68	- 10,08
28	24	Biržų r.	35,80	43,21	7,41	57	54	Alytaus r.	23,67	33,23	9,56
41	25	Šilalės r.	32,18	43,19	11,02	34	55	Utenos r.	34,22	31,94	- 2,27
17	26	Vilniaus m.	38,07	43,04	4,97	15	56	Skuodo r.	38,67	31,67	- 7,00
25	27	Zarasų r.	36,67	42,97	6,30	38	57	Prienų r.	32,87	30,25	- 2,63
20	28	Kelmės r.	37,38	42,56	5,18	13	58	Trakų r.	39,81	28,15	- 11,66
60	29	Palangos m.	21,47	42,51	21,04	2	59	Neringos	55,69	28,13	- 27,56
26	30	Ignalinos r.	36,47	42,48	6,01	12	60	Ukmergės r.	40,14	28,08	- 12,06

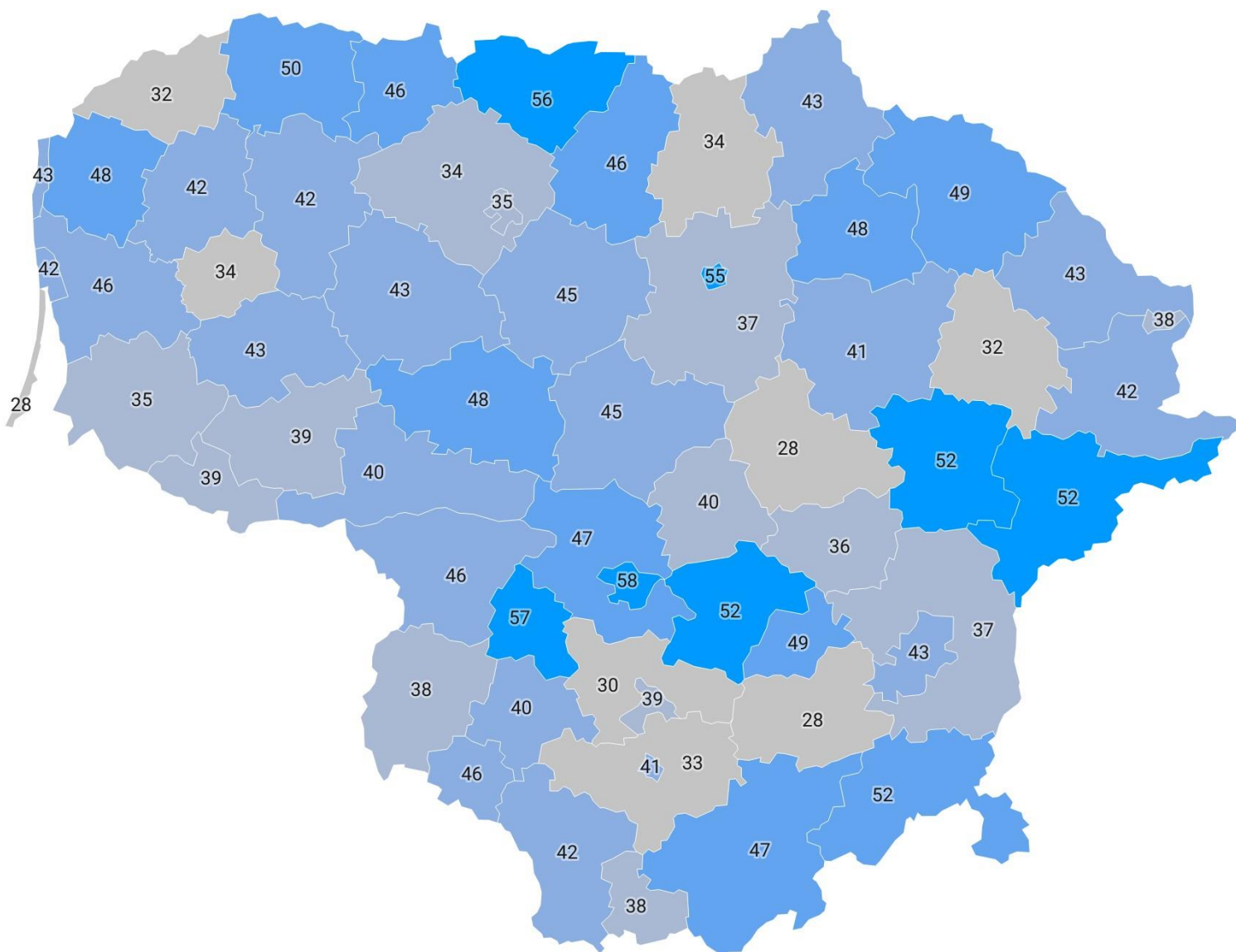
Pastaba: R 2021 ir R 2022 nurodo atitinkamai 2021 ir 2022 metų subindekso reitingą.

15 pav. Savivaldybių reitingas pagal subindeksą „pokyčių grupė“ (sudaryta autorės)

SKI: pokyčių grupė, 2022

■ < 34.01 ■ 34.01–39.94 ■ 39.94–45.86 ■ 45.86–51.79 ■ ≥ 51.79

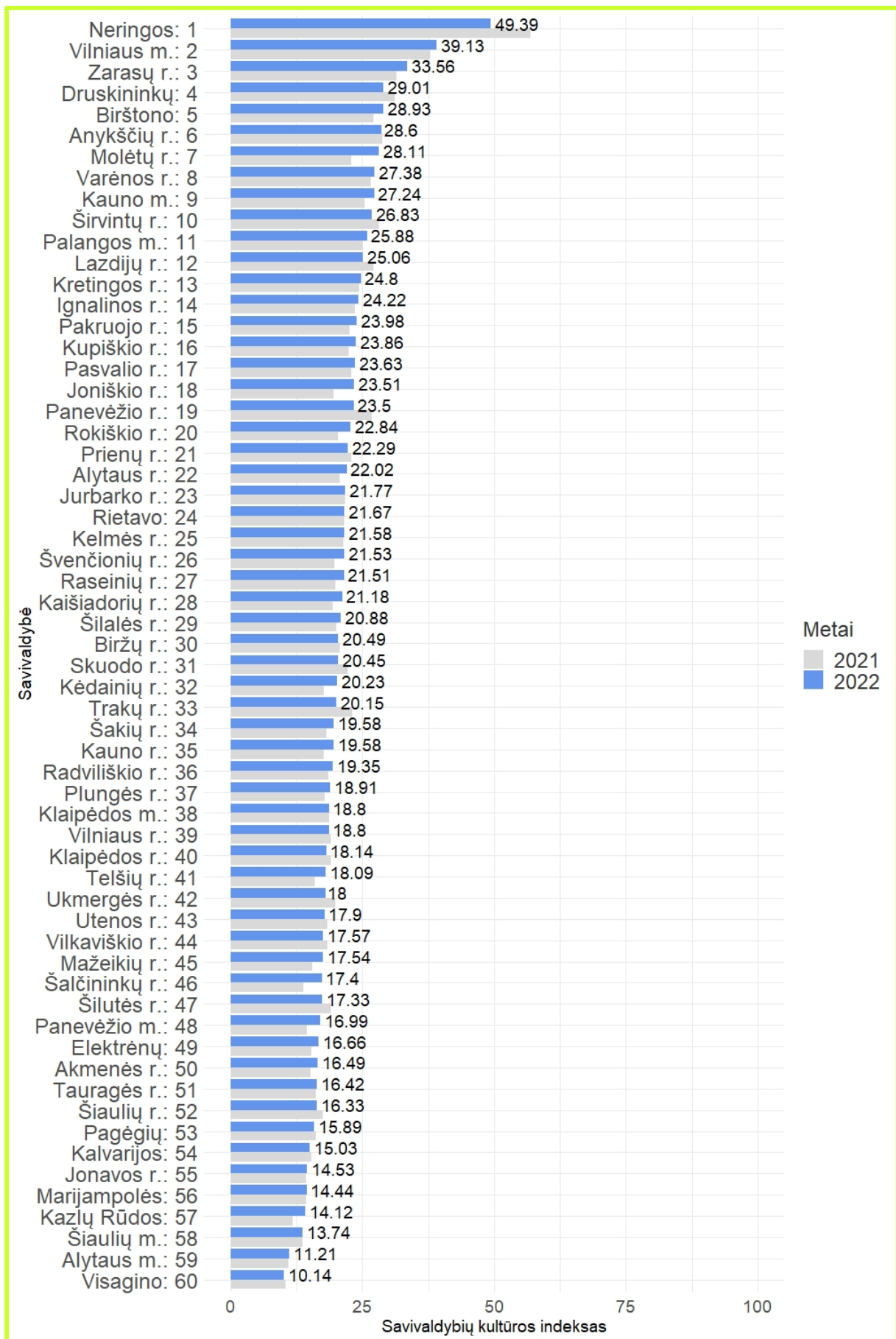
16 pav. Savivaldybių reitingas pagal pokyčių grupės subindeksą, 2022 m. Sugrupuoti rezultatai (sudaryta autorės)

2021 m. pozityvesnėmis reikšmėmis šiame subindekse išsiskyrė Vakarų Lietuvos dalis, o 2022 m. – atvirkščiai. Iš esmės tai nurodo, kad savivaldybėse nuoseklus nagrinėjamų rodiklių augimas nevyksta. Jeigu vienais metais savivaldybės stipriai padidino finansavimą kultūros paslaugoms, tai didesnė tikimybė, kad kitais metais finansavimas vėl nebeaugs arba net mažės. Todėl būtent šiame subindekse fiksuojami didžiausi savivaldybių reitingų skirtumai, lyginant 2021 m. ir 2022 m.

3

■ SAVIVALDYBIŲ KULTŪROS INDEKSAS

17 pav. Savivaldybių kultūros indekso reitingas, 2021–2022 m. (sudaryta autorės)

9 lentelė. Savivaldybių kultūros indeksas, 2021–2022 m. (sudaryta autorės) (pateikiama kitame puslapyje)

R 2021	R 2022	Savivaldybė	SKI, 2021	SKI, 2022	Balų skirtumas: 2022-2021	Reitingo skirtumas
1	1	Neringos	56,91	49,39	-7,52	0
2	2	Vilniaus m.	37,91	39,13	1,22	0
3	3	Zarasų r.	31,54	33,56	2,02	0
4	4	Druskininkų	31,22	29,01	-2,21	0
7	5	Birštono	27,12	28,93	1,81	2
5	6	Anykščių r.	28,77	28,6	-0,17	-1
18	7	Molėtų r.	22,95	28,11	5,16	11
10	8	Varėnos r.	26,72	27,38	0,66	2
11	9	Kauno m.	25,5	27,24	1,74	2
6	10	Širvintų r.	28,19	26,83	-1,36	-4
12	11	Palangos m.	25,17	25,88	0,71	1
8	12	Lazdijų r.	27,08	25,06	-2,02	-4
13	13	Kretingos r.	24,47	24,8	0,33	0
14	14	Ignalinos r.	23,59	24,22	0,63	0
19	15	Pakruojo r.	22,58	23,98	1,4	4
20	16	Kupiškio r.	22,41	23,86	1,45	4
17	17	Pasvalio r.	22,96	23,63	0,67	0
32	18	Joniškio r.	19,65	23,51	3,86	14
9	19	Panevėžio r.	26,83	23,5	-3,33	-10
27	20	Rokiškio r.	20,35	22,84	2,49	7
16	21	Prienų r.	22,99	22,29	-0,7	-5
26	22	Alytaus r.	20,73	22,02	1,29	4
22	23	Jurbarko r.	21,7	21,77	0,07	-1
23	24	Rietavo	21,59	21,67	0,08	-1
24	25	Kelmės r.	21,34	21,58	0,24	-1
31	26	Švenčionių r.	19,77	21,53	1,76	5
29	27	Raseinių r.	19,92	21,51	1,59	2
33	28	Kaišiadorių r.	19,44	21,18	1,74	5
28	29	Šilalės r.	20,12	20,88	0,76	-1
25	30	Biržų r.	20,83	20,49	-0,34	-5
21	31	Skuodo r.	22,21	20,45	-1,76	-10
43	32	Kėdainių r.	17,67	20,23	2,56	11
15	33	Trakų r.	23,17	20,15	-3,02	-18
40	34	Šakių r.	18,16	19,58	1,42	6
42	35	Kauno r.	17,78	19,58	1,8	7
37	36	Radviliškio r.	18,51	19,35	0,84	1
41	37	Plungės r.	17,91	18,91	1	4
44	38	Klaipėdos m.	17,48	18,8	1,32	6
34	39	Vilniaus r.	19,06	18,8	-0,26	-5
35	40	Klaipėdos r.	19,03	18,14	-0,89	-5
48	41	Telšių r.	16,09	18,09	2	7
30	42	Ukmergės r.	19,88	18	-1,88	-12
38	43	Utenos r.	18,46	17,9	-0,56	-5
39	44	Vilkaviškio r.	18,35	17,57	-0,78	-5
49	45	Mažeikių r.	15,47	17,54	2,07	4
56	46	Šalčininkų r.	13,86	17,4	3,54	10
36	47	Šilutės r.	19,02	17,33	-1,69	-11
53	48	Panevėžio m.	14,48	16,99	2,51	5
51	49	Elektrėnų	15,31	16,66	1,35	2
52	50	Akmenės r.	15,24	16,49	1,25	2
47	51	Tauragės r.	16,18	16,42	0,24	-4
45	52	Šiaulių r.	17,48	16,33	-1,15	-7
46	53	Pagėgių	16,22	15,89	-0,33	-7
50	54	Kalvarijos	15,36	15,03	-0,33	-4
54	55	Jonavos r.	14,41	14,53	0,12	-1
55	56	Marijampolės	14,39	14,44	0,05	-1
58	57	Kazlų Rūdos	11,9	14,12	2,22	1
57	58	Šiaulių m.	13,67	13,74	0,07	-1
59	59	Alytaus m.	10,91	11,21	0,3	0
60	60	Visagino	10,48	10,14	-0,34	0

Apskaičiavus savivaldybių kultūros indeksą, 2022 metų reitingo viršuje – Neringos sav., kuri surinko 49,39 balus iš 100 galimų balų. Neringos sav. pirmoje pozicijoje yra antrus metus iš eilės. Visgi 2021 m. savivaldybių kultūros indekso reikšmė buvo didesnė, t. y. 56,91 balo. Tad nors išliekama pirmoje pozicijoje, atotrūkis nuo maksimalaus savivaldybių kultūros indekso balo nemažėja. Atotrūkis nuo maksimalaus galimo balo nurodo, kiek dar erdvės yra savivaldybėms gerinti kultūros situaciją.

Antroje pozicijoje yra Vilniaus m. sav., kuri surinko kiek daugiau nei trečdali galimų balų, t. y. 39,13 (2021 m. – 37,91). Vilniaus m. sav. taip pat buvo antroje reitingo pozicijoje ir pagal ankstesnių metų savivaldybių kultūros indeksą. Visgi bendra situacija ir surinktas savivaldybių kultūros indekso balas, galima sakyti, išliko reikšmingai nepakitęs. Reikėtų atkreipti dėmesį, kad Lietuvos sostinė surenka mažiau nei pusę galimų savivaldybių kultūros indekso balų.

Trečioje vietoje taip pat išliko ta pati savivaldybė kaip ir 2021 m. Tai – Zarasų r. sav., surinkusi 33,56 balo (2021 m. – 31,54). 2021 m. nuo Zarasų r. sav. nedaug atsiliko Druskininkų sav. (2021 m. surinkusi 31,22 balo). 2022 m. Druskininkų sav. taip pat išlieka 4 pozicijoje, bet atotrūkis ryškėja. 2022 m. Druskininkų sav. surinko 29,01 balo. 5–7 pozicijose trys savivaldybės, surinkusios labai panašius balus. Tai – Birštono sav. (5 pozicija, 28,93 balo), Anykščių r. sav. (6 pozicija, 28,6 balo), Molėtų r. sav. (7 pozicija (28,11 balo).

2021 m. net trys didžiųjų miestų savivaldybės rikiavosi reitingo apačioje. Panevėžio m. sav. – 53 pozicijoje, surinkusi tik 14,48 balo, Šiaulių m. sav. – 57 pozicijoje, surinkusi 13,67 balo, Alytaus m. sav. – 59 pozicijoje, surinkusi 10,91 balo. **2022 m. Panevėžio m. sav. pakilo į 48 poziciją ir surinko 16,99 balo. Tai pozityvi slinktis, ir būtų galima tikėtis, kad Panevėžio m. sav. einant laikui po truputį vis kils indekso reitinge. Tačiau laukia nemenkas iššūkis, nes šiuo metu visuomenė, lyginant su kitomis savivaldybėmis, pasyviai dalyvauja kultūroje.** Visgi Šiaulių ir Alytaus m. sav. ir 2022 m. liko reitingo apačioje. Alytaus m. sav. surinko 11,21 balo ir užėmė 59 poziciją. Šiaulių m. sav. surinko 13,74 balo ir liko 58 pozicijoje. Įvertinus gyventojų skaičių, šiuose miestuose pasigendama didesnės kultūrinių veiklų pasiūlos, kurią turėtų sudaryti daugiau kultūros įmonių, daugiau kultūros ir meno kūrėjų. Šiose savivaldybėse aktualus ir stipresnis savivaldybių įsitraukimas su finansavimu kultūrai, nes gyventojams neužtikrinamas kultūrinės įvairovės pasirinkimas.

Antrus metus iš eilės paskutinėje reitingo pozicijoje yra Visagino sav., surinkusi apie 10 balų (2021 m. – 10,48). Visaginas patenka į mažiausių pagal gyventojų skaičių savivaldybių

dvidešimtuką, taip pat yra jauniausia savivaldybė Lietuvoje. Vertinant LKT paraiškas teikusių organizacijų skaičiaus dinamiką nuo 2014 iki 2022 m., gauta, kad kiekvienais metais LKT sulaukdavo paraiškų iš 6–12 Visagino sav. organizacijų. Visgi reikšmingo proveržio per visą aptariamą laikotarpį neįvyko: 2014 m. LKT paraiškas teikė 8 organizacijos, 2022 m. – 6. Nepaisant organizacijų skaičiaus, aktyviausiai Visagino sav. veikia Visagino kultūros centras (tai matoma ir iš LKT finansavimo statistikos: iki 2020 m., Visagino kultūros centrui skirtas finansavimas neviršijo 12 500 Eur, o nuo 2020 m., skiriamas finansavimas išaugo 4–5 kartus). Stebint Visagino kultūros centro veiklas, pristatomas šiuolaikinio šokio ir cirko sritis, renginius nestandartinėse lokacijose, inicijuojamas rezidencijas, būtų galima tikėtis, kad ilgesnėje laiko perspektyvoje tai darys įtaką ir savivaldybių kultūros indekso rodikliams. Visgi, kad procesas būtų spartesnis, reikėtų didesnio savivaldybės dėmesio kultūros sričiai bei dar bent kelių aktyvesnių kultūros organizacijų, kurios kurtų įvairesnį Visagino sav. kultūrinį gyvenimą.

Savivaldybių kultūros indekso vidurkis yra 21,4 balo. Lyginant su 2021 m. savivaldybių kultūros indeksu vidutinė reikšmė mažai pasikeitė (2021 m. – 20,97 balo). Didesnes nei vidurkio SKI reikšmes surinko 27 savivaldybės: Neringos, Vilniaus m., Zarasų r., Druskininkų, Birštono, Anykščių r., Molėtų r., Varėnos r., Kauno m., Širvintų r., Palangos m., Lazdijų r., Kretingos r., Ignalinos r., Pakruojo r., Kupiškio r., Pasvalio r., Joniškio r., Panevėžio r., Rokiškio r., Prienų r., Alytaus r., Jurbarko r., Rietavo, Kelmės r., Švenčionių r., Raseinių r. sav. **Savivaldybių kultūros indekso reikšmės varijuoja nuo 10,14 (Visagino sav.) iki 49,39 (Neringos sav.).**

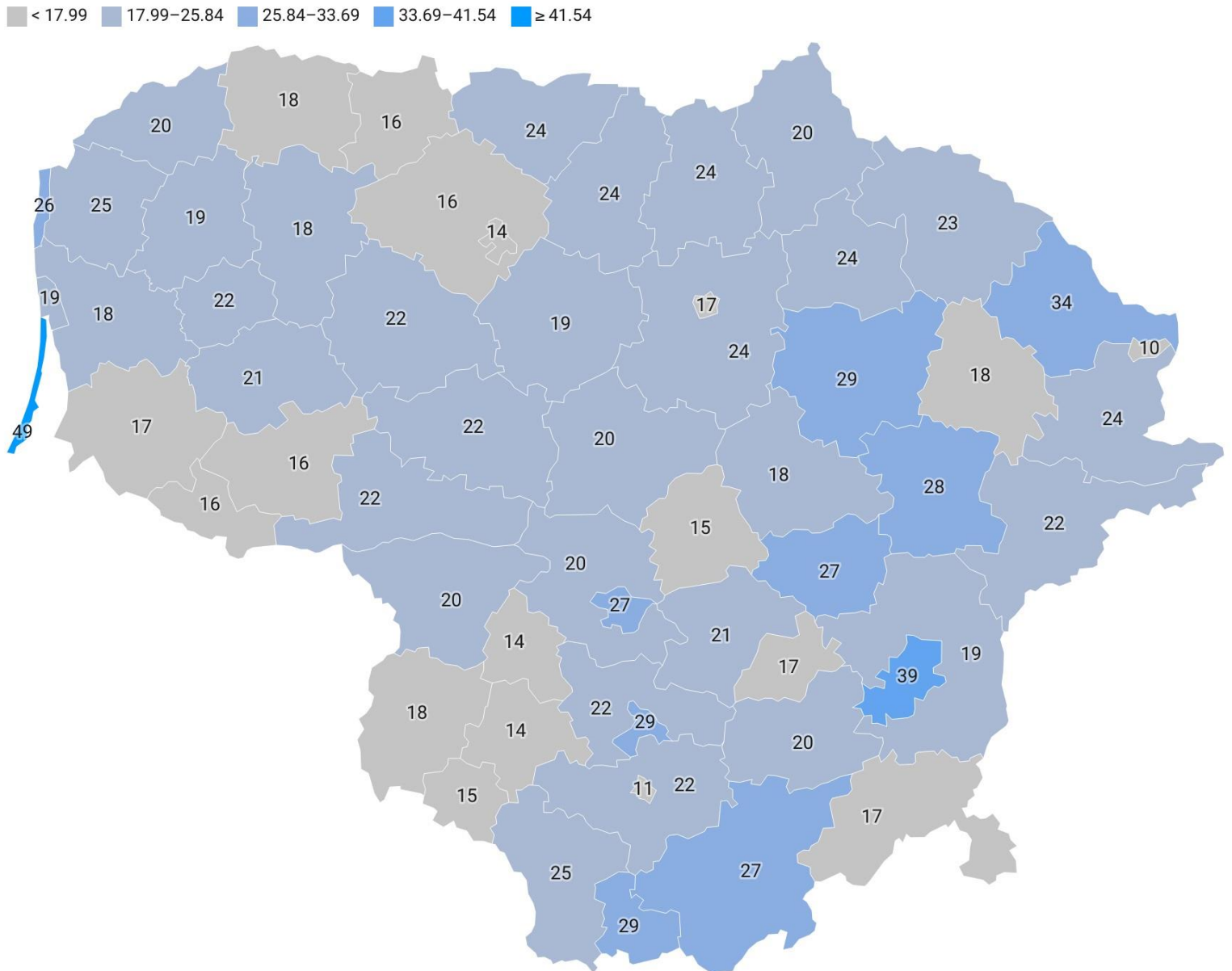
Vertinant indekso reitingo pozicijų pasikeitimus, matoma, kad didžiausias pozityvus pokytis buvo pasiektas Joniškio r. sav., kuri pakilo per 14 pozicijų (iš 32 į 18), Molėtų r. sav., kuri pakilo per 11 pozicijų (iš 18 į 7), Kėdainių r. sav., kuri taip pat pakilo per 11 pozicijų (iš 43 į 32), Šalčininkų r. sav., kuri pakilo per 10 pozicijų (iš 56 į 46).

9 savivaldybių kultūros indekso reitingas nepasikeitė. 26 savivaldybės pakilo savivaldybių kultūros indekso reitingo pozicijose. 25 savivaldybės savivaldybių kultūros indekso reitinge nukrito.

Vertinant savivaldybių kultūros indekso sugrupuotus rezultatus žemėlapyje matyti, kad didesnioji Lietuvos dalis patenka į žemesnių savivaldybių kultūros indekso reikšmių diapazoną, t. y. dominuoja savivaldybės, surinkusios iki 26 balų iš 100 galimų (pilka ir šviesiai mėlyna spalva). Teigiamai pagal savivaldybių kultūros indekso reikšmes išsiskiria visi Lietuvos kurortai: Neringos sav., Birštono, Druskininkų, Palangos m. savivaldybės (visos surinko

daugiau nei 25 balus) bei kelios kurortinės teritorijos – Zarasai ir Anykščiai (> 28 balai)⁴. Taip pat galima išskirti Širvintų r. sav., kuri lenkia visas likusias Vilniaus apskrities savivaldybes ir tik apie 12 balų atsilieka nuo sostinės.

Savivaldybių kultūros indeksas, 2022

18 pav. Savivaldybių kultūros indekso reitingas, 2022 m. (sudaryta autorės)

⁴ Terminas pagal LR ekonomikos ir inovacijų ministeriją: <https://eimin.lrv.lt/lt/veiklos-sritys/turizmas/kurortai-ir-kurortines-teritorijos>

3.1 ■ SUBINDEKSŲ APIBENDRINIMAS

Finansavimo kultūrai subindeksas atskleidė egzistuojančius stiprius atotrūkius tarp savivaldybių. Neringos sav. surinko daugiau nei 73 balus iš šimto galimų, o pusė savivaldybių neperžengė 9 balų ribos. Tai lėmė ir žemiausią **subindekso vidurkį (11,25)**, lyginant su kitais subindeksais. Visgi lyginant su 2021 m., matoma kad finansavimo kultūrai subindeksas šiek tiek paaugo – 2021 m. buvęs vidurkis siekė 10,25 balo.

Ne daug aukštesnis vidurkis nei finansavimo kultūrai subindekso buvo pasiektas **kultūros makroekonomikos rodiklių grupėje. Kultūros makroekonomikos subindekso vidurkis yra 13,91**. Vidurkio reikšmė, lyginant su 2021 m., sumažėjo (2021 m. vidurkis siekė 15,12). Maksimalią šio subindekso reikšmę 2022 m. įgijo Vilniaus m. sav. (72,48), o likusios savivaldybės stipriai atsiliko nuo sostinės. Pusė Lietuvos savivaldybių šiame subindekse neperžengė 10,5 balų ribos. Tai iš esmės rodo, kad kultūros ir kūrybinių industrijų sektorius aktyviai veikia tik Vilniaus m.

Kultūros pasiūlą reprezentuoja **kultūros organizacijų ir kūrėjų subindeksai**. Jų vidurkiai yra panašūs. **Kultūros organizacijų subindekso vidurkis yra 24,7**. Šiame subindekse dominuoja Neringos sav., surinkusi beveik 82 balus (tai aukščiausia visų subindeksų reikšmė). Pusė Lietuvos savivaldybių šiame subindekse surinko mažiau nei 23 balus. **Kūrėjų subindekso vidurkis siekia 23,33 balus**. Kaip ir kultūros organizacijų subindekso atveju, pusė savivaldybių neperžengė 23 balų ribos. Lyginant su 2021 m., abiejų subindeksų reikšmės 2022 m. yra šiek tiek mažesnės. Kultūros organizacijų subindekso vidurkis 2021 m. buvo 25,14, kūrėjų – 23,79.

Dalyvavimo kultūroje ir socialinio kapitalo subindekso vidurkis yra kiek aukštesnis, lyginant su kitais subindeksais. 2022 m. jis buvo 39,18. Tačiau lyginant su 2021 m. jis sumažėjo (2021 m. vidurkis buvo 43,80⁵). 2022 m. aukščiausią reikšmę įgijo Birštono sav. (63,64 balai). Žemiausią reikšmę įgijo Panevėžio m. sav., beveik tris kartus atsilikdama nuo Birštono sav. Panevėžio m. sav. surinko 24,48 balus.

Kultūros paveldo subindekso vidurkis 2022 m. siekia 23,17 balo. Pastarasis šiek tiek paaugo nuo 2021 m. (buvusi reikšmė – 22,10). Maksimalią reikšmę 2022 m. įgijo Pakruojo r. sav. (62,6). Žemiausią subindekso reikšmę įgijo Visagino sav. Pusė Lietuvos savivaldybių

⁵ Atkreiptinas dėmesys, kad dalyvavimo kultūroje ir pasitenkinimo kultūros paslaugomis subindeksų detalesnis palyginimas yra apribotas pasikeitusių rodiklių kiekiu (2021 m. buvo 10 rodiklių, 2022 m. – 9). Detaliau aptarta tyrimo ataskaitos potemėje „Rodikliai“.

nesurinko daugiau nei 21,4 balo. Nors tarp savivaldybių egzistuoja atotrūčiai, jie nėra tokie stiprūs kaip finansavimo kultūrai ar kultūros makroekonomikos subindeksuose.

Aukščiausias vidurkis pasiektas pokyčių grupės subindekse – 42,23. Atotrūčiai tarp savivaldybių nėra tokie dideli, tą parodo ir mažesnė subindekso reikšmių variacija, kuri šiuo atveju yra nuo 28 iki 58 balų. Pusė savivaldybių surinko daugiau nei 42 balus.

10 lentelė. Subindeksų ir SKI balų palyginimas, 2022 m. (sudaryta autorės)

Savivaldybė	sub-indeksas: kultūros organizacijos	sub-indeksas: kūrėjai	sub-indeksas: kultūros makroekonomika	sub-indeksas: finansavimas kultūrai	sub-indeksas: dalyvavimas kultūroje ir socialinis kapitalas	sub-indeksas: kultūros paveldas	sub-indeksas: pokyčių grupė	savivaldybių kultūros indeksas	SKI rangas
Neringos	81,93	49,07	29,55	73,68	55,11	52,81	28,13	49,39	1
Vilniaus m.	46,14	51,24	72,84	26,39	42,71	16,81	43,04	39,13	2
Zarasų r.	31,65	35,53	10,93	38,78	43,87	53,34	42,97	33,56	3
Druskininkų	25,24	16,45	54,28	21,11	54,12	17,48	38,46	29,01	4
Birštono	42,02	42,99	6,14	15,17	63,64	40,13	39,47	28,93	5
Anykščių r.	37,09	27,91	15,50	18,77	41,60	30,68	40,71	28,60	6
Molėtų r.	35,38	23,19	10,48	12,32	44,83	56,17	52,07	28,11	7
Varėnos r.	36,64	34,11	9,04	10,53	53,31	38,89	46,77	27,38	8
Kauno m.	24,07	25,12	40,88	12,63	36,14	17,11	57,72	27,24	9
Širvintų r.	39,30	23,71	22,36	9,06	43,24	34,41	35,67	26,83	10
Palangos m.	29,29	21,81	21,38	14,99	39,41	22,65	42,51	25,88	11
Lazdijų r.	31,51	33,34	10,32	8,91	60,33	25,25	42,15	25,06	12
Kretingos r.	24,26	27,29	23,96	8,87	40,26	21,24	48,02	24,80	13
Ignalinos r.	53,54	30,78	6,75	9,91	38,77	26,96	42,48	24,22	14
Pakruojo r.	28,24	29,61	7,74	7,40	32,97	62,60	46,14	23,98	15
Kupiškio r.	23,22	28,87	8,79	12,36	40,18	31,46	47,83	23,86	16
Pasvalio r.	28,53	27,02	7,96	14,72	45,12	29,72	33,94	23,63	17
Joniškio r.	22,34	25,48	10,13	12,43	32,27	30,57	56,26	23,51	18
Panevėžio r.	30,66	54,83	10,48	12,41	41,76	11,83	36,66	23,50	19
Rokiškio r.	28,21	14,60	9,97	10,42	46,02	33,67	48,91	22,84	20
Prienų r.	21,12	18,37	18,30	7,34	44,31	39,15	30,25	22,29	21
Alytaus r.	26,37	28,71	13,02	3,88	49,88	39,59	33,23	22,02	22
Jurbarko r.	24,98	23,08	10,30	11,93	32,34	25,27	39,99	21,77	23
Rietavo	35,31	26,22	15,12	7,15	27,22	24,41	33,68	21,67	24
Kelmės r.	25,60	35,77	6,91	9,96	29,94	27,14	42,56	21,58	25
Švenčionių r.	23,09	24,41	4,52	7,78	40,88	50,60	52,28	21,53	26
Raseinių r.	14,50	28,08	9,36	11,19	43,94	23,73	47,97	21,51	27
Kaišiadorių r.	23,02	22,31	8,16	8,34	48,11	21,83	52,13	21,18	28
Šilalės r.	25,59	23,82	6,47	9,73	33,80	30,87	43,19	20,88	29
Biržų r.	20,66	27,98	7,34	8,10	37,71	27,04	43,21	20,49	30
Skuodo r.	29,13	17,56	11,46	10,35	36,04	21,63	31,67	20,45	31
Kėdainių r.	20,19	18,93	9,90	8,70	45,13	20,79	44,89	20,23	32
Trakų r.	22,85	19,90	9,22	12,75	47,03	19,09	28,15	20,15	33
Kauno r.	20,79	22,64	15,08	9,29	39,17	9,10	46,97	19,58	34
Šakių r.	18,94	18,37	9,48	10,30	40,19	17,65	45,76	19,58	35
Radviškio r.	14,68	16,18	17,58	10,16	38,88	13,74	44,84	19,35	36
Plungės r.	16,85	20,47	8,59	8,00	32,36	26,92	41,96	18,91	37
Klaipėdos m.	15,46	19,35	21,27	10,55	36,12	8,10	42,32	18,80	38
Vilniaus r.	22,23	16,26	17,92	8,74	29,93	13,06	37,49	18,80	39

Klaipėdos r.	18,94	15,74	13,80	8,18	34,64	12,20	45,51	18,14	40
Telšių r.	18,29	22,87	9,43	6,05	26,82	23,58	42,03	18,09	41
Ukmergės r.	21,45	27,31	11,83	6,51	41,77	11,58	28,08	18,00	42
Utenos r.	20,21	16,43	6,67	13,69	29,98	20,28	31,94	17,90	43
Vilkaviškio r.	16,22	17,49	12,94	5,27	39,60	17,89	37,68	17,57	44
Mažeikių r.	12,56	18,94	20,15	4,63	24,74	18,63	50,00	17,54	45
Šalčininkų r.	15,31	11,12	8,77	6,41	37,27	26,18	51,79	17,40	46
Šilutės r.	16,79	11,50	14,13	10,56	35,51	13,04	35,20	17,33	47
Panevėžio m.	12,07	10,82	16,10	15,09	24,48	9,64	54,59	16,99	48
Elektrėnų	17,30	12,45	9,03	6,96	36,08	14,86	48,99	16,66	49
Akmenės r.	20,34	25,91	8,50	3,94	28,52	14,34	45,96	16,49	50
Tauragės r.	23,19	16,48	10,96	6,88	31,11	9,12	39,38	16,42	51
Šiaulių r.	16,47	28,43	12,65	4,31	24,49	14,40	34,43	16,33	52
Pagėgių	28,16	15,43	3,04	5,28	33,27	28,19	39,09	15,89	53
Kalvarijos	14,10	20,15	3,73	6,38	47,91	11,75	45,60	15,03	54
Jonavos r.	13,43	16,43	8,28	4,67	42,13	9,52	39,92	14,53	55
Marijampolės	16,18	10,37	10,78	6,82	33,91	7,77	40,33	14,44	56
Kazlų Rūdos	28,57	17,10	2,85	5,37	37,45	7,06	56,70	14,12	57
Šiaulių m.	13,25	12,42	17,89	8,99	34,46	2,92	34,77	13,74	58
Alytaus m.	12,48	4,28	11,13	6,94	51,97	2,53	41,00	11,21	59
Visagino	7,36	17,09	12,30	7,13	26,14	1,00	38,20	10,14	60
Vidurkis	24,72	23,33	13,91	11,25	39,18	23,17	42,23	21,40	
Mediana	22,93	22,47	10,48	9,03	39,03	21,43	42,40	20,47	
Maksimali reikšmė	81,93	54,83	72,84	73,68	63,64	62,60	57,72	49,39	
Minimali reikšmė	7,36	4,28	2,85	3,88	24,48	1,00	28,08	10,14	

Pastaba: ryškesnė mėlyna spalva nurodo aukštesnes reikšmes.

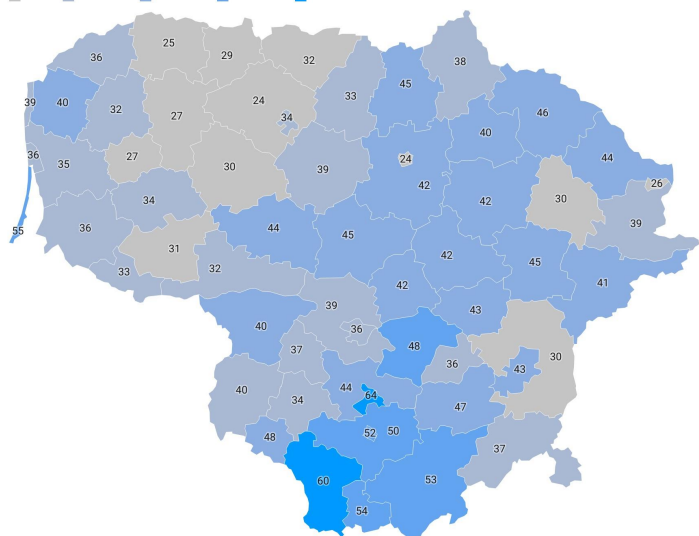
Atotrūkiai tarp savivaldybių pagal kiekvieną indeksą reprezentatyviai atsiskleidžia žemėlapių palyginimuose.

11 lentelė. Subindeksų ir SKI palyginimas (sudaryta autorės)

Subindeksas: kultūros organizacijos	Subindeksas: kūrėjai
Maksimalus balas: 81,93 (Neringos sav.) ↓	Maksimalus balas: 54,83 (Panevėžio r. sav.) ↑
Vidurkis: 24,72 ↓	Vidurkis: 23,33 ↓
Minimalus balas: 7,36 (Visagino sav.) ↓	Minimalus balas: 4,28 (Alytaus m. sav.) ↑
Subindeksas: kultūros makroekonomika	Subindeksas: finansavimas kultūrai
Maksimalus balas: 72,84 (Vilniaus m. sav.) ↓	Maksimalus balas: 73,68 (Neringos sav.) ↓
Vidurkis: 13,91 (2021 m. – 15,12) ↓	Vidurkis: 11,25 ↑
Minimalus balas: 2,85 (Kazlų Rūdos sav.) ↑	Minimalus balas: 3,88 (Alytaus r. sav.) ↑

SKI: dalyvavimas kultūroje ir socialinis kapitalas, 2022

■ < 32,31 ■ 32,31–40,14 ■ 40,14–47,98 ■ 47,98–55,81 ■ ≥ 55,81

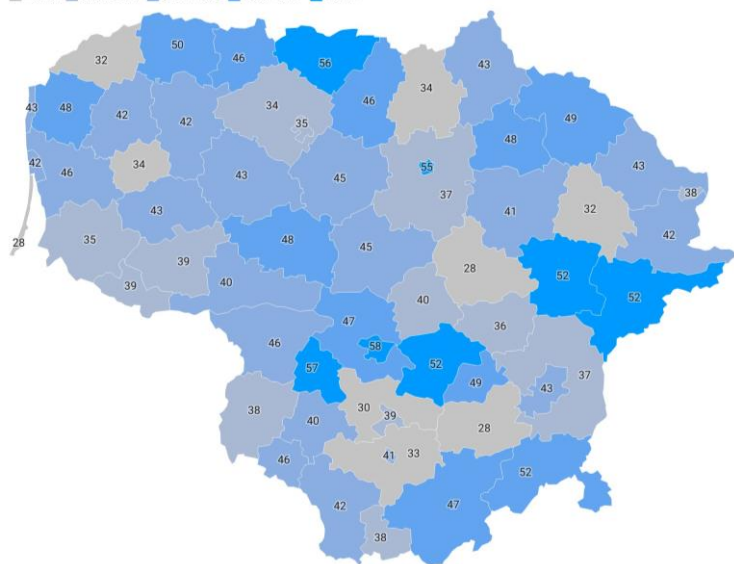
Subindeksas: **dalyvavimas kultūroje ir socialinis kapitalas**

Maksimalus balas: 63,64 (Birštono sav.) ↓

Vidurkis: **39,18** ↓

Minimalus balas: 24,48 (Panevėžio m. sav.) ↑

■ < 34,01 ■ 34,01–39,94 ■ 39,94–45,86 ■ 45,86–51,79 ■ ≥ 51,79

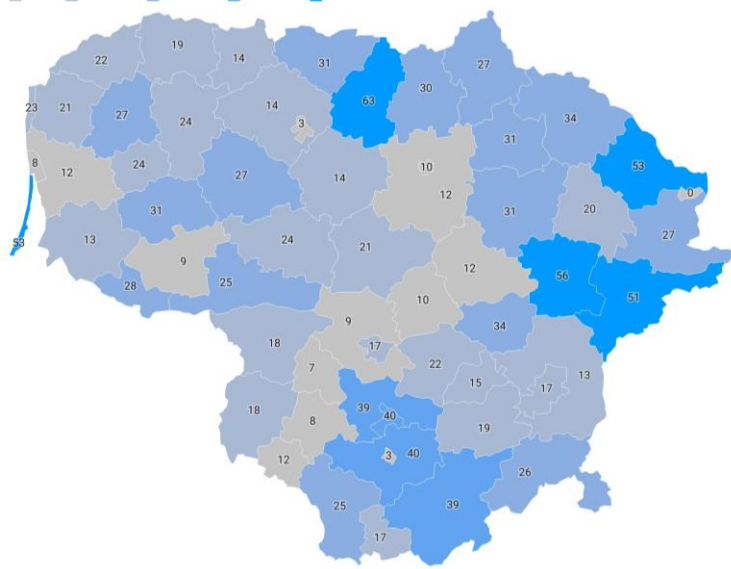
Subindeksas: **pokyčių grupė**

Maksimalus balas: 57,72 (Kauno m. sav.) ↓

Vidurkis: **42,23** ↑

Minimalus balas: 28,08 (Ukmergės r. sav.) ↑

■ < 12,52 ■ 12,52–25,04 ■ 25,04–37,56 ■ 37,56–50,08 ■ ≥ 50,08

Subindeksas: **kultūros paveldas**

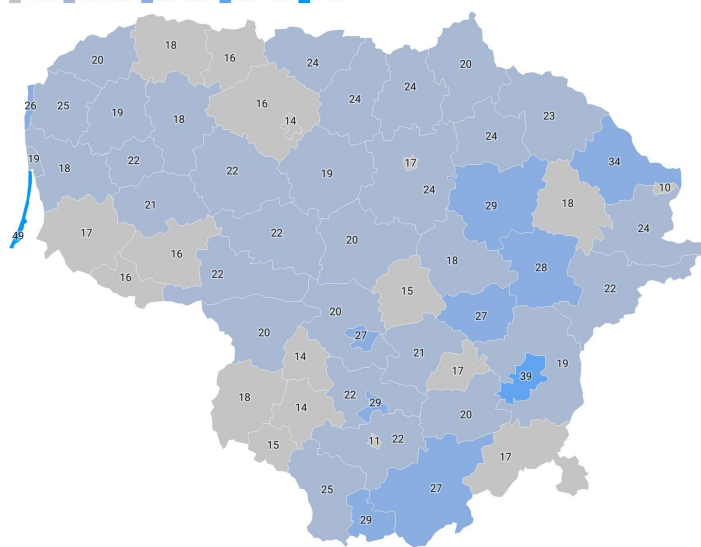
Maksimalus balas: 62,6 (Pakruojo r. sav.) ↑

Vidurkis: **23,17** ↑

Minimalus balas: 0 (Visagino sav.) ↔

Savivaldybių kultūros indeksas, 2022

■ < 17,99 ■ 17,99–25,84 ■ 25,84–33,69 ■ 33,69–41,54 ■ ≥ 41,54

Savivaldybių kultūros indeksas

Maksimalus balas: 49,39 (Neringos sav.) ↓

Vidurkis: **21,4** ↑

Minimalus balas: 10,14 (Visagino sav.) ↓

Pastaba: – subindekso / indekso reikšmės, lyginant su 2021 m., augo. – subindekso / indekso reikšmės, lyginant su 2021 m. krito.
– subindekso / indekso reikšmės, lyginant su 2021 m. nesikeitė.

Geriau suprasti, kas lėmė vieną ar kitą savivaldybės kultūros indekso reitingo poziciją, galima panagrinėjus savivaldybių reitingus pagal kiekvieną subindeksą. Matoma, kad antrus metus iš eilės pirmoje SKI pozicijoje esanti Neringos pozicija lyderiauja pagal daugelį subindeksų: visuose subindeksuose, išskyrus pokyčių grupės, užima 1–4 vietas.

12 lentelė. Subindeksų ir SKI reitingų palyginimas, 2022 m. (sudaryta autorės)

Savivaldybė	sub-indeksas: kultūros organizacijos	sub-indeksas: kūrėjai	sub-indeksas: kultūros makroekonomika	sub-indeksas: finansavimas kultūrai	sub-indeksas: dalyvavimas kultūroje ir socialinis kapitalas	sub-indeksas: kultūros paveldas	sub-indeksas: pokyčių grupė	savivaldybių kultūros indeksas	SKI rangas
Akmenės r.	38	21	46	59	54	43	18	16,49	50
Alytaus m.	58	60	26	46	6	59	35	11,21	59
Alytaus r.	20	12	20	60	7	7	54	22,02	22
Anykščių r.	6	16	15	5	23	14	36	28,60	6
Birštono	4	4	56	6	1	6	40	28,93	5
Biržų r.	37	15	51	38	33	19	24	20,49	30
Druskininkų	23	46	2	4	4	38	43	29,01	4
Elektrėnų	44	54	42	45	38	41	10	16,66	49
Ignalinos r.	2	9	53	27	32	20	30	24,22	14
Jonavos r.	55	47	47	56	20	52	39	14,53	55
Joniškio r.	32	22	34	13	49	15	3	23,51	18
Jurbarko r.	24	28	33	17	48	23	38	21,77	23
Kaišiadorių r.	30	31	48	36	8	29	6	21,18	28
Kalvarijos	54	34	58	51	9	49	20	15,03	54
Kauno m.	26	23	3	12	36	39	1	27,24	9
Kauno r.	36	30	17	29	30	54	15	19,58	34
Kazlų Rūdos	15	43	60	53	34	57	2	14,12	57
Kėdainių r.	40	38	36	35	12	32	22	20,23	32
Kelmės r.	21	5	52	26	52	18	28	21,58	25
Klaipėdos m.	50	36	8	20	37	55	31	18,80	38
Klaipėdos r.	41	51	19	37	41	47	21	18,14	40
Kretingos r.	25	18	5	33	25	31	12	24,80	13
Kupiškio r.	27	11	43	15	27	12	14	23,86	16
Lazdijų r.	11	8	32	32	2	24	32	25,06	12
Marijampolės	49	59	29	48	43	56	37	14,44	56
Mažeikių r.	57	37	9	57	58	35	9	17,54	45
Molėtų r.	8	27	31	16	14	2	7	28,11	7
Neringos	1	3	4	1	3	4	59	49,39	1
Pagėgių	19	52	59	54	45	17	42	15,89	53
Pakruojo r.	17	10	50	41	46	1	17	23,98	15
Palangos m.	13	32	7	8	29	28	29	25,88	11
Panevėžio m.	59	58	14	7	60	51	4	16,99	48
Panevėžio r.	12	1	30	14	22	48	47	23,50	19
Pasvalio r.	16	19	49	9	13	16	52	23,63	17
Plungės r.	45	33	45	39	47	21	34	18,91	37
Prienų r.	35	39	10	42	15	8	57	22,29	21
Radviliškio r.	52	50	13	25	31	44	23	19,35	36
Raseinių r.	53	14	39	18	16	26	13	21,51	27

Rietavo	9	20	16	43	55	25	53	21,67	24
Rokiškio r.	18	53	35	22	11	11	11	22,84	20
Skuodo r.	14	41	25	23	39	30	56	20,45	31
Šakių r.	42	40	37	24	26	37	19	19,58	35
Šalčininkų r.	51	57	44	50	35	22	8	17,40	46
Šiaulių m.	56	55	12	31	42	58	50	13,74	58
Šiaulių r.	47	13	22	58	59	42	51	16,33	52
Šilalės r.	22	25	55	28	44	13	25	20,88	29
Šilutės r.	46	56	18	19	40	46	49	17,33	47
Širvintų r.	5	26	6	30	18	10	48	26,83	10
Švenčionių r.	29	24	57	40	24	5	5	21,53	26
Tauragės r.	28	45	27	47	50	53	41	16,42	51
Telšių r.	43	29	38	52	56	27	33	18,09	41
Trakų r.	31	35	40	11	10	34	58	20,15	33
Ukmergės r.	34	17	24	49	21	50	60	18,00	42
Utenos r.	39	48	54	10	51	33	55	17,90	43
Varėnos r.	7	7	41	21	5	9	16	27,38	8
Vilkaviškio r.	48	42	21	55	28	36	45	17,57	44
Vilniaus m.	3	2	1	3	19	40	26	39,13	2
Vilniaus r.	33	49	11	34	53	45	46	18,80	39
Visagino	60	44	23	44	57	60	44	10,14	60
Zarasų r.	10	6	28	2	17	3	27	33,56	3

Pastaba: ryškesnė žalia spalva nurodo aukštesnes reitingo pozicijas.

Antroje SKI reitingo pozicijoje esanti Vilniaus m. sav., lyderiauja 4 subindeksuose, kurie yra susiję su kultūros organizacijomis ir kūrėjais, kitaip tariant, gyvąja kultūra ir kultūros pasiūla. Tačiau atkreiptinas dėmesys į gyventojų dalyvavimo kultūroje ir socialinio kapitalo subindeksą, kur Vilniaus m. sav. užima tik 19 poziciją. Vadinasi, nepaisant didžiausios kultūros pasiūlos visoje Lietuvoje, vilniečiai nebūtinai aktyviai dalyvauja ar yra patenkinti kultūros pasiūla.

Kauno m. sav., tapus Europos kultūros sostine, stipriai išaugo finansavimas kultūrai, kas lėmė aukštą finansavimo kultūrai subindekso poziciją (12). Taip pat Kauno m. sav. užėmė aukštą poziciją kultūros makroekonomikos rodiklių grupėje (3). Visgi kituose subindeksuose, kuriais reprezentuojama kultūros pasiūla ir paklausa, Kauno m. sav. užėmė vidutines pozicijas (kultūros organizacijų subindeksas – 26 vieta, kūrėjų subindeksas – 23 vieta, dalyvavimo kultūroje ir socialinio kapitalo subindeksas – 36 vieta). Tad įvertinus gyventojų skaičių, šios grandys turėtų būti stiprinamos.

Žemiausiose pozicijose esančiose savivaldybėse matome, kad dauguma arba visos grandys nėra stiprios. Šiaulių m. sav. užima žemas reitingo pozicijas pagal kultūros pasiūlos rodiklius: 56 vieta kultūros organizacijų subindekse, 55 vieta – kūrėjų, 58 vieta – kultūros

paveldo. Bet gana žema reitingo pozicija yra ir gyventojų dalyvavimo kultūroje ir socialinio kapitalo subindekse – 42. Tad norint pakeisti situaciją, reiktų ilgalaikės kultūros strategijos ir didesnių tikslinių lėšų. Gali būti, kad Šiaulių m. sav. kultūrinė situacija yra nulemta bendros socialinės-ekonominės aplinkos: pastaruoju metu uždaromos aukštosios mokyklos, mažėja jaunų gyventojų, nėra didelės pasiūlos aukštesnių pajamų darbo pozicijoms.

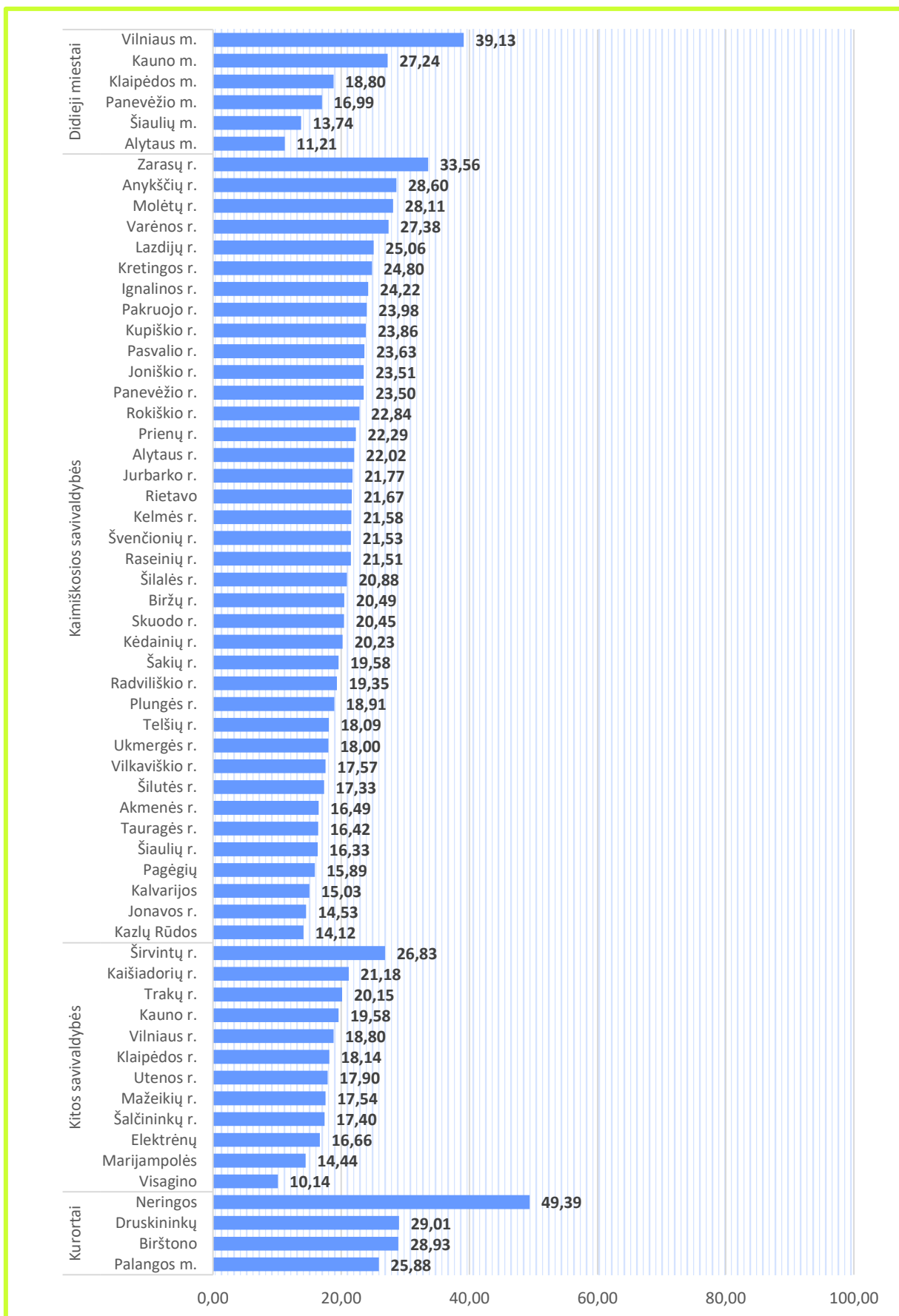
Gana panaši situacija yra susiklosčiusi ir Alytaus m. sav. Alytuje stokojama kultūros pasiūlos, kuri turėtų atitikti miesto dydį (kultūros organizacijų subindeksas – 58 vieta, kūrėjų subindeksas – 60 vieta). Tačiau santykinai palanki yra dalyvavimo kultūroje ir socialinio kapitalo subindekso pozicija (Alytaus m. sav. užima 6 vietą). Visgi, nors užimama aukšta reitingo pozicija dalyvavimo kultūroje ir socialinio kapitalo subindekse, surinktas balų kiekis yra tik 52 iš 100 galimų. Tad erdvės potencialui yra ir šioje rodiklių grupėje.

Galiausiai žemiausioje reitingo pozicijoje esanti Visagino sav. net keliuose subindeksuose užėmė paskutinę vietą: kultūros organizacijų ir kultūros paveldo. Čia stokojama tiek didesnės kultūros pasiūlos, tiek didesnio gyventojų dalyvavimo kultūroje (dalyvavimo kultūroje ir socialinio kapitalo subindeksas – 57 vieta). Kitaip tariant, visos kultūros ekosistemos grandys pilnai neveikia arba veikia prasčiau nei kitose savivaldybėse.

3.2

■ SAVIVALDYBIŲ KULTŪROS INDEKSAS SAVIVALDYBIŲ KLASTERIUOSE

19 pav. Savivaldybių kultūros indekso reitingas pagal savivaldybių klasterius, 2022 m. (sudaryta autorės)

Sudarant savivaldybių kultūros indekso reitingą, papildomai klasifikuojamos savivaldybės. Išskiriami šių savivaldybių grupių reitingai: didžiųjų miestų savivaldybės (6 savivaldybės), kaimiškosios savivaldybės (38 sav.), kurortų savivaldybės (4 sav.), kitos savivaldybės (12 sav.). Savivaldybių klasterizavimas paremtas LR FM⁶ siūlomu principu. Savivaldybių klasteriai sudaromi laikantis principo, kad klasterio viduje būtų kuo mažesni skirtumai, o tarp skirtingų klasterių – kuo didesni.

Tiek 2021 m., tiek 2022 m. vertinant kultūros situaciją klasteriuose, matyti kurortų dominavimas. **Kurortinėse savivaldybėse pasiekiami vidutiniškai aukščiausia savivaldybių kultūros indekso reikšmė – 33,3 (2021 m. – 35,11), taip pat kurortinė savivaldybė (Neringos sav.) kelis metus iš eilės pasiekė aukščiausią SKI reikšmę (2022 m. – 49,39), jei lygintume su visomis savivaldybėmis.**

Atkreiptinas dėmesys, kad vertinant klasterių vidutines SKI reikšmes nebelieka reikšmingų skirtumų tarp didžiųjų miestų ir kaimiškų savivaldybių – abiejuose klasteriuose vidutinė SKI reikšmė sudaro 21,19 balo, reikšmingai nesiskiria ir maksimalios bei minimalios surinktų indeksų reikšmės. Kitų savivaldybių pasiektas SKI vidurkis yra žemiausias (18,23), žemiausia ir maksimali SKI reikšmė (26,83). Tuo tarpu minimali SKI reikšmė panaši kaip ir didžiųjų miestų bei kaimiškų savivaldybių. **Vertinant minimalias SKI reikšmes ypatingai išsiskiria kurortinių savivaldybių klasteris. Šio klasterio minimali SKI reikšmė du metus iš eilės išlieka virš 25 balų.**

13 lentelė. Savivaldybių kultūros indekso reikšmės pagal savivaldybių klasterius, 2021–2022 m. (sudaryta autorės)

	SKI vidurkis		SKI maksimalus balas		SKI minimalus balas	
	2022	2021	2022	2021	2022	2021
Didieji miestai	21,19	19,99	39,13	37,91	11,21	10,91
Kaimiškosios savivaldybės	21,19	20,62	33,56	31,54	14,12	11,9
Kitos savivaldybės	18,23	17,89	26,83	28,19	10,14	10,48
Kurortai	33,30	35,11	49,39	56,91	25,88	25,17

Didžiųjų miestų klasteris nelenkia kurortinių savivaldybių, kurios sukuria patrauklesnę kultūrinę aplinką. Klasterio viduje išsiskiria tik Vilniaus m. sav., surinkusi 39,13 (2021 m. – 37,9), ir Kauno m. sav., surinkusi 27,24 (2021 m. – 25,5). Kitos savivaldybės neperžengė 20

⁶ Šaltinis: <https://lietuvosfinansai.lt/gki/savivaldybiu-klasterizavimas/>

balų (klasterio vidurkio) ribos ir neretai kultūrinė aplinka, tenkanti jų gyventojams, nėra palankesnė nei kaimiškosiuose savivaldybėse.

Skaičiuojant SKI buvo ribotos galimybės pilnai įvertinti kokybinius kultūros parametrus (pavyzdžiui, renginių profesionalumą, jų įvairovę ar pan.), ir suprantama, kad didieji miestai gali pasiūlyti kokybiškesnius renginius, tačiau vertinant tokius rodiklius kaip kultūros organizacijų ar kūrėjų skaičiai, kultūros dalyvių skaičiai nustatyta, kad didžiosios savivaldybės, atsižvelgusios į jose gyvenančių žmonių skaičių, turėtų kurti didesnę kultūros pasiūlą, siekti didesnio gyventojų dalyvavimo. Taip pat atskirais atvejais kaimiškų savivaldybių biudžetuose skiriamas didesnis finansavimas kultūros paslaugoms (procentinė biudžeto dalis) nei didžiųjų miestų savivaldybėse. Tai nurodo savivaldybių prioritetus ir daro įtaką indekso rezultatams. Visgi vertinant didžiųjų miestų potencialą, kultūrinės aplinkos skirtumas nuo kaimiškų savivaldybių galėtų būti reikšmingesnis.

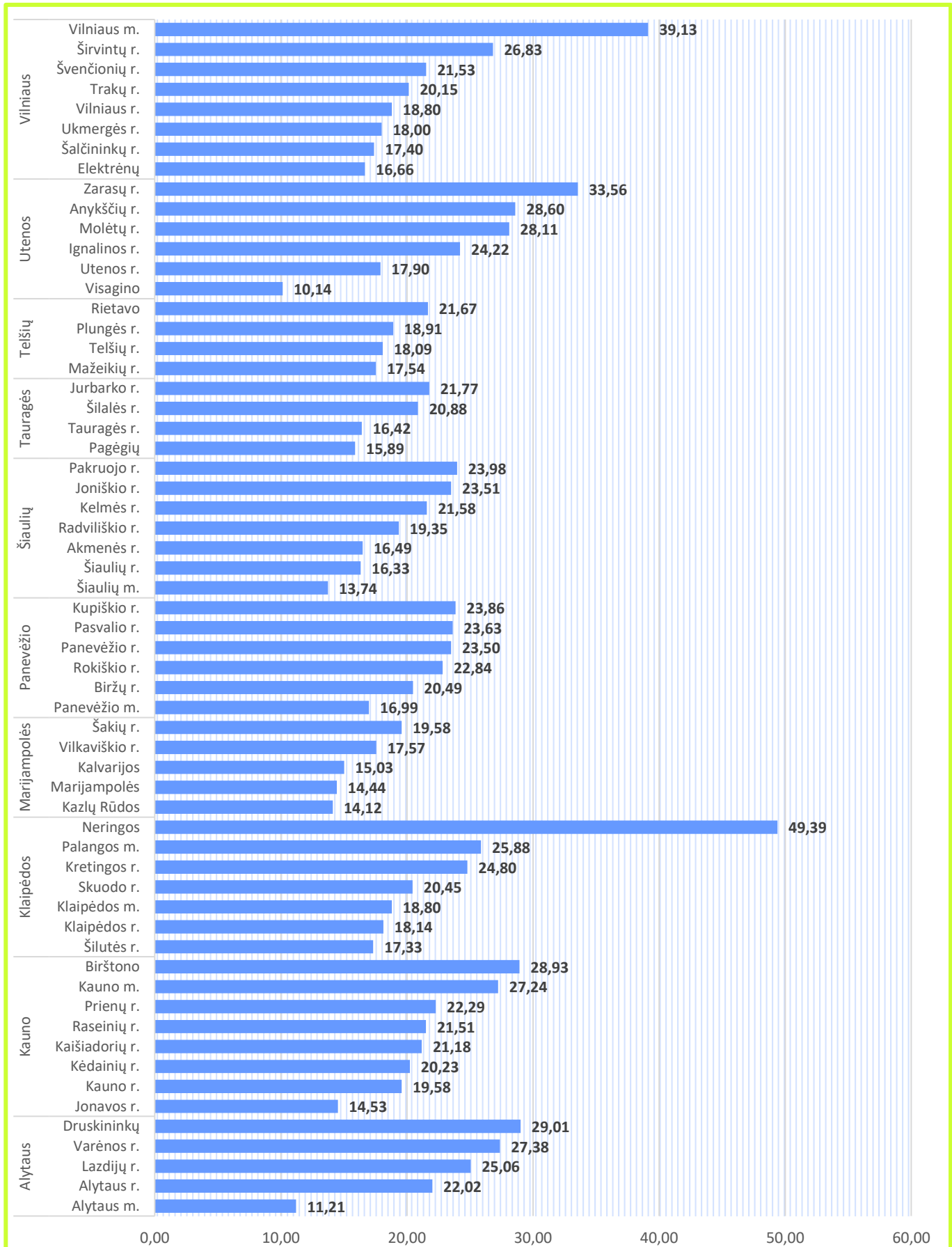
Iš kaimiškų savivaldybių klasterio išsiskiria Zarasų r. sav., kuri surinko 33,56 balus (2021 m. – 31,54) ir yra klasterio lyderė. Bendrame savivaldybių reitinge Zarasų r. užima 3 vietą. Taip pat išsiskiria Anykščių r. ir Molėtų r. sav., surinkusios po daugiau nei 28 balus ir esančios 6 ir 7 reitingo pozicijose. Žemiausiose pozicijoje tarp kaimiškų savivaldybių antrus metus iš eilės išliko Kazlų Rūdos sav. (2021 m. – 11,9 balo), bendrame reitinge likusi 57 pozicijoje.

Kitų savivaldybių grupės rezultatai gana panašūs į kaimiškų savivaldybių. Čia pirmoje pozicijoje yra Širvintų r. sav., surinkusi 26,83 balo (2021 m. – 23,19). Bendrame reitinge Širvintų r. sav. yra 10-oje pozicijoje. Kitų savivaldybių klasterio bei bendro savivaldybių reitingo apačioje yra Visagino sav., vos peržengusi 10 balų ribą.

3.3

SAVIVALDYBIŲ KULTŪROS INDEKSAS APSKRITYSE

20 pav. Savivaldybių kultūros indekso reitingas pagal apskritis, 2022 m. (sudaryta autorės)

14 lentelė. Savivaldybių kultūros indekso vidutinės reikšmės apskrityse, 2022 m. (sudaryta autorės)

Apskritis	SKI vidurkis	Maksimali SKI reikšmė	Minimali SKI reikšmė
Alytaus	22,94	29,01	11,21
Kauno	21,94	28,93	14,53
Klaipėdos	24,97	49,39	17,33
Marijampolės	16,15	19,58	14,12
Panevėžio	21,89	23,86	16,99
Šiaulių	19,28	23,98	13,74
Tauragės	18,74	21,77	15,89
Telšių	19,05	21,67	17,54
Utenos	23,76	33,56	10,14
Vilniaus	22,31	39,13	16,66

Vertinant apskričių situaciją, pozityviausiai išsiskiria Klaipėdos apskritis. Joje SKI vidurkis (24,97) yra didžiausias. Visgi Klaipėdos apskrityje stipriai išsiskiria tik Neringos sav. – SKI lyderė. Taip pat tarp apskričių pozityviai išsiskiria Utenos ir Alytaus apskritys. Utenos apskrityje yra net 3 savivaldybės, patekusios į SKI dešimtuką: Zarasų r., Anykščių r. ir Molėtų r. sav. Visgi Utenos apskrityje užfiksuota ir žemiausia SKI reikšmė (Visagino sav. – 10,14). Atrodytų, kad Visaginas galėtų stipriau išnaudoti kultūrinį bendradarbiavimą su kaimyninėmis apskrities savivaldybėmis, pavyzdžiui, Zarasais, Anykščiais ar Molėtais. Alytaus apskrityje išsiskiria Druskininkų sav., taip pat esanti SKI dešimtuke.

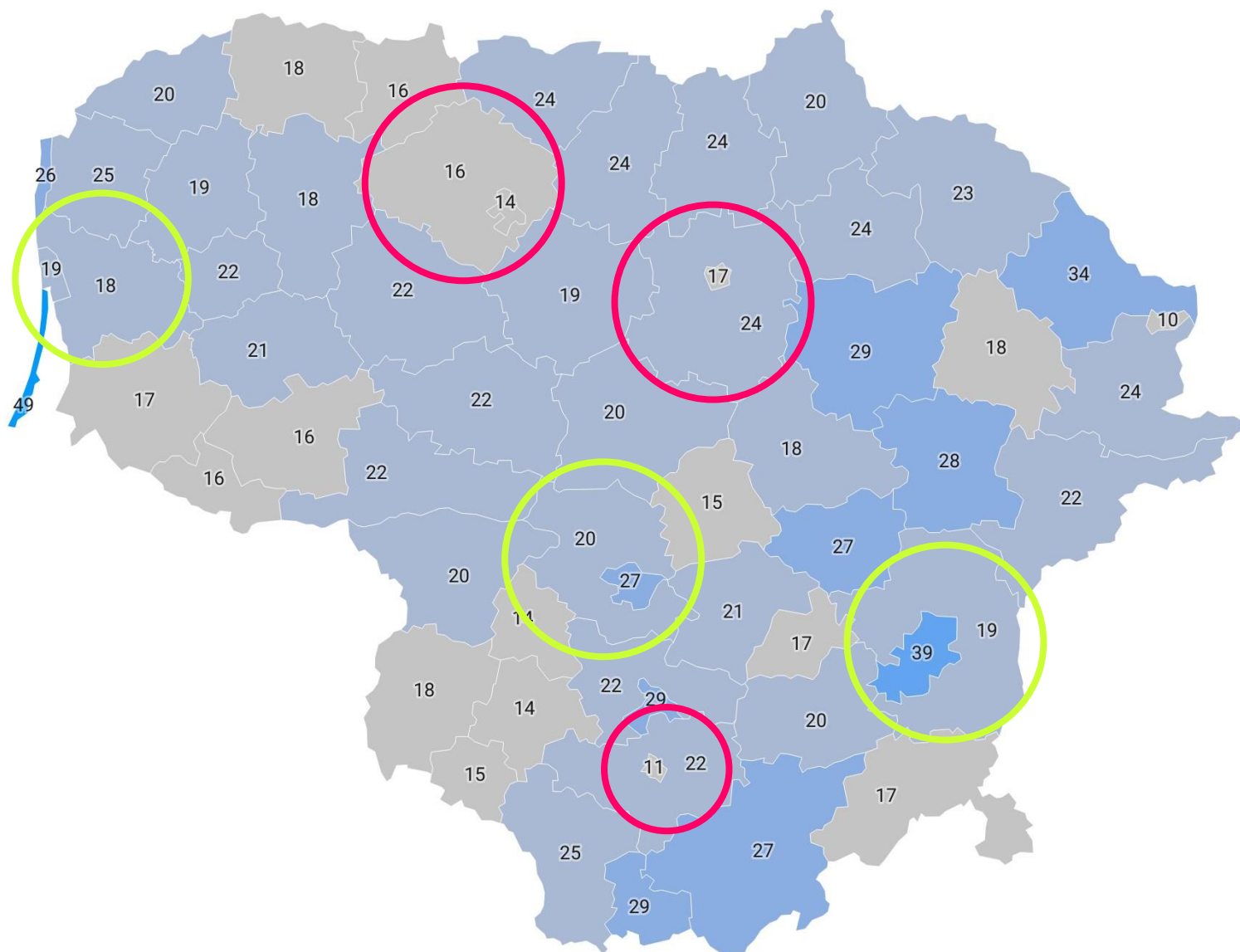
Vakarų Lietuvoje (išskyrus Neringos sav. atvejį) kultūros situacija yra nepalankesnė. Didesnėje dalyje Telšių (SKI vidurkis – 18,74), Tauragės (SKI vidurkis – 18,74), Šiaulių (SKI vidurkis – 19,28) bei Marijampolės (SKI vidurkis – 15,55) apskričių kultūrinė situacija, palyginti su kitomis apskritimis, yra prastesnė.

3.4. DIDIEJI MIESTAI

Savivaldybių kultūros indeksas, 2022

■ < 17.99 ■ 17.99–25.84 ■ 25.84–33.69 ■ 33.69–41.54 ■ ≥ 41.54

21 pav. Savivaldybių kultūros indeksas. Didžiųjų miestų ir rajoninių savivaldybių palyginimas (sudaryta autorės)

Pastaba: geltona spalva žymi tas situacijas, kur didžiųjų miestų SKI balas yra didesnis nei jų rajoninių savivaldybių, raudona spalva žymi tas situacijas, kur didžiųjų miestų SKI balas yra mažesnis nei jų rajoninių savivaldybių.

Sudarius savivaldybių kultūros indeksą, aktualu atkreipti dėmesį į didžiųjų miestų savivaldybes ir jų pozicijas SKI reitinge. Vilniaus m. sav. – 2 pozicija, Kauno m. sav. – 9, Klaipėdos m. sav. – 38, Panevėžio m. sav. – 48, Šiaulių m. sav. – 58, Alytaus m. sav. – 59.

Vilniaus miestas, jei lygintume su praėjusiais metais, išlaikė daugiau mažiau pastovų balą ir tą pačią reitingo poziciją. Vilniuje, palyginti su kitomis savivaldybėmis, ypač palanki situacija, nes būtent šiame mieste yra didžiausia visų sričių Lietuvos menininkų

koncentracija (apie 60 proc. profesionalių meno kūrėjų gyvena ir kuria Vilniuje), čia daugiausiai kultūros organizacijų, aktyvus nevyriausybinis sektorius. Tačiau Vilniaus miesto savivaldybės finansavimas kultūros paslaugoms yra pats mažiausias, jei lygintume su kitomis savivaldybėmis. Savivaldybės biudžete išlaidos kultūros paslaugoms kelerius metus iš eilės sudaro mažiau nei 2 proc., o vienam gyventojui tenkanti suma neviršija 30 Eur. Palyginimui, vidutiniškai savivaldybės skiria daugiau nei 6 proc. biudžeto kultūros paslaugoms, o vienam gyventojui tenkanti vidutinė suma sudaro apie 120 Eur. Jei Vilniaus m. sav. norėtų pagerinti reitingo poziciją, pirmu jos žingsniu galėtų tapti didesnės savivaldybės išlaidos kultūros paslaugoms.

Lyginant Vilniaus m. ir r. sav. balus matoma, kad Vilniaus r. sav. daugiau nei du kartus atsilieka nuo Vilniaus m. sav. Be to, tikėtina, kad dalis kultūros organizacijų ir kūrėjų yra deklaravę savo lokaciją Vilniaus r., o iš tikrųjų veiklą vykdo Vilniaus m. sav., tad tikrasis atotrūkis galėtų būti ir didesnis. **Visgi Vilniaus r. sav. kultūros veiklų organizatoriai galėtų stipriau išnaudoti Vilniaus m. kaimynystę ir planuoti renginius numatydami, kad vilniečiai galėtų sudaryti dalį tikslinės auditorijos.**

Kauno r. sav. atotrūkis nuo Kauno m. sav. nėra toks stiprus kaip Vilniaus atveju (20 ir 27 balai atitinkamai). Visgi Kauno r. sav. atsідūrė tarp vieną mažiausių indekso balų gavusių savivaldybių, tad panašu, kad ir šiuo atveju, partnerystė tarp savivaldybių yra ribota.

Kauno m. sav., 2022 m. buvusi Europos kultūros sostine, pakilo SKI reitinge ir dabar yra SKI dešimtuoke. Visgi indekso reitingo ir balų pokytis nebuvo labai didelis – iš 11 pozicijos Kauno m. sav. pakilo į 9-ąją (balas padidėjo ~ 1,7). Savivaldybių kultūros indeksas vertina ne tik trumpalaikes intervencijas, t. y. tas, kurios gali stipriau varijuoti kiekvienais metais, pavyzdžiui, savivaldybės finansavimas kultūrai, bet ir ilgalaikes, pavyzdžiui, kultūros organizacijų ar profesionalaus meno kūrėjų skaičių. Tai reiškia, kad vienų metų didelės investicijos į kultūrą negali iškart labai stipriai pakeisti kultūrinės situacijos. Tai galima pagrįsti ir gyventojų dalyvavimo kultūroje įpročiais, kuriems susiformuoti reikia laiko. Remiantis „Gyventojų dalyvavimo kultūroje ir pasitenkinimo kultūros paslaugomis“ tyrimo 2023 m. duomenimis, 2022–2023 m. kultūros renginiuose lankėsi gyvai (arba vartojo bent 4 kultūros produktus) apie 65 proc. kauniečių. Vadinasi, beveik kas trečias gyventojas kultūros renginiuose gyvai nesilankė arba nepatyrė kultūros veiklų sritinės įvairovės. Šie rezultatai turi sąsają su „Kaunas – Europos kultūros sostinė 2022. Tyrimo išvada“ ataskaitoje skelbiamais gyventojų dalyvavimo rodikliais. Kaip minėta, tik kiek daugiau nei 24 proc. kauniečių apsilankė

vos viename Europos kultūros sostinės renginyje, 2–3 renginiuose apsilankė iki 17 proc., o 4-juose ir daugiau – iki 8 proc. kauniečių (Šarūnas et al., 2022). Kitaip tariant, 50 proc. kauniečių nedalyvavo nė viename Europos kultūros sostinės renginyje. Paradoksalu ir tai, kad vykstant Europos kultūros sostinės metams, kai kauniečiams ir Kauno r. sav. gyventojams buvo pristatyta per 1 300 kultūrinių iniciatyvų, patys kauniečiai buvo linkę prasčiau vertinti kultūros prieinamumą, nei buvo prieš Covid-19 pandemiją. Būtų prasminga išsamiau panagrinėti, kodėl Kauno m. sav. gyventojai neišnaudojo galimybės intensyviau dalyvauti pristatomoje kultūrinėje įvairovėje. Galbūt susiduriama su situacija, kai į renginius ateina įprastai kultūroje dalyvaujantys gyventojai, o kultūra nesidomintieji ar tik itin retai joje dalyvaujantieji į renginius neina, kad ir kokia būtų jų kokybė ar įvairovė. Panaši išvada buvo gauta ir analizuojant „nemokamų sekmadienių muziejų lankytojus“. Nustatyta, kad šia iniciatyva naudojasi kultūroje jau dalyvaujantys asmenys, o nedalyvaujantieji kultūroje iš esmės nepasinaudoja sudaryta galimybe (Ambrazevičienė & Matulaitienė, 2021).

Kita vertus, per 2022 m. buvo sukurta platesnė Europos kultūros sostinės programos vertė, kuri atsispindėjo ne tik savivaldybių kultūros indekse. Tai ir Kauno miesto paminėjimai užsienio žiniasklaidoje, matomumas tarptautiniame kontekste, atvykusių į Kauno miestą turistų skaičius (Kauno turizmo informacijos centro vertinimu, Europos kultūros sostinės programa prie išaugusio turistų skaičiaus prisidėjo apie 5 proc., turistų dinamika pateikiama 7-ame priede). Kartu tai ir bendrai kūrybai suburti menininkai, – apie 18 tūkst. jų aktyviai kūrė per tuos metus. Tad toliau prioretizuojant kultūros sritį Kauno m. sav. būtų galima tikėtis ilgalaikės slinkties. Be to, vertėtų atkreipti dėmesį į Kauno m. sav. stiprų neigiamą atotrūkį nuo Vilniaus m. sav. Atotrūkis tarp šių savivaldybių sudaro daugiau nei 10 balų.

Vertinant Klaipėdos m. ir Klaipėdos r. sav. situaciją, matomas mažas balų skirtumas. 2021 m. didesnę balą buvo gavusi Klaipėdos r. sav. 2022 m. Klaipėdos m. sav. surinko 18,8, o Klaipėdos r. sav. – 18,14 balo. Visgi abi savivaldybės neperžengė 20 balų ribos ir atsilieka nuo Vilniaus m. ir Kauno m. savivaldybių, o kartu ir neviršija SKI vidurkio.

Vertinant kitus didžiuosius miestus ir jų santykį su rajoninėmis savivaldybėmis, matoma tendencija, kad rajoninės savivaldybės lenkia miestų savivaldybes kultūros indekso reikšmėmis (žemėlapyje pažymėta raudonais apskritimais). Skirtumai itin ryškūs tarp Alytaus m. ir Alytaus r. savivaldybių. Alytaus r. sav. miesto savivaldybę lenkia apie 10 balų. Situacijos nepakeitė ir tai, kad 2022 m. Alytaus m. sav. buvo Lietuvos kultūros sostine. Visgi vertinant finansavimo rodiklius buvo matomi minimalūs pokyčiai – jei lygintume su Neringos sav. (kuri 2021 m. buvo

Lietuvos kultūros sostine), Alytaus m. sav. investicijos buvo santykinai nedidelės. Atkreiptinas dėmesys, kad 2022 m. Alytaus r. sav. skyrė didesnę biudžeto dalį kultūros paslaugoms negu Alytaus m. sav. (4,42 ir 3,96 proc. atitinkamai). Be to, nors Alytaus m. sav. kultūros organizacijos pritraukė šiek tiek daugiau finansavimo iš LKT 2022 m., pats finansuotų projektų kiekis buvo mažesnis nei 2021 m. Tai rodo, kad vienalaikė intervencija nebuvo tokia stipri ir bendros kultūrinės situacijos, vertinamos savivaldybių kultūros indekso kontekste, reikšmingai nepakeitė.

Panevėžio m. sav. taip pat atsilieka nuo Panevėžio r. sav. (atotrūkis siekia apie 6 balus). Visgi Panevėžio m. sav., jei lygintume su 2021 m., reitinge pakilo iš 53 į 48 poziciją, nuo 14,5 iki 17 pakilo ir SKI balas. Tuo metu Panevėžio r. sav. reitinge nukrito iš 9 į 19 poziciją, jos balas sumažėjo nuo 26,8 iki 23,5.

Visgi Panevėžio miesto situacija paradoksali. Viena vertus, juntamas Panevėžio kultūrinės situacijos augimas dėl kuriamo Stasio Eidrigevičiaus menų centro, kuris duris atvers 2024 m. ir suaktyvins Panevėžio kultūrinę aplinką. Matomas nuosekliai augantis savivaldybės finansavimas kultūrai, bet gyventojai kol kas pasyviai dalyvauja kultūros veiklose ir pagal atnaujintą dalyvavimo kultūroje ir socialinio kapitalo subindeksą Panevėžys lieka tarp žemiausią balą surinkusių savivaldybių. Ši situacija dar kartą patvirtina, kad kultūros situacijos gerinimas yra lėtas procesas ir net išaugus finansavimui turi praeiti ne vieni metai, kol poveikis persiduoda ir kitoms sritims, pvz., gyventojų dalyvavimui kultūroje.

Šiaulių m. sav. taip pat atsilieka nuo rajoninės savivaldybės. Tiesa, atotrūkis nėra didelis – 16,33 ir 13,67 balų atitinkamai. Visgi pati indekso reikšmė yra labai žema.

Verta atkreipti dėmesį ir į atotrūkius tarp didžiųjų miestų. Tik Vilniaus ir Kauno m. sav. surinko didesnę nei vidurkis savivaldybių kultūros indekso balą. Klaipėdos m. sav. SKI balas yra artimas savivaldybių vidurkiui. Visgi kitos didžiųjų miestų savivaldybės reikšmingai atsilieka nuo SKI vidurkio. Tai dar kartą patvirtina, kad Tolygios kultūrinės raidos modelyje taikomas regionų apibrėžimas, iš visų Lietuvos savivaldybių išskiriant tik Vilniaus m., Kauno m. ir Klaipėdos m. sav., yra prasmingas. Kitos didžiųjų miestų savivaldybės savo kultūrine aplinka neišsiskiria iš likusios Lietuvos bendro kultūrinio konteksto.

Darytina išvada, kad didieji miestai nepakankamai įvertina gyventojų skaičių, mat pagal jį kultūros infrastruktūra turėtų būti didesnė. Bet ar tikrai, pavyzdžiui, Alytaus mieste „mažiau kultūros“ nei Akmenėje ar Kazlų Rūdoje? Panašus klausimas skambėjo 2021 m.

savivaldybių kultūros indekso pristatyme. Būtų galima atsakyti, kad didžiojo miesto kategorija įpareigoja. Ir tai reiškia, kad lūkesčiai šiam miestui, įvertinus gyventojų skaičių, turėtų būti ir yra didesni. Tai reiškia, kad mažoms savivaldybėms dėl mažo gyventojų skaičiaus atskirais atvejais yra santykinai lengviau gauti didesnę reikšmę, tenkančią vienam gyventojui. Bet tik turėdami santykinus dydžius galime objektyviai lyginti savivaldybes tarpusavyje, ir tai, deja, atskleidžia egzistuojančias problemas. Alytaus m. sav. iš 1 000 gyventojų bibliotekų vartotojais tapo 88, tuo metu daugiau nei 5 kartus pagal gyventojų skaičių mažesnėje Kazlų Rūdos savivaldybėje – 232. Alytaus m. sav. iš 10 000 gyventojų yra bent 7 profesionalaus meno kūrėjai, o daugiau nei perpus pagal gyventojų skaičių mažesnėje Alytaus r. sav. – bent 16. Alytaus m. sav. 1 000 gyventojų tenka 1,67 kultūros įmonės, tuo tarpu daugiau nei 7 kartus mažesnėje Rietavo sav. – 1,79. Atidžiai peržiūrėję savivaldybių kultūros indekso dedamąsias suprantame, kodėl visgi didieji miestai atsiduria santykinai žemose pozicijose.

IŠVADOS

- 1.** Indeksą sudaro kiekybiniai rodikliai. Pristatant pirmąjį indeksą buvo ne kartą sulaukta klausimo dėl kokybės parametro, apie tai, kodėl jis nėra įtrauktas į indeksą. Kokybinis kultūros vertinimas turėtų remtis ekspertine nuomone: teoriškai būtų galima sudaryti ekspertų grupę, kuri bandytų įvertinti kiekvienos savivaldybės kultūrinių veiklų kokybę. Suprantama, kad tai gali būti ne tik sunkiai įgyvendinama, bet galiausiai net ir neobjektyvu, – vertinimai skirtųsi priklausomai nuo ekspertų grupės ir laikotarpio. Sudarant savivaldybių kultūros indeksą akcentuota, kad įtraukiami tik objektyvūs, patikimi ir reprezentatyvūs duomenys. Be to, kultūros kokybės parametras atsispindi per rodiklių gausą ir visapusiškumą. Kultūros kokybės reprezentaciją galime apčiuopti per profesionalaus meno kūrėjų skaičių, LKT skirtą finansavimą organizacijoms ir kūrėjams (sprendimus dėl finansavimo priima ekspertai, o tai iš dalies reprezentuoja kultūros kokybės vertinimą savivaldybėse), nevyriausybinio sektoriaus aktyvumo (tai gali reprezentuoti kultūrinės pasiūlos įvairovę) ir gyventojų dalyvavimo kultūroje rodiklius (pvz., muziejų lankytojų skaičių, kultūros vartojimą), gyventojų pasitenkinimą kultūros paslaugų prieinamumu ir pan. **Tad nors patį savivaldybių kultūros indeksą sudaro kiekybiniai rodikliai, bendras indekso rezultatas iš dalies reprezentuoja ir kokybinius kultūrinės situacijos parametrus.**
- 2.** Savivaldybių kultūros indekso vidurkis yra 21,4 balo iš 100 galimų. Savivaldybių kultūros indekso reikšmės varijuoja nuo 10,14 (Visagino sav.) iki 49,39 (Neringos sav.). Jei lygintume su 2021 m. savivaldybių kultūros indeksu, vidutinė reikšmė beveik nepasikeitė (2021 m. – 20,97 balo). Tai rodo, kad nuo 2021 iki 2022 m. bendrai savivaldybėse kultūros situacija reikšmingai nekito. Kartu tai liudija, kad nėra savivaldybės, kurioje būtų stiprios visos septynios savivaldybių kultūros indekso grupės: kultūros organizacijos, kūrėjai, kultūros makroekonomika, finansavimas kultūrai, dalyvavimas kultūroje ir socialinis kapitalas, kultūros paveldas ir pokyčių grupė.
- 3.** Finansavimo kultūrai subindeksas atskleidė egzistuojančius stipriausius atotrūkius tarp savivaldybių. Šio subindekso reikšmės varijavo nuo 73 balų (Neringos sav.) iki 3,88 balo (Alytaus r. sav.), o vidurkis buvo mažiausias lyginant su kitais subindeksais (11,25 balo). Daugelyje savivaldybių kultūros organizacijos yra nepakankamai stiprios, kad galėtų pritraukti didesnę LKT finansavimą, o savivaldybės to nekompensuoja didesnėmis išlaidomis kultūros paslaugoms.

4. Nedaug aukštesnis nei finansavimo kultūrai subindekso vidurkis buvo pasiektas **kultūros makroekonomikos rodiklių grupėje. Kultūros makroekonomikos subindekso vidurkis buvo 13,91.** Maksimalią šio subindekso reikšmę 2022 m. įgijo Vilniaus m. sav. (72,48), o likusios savivaldybės stipriai atsiliko nuo sostinės. Tai rodo, kad kultūros ir kūrybinių industrijų sektorius aktyviai veikia tik Vilniaus m.
5. **2022 m. savivaldybių kultūros indekso reitingo viršuje yra Neringos sav., surinkusi 49,39 balo iš 100 galimų.** Neringos savivaldybė pirmoje pozicijoje atsiduria antrus metus iš eilės. Visgi 2021 m. savivaldybių kultūros indekso reikšmė buvo didesnė, t. y. 56,91 balo. Tad nors išliekama pirmojoje pozicijoje, atotrūkis nuo maksimalaus savivaldybių kultūros indekso balo nemažėja. Be to, net ir lyderiaujančioje savivaldybėje nėra stipriai išreikštos visos septynios savivaldybių kultūros indekso grupės.
6. Antrus metus iš eilės antrojoje pozicijoje atsiduria Vilniaus m. sav., kuri surinko kiek daugiau nei trečdalį galimų balų, t. y. 39,13 (2021 m. – 37,91). Visgi bendra situacija ir surinktas savivaldybių kultūros indekso balas, galima sakyti, išliko reikšmingai nepakitęs, o tai rodo, kad reikšmingų pokyčių kultūrinėje Vilniaus m. sav. aplinkoje, paveikusių platesnę visuomenę, neįvyko. Reikėtų atkreipti dėmesį, kad Lietuvos sostinė surenka mažiau nei pusę galimų savivaldybių kultūros indekso balų.
7. Vienas stipriausių neigiamų pokyčių užfiksuotas Trakų r. sav. Buvusi Lietuvos kultūros sostinė (2020 m., 8 priedas) savivaldybių kultūros indekso reitinge nukrito iš 15 pozicijos į 33. Gali būti, kad praėjus metams po buvimo kultūros sostine dėmesys kultūrai čia kiek sumenko. Tai liudija ir finansavimo kultūrai subindekso pokyčiai: Trakų r. sav. iš 2021 m. pasiektos 5 pozicijos 2022 m. nukrito į 11 poziciją.
8. Žemiausioje pozicijoje išlieka Visagino sav. Kita vertus, net trys Utenos apskrities savivaldybės patenka į savivaldybių kultūros indekso dešimtuką. Atrodytų, kad Visaginas galėtų stipriau išnaudoti kultūrinį bendradarbiavimą su kaimyninėmis apskrities savivaldybėmis, pavyzdžiui, Zarasais, Anykščiais ar Molėtais.
9. Kauno m. sav. tapus Europos kultūros sostine, stipriai išaugo finansavimas kultūrai, o tai savo ruožtu lėmė aukštą finansavimo kultūrai subindekso poziciją. Taip pat Kauno m. sav. užėmė aukštą vietą kultūros makroekonomikos rodiklių grupėje. Visgi kituose subindeksuose, kuriais reprezentuojama kultūros pasiūla ir paklausa, Kauno m. sav.

užėmė vidutines pozicijas. Ypač reikėtų atkreipti dėmesį į Kauno m. sav. gyventojų kultūrinės nuostatos. Remiantis „Gyventojų dalyvavimo kultūroje ir pasitenkinimo kultūros paslaugomis“ tyrimo duomenimis, kauniečių pasitenkinimas kultūros paslaugų prieinamumu nagrinėjamu laikotarpiu sumažėjo nuo 69 iki 62 proc. Vadinas, miestui tapus Europos kultūros sostine, patys miestiečiai nemanė, kad kultūros prieinamumas padidėjo. Kultūra yra viena inertiškiausių ir lėtai besikeičiančių sričių, todėl, matyt, vienu metų stipri intervencija negali tuoj pat performuoti miestiečių kultūrinių įpročių. Be to, reikėtų atkreipti dėmesį į Kauno m. sav. gyvosios kultūros pasiūlos (kultūros organizacijų kiekio ar menininkų skaičiaus) stiprius atotrūkius nuo Vilniaus m. sav. Kitaip tariant, būtų svarbu stiprinti šiuos kultūros rodiklius.

10. Kelerius metus iš eilės savivaldybių kultūros indekso reitinguose pozityviai išsiskiria kurortinės savivaldybės. Kurortinėse savivaldybėse pasiekiami vidutiniškai aukščiausia savivaldybių kultūros indekso reikšmė – 33,3 (2021 m. – 35,11), taip pat kurortinė savivaldybė (Neringos sav.) kelerius metus iš eilės pasiekė aukščiausią SKI reikšmę (2022 m. – 49,39), jei lygintume su visomis savivaldybėmis. Be to, didžiųjų miestų klasteris nelenkia kurortinių savivaldybių.

11. Reikėtų atkreipti dėmesį ir į atotrūkius tarp didžiųjų miestų. **Tik Vilniaus ir Kauno m. sav. surinko didesnę nei vidurkis savivaldybių kultūros indekso balą. Klaipėdos m. sav. savivaldybių kultūros indekso balas yra artimas savivaldybių vidurkiui.** Visgi kitos didžiųjų miestų savivaldybės reikšmingai atsilieka nuo savivaldybių kultūros indekso vidurkio. Tai patvirtina, kad Tolygios kultūrinės raidos modelyje taikomas regionų apibrėžimas, iš visų Lietuvos savivaldybių išskiriant tik Vilniaus m., Kauno m. ir Klaipėdos m. sav., yra prasmingas. Kitos didžiųjų miestų savivaldybės savo kultūrine aplinka neišsiskiria iš likusios Lietuvos bendro kultūrinio konteksto ir yra panašesnės į regionines, o ne į Vilnių ar Kauną. Tai patvirtina ir faktas, kad dalis rajoninių savivaldybių surinko didesnius SKI balus nei atitinkamos miestų savivaldybės.

REKOMENDACIJOS

1. Savivaldybių kultūros indeksas pateikia objektyvų, kiekybiniais rodikliais pagrįstą žvilgsnį į savivaldybių kultūros situaciją. Indekse pristatoma 40 rodiklių apie 60 savivaldybių – vadinasi, pristatoma 2 400 situacijų, kurias būtų galima aptarti ir nagrinėti toliau bei giliau. Šios apimties ir galimų klausimų detalumo apimti tyrimu nebūtų prasminga. Tačiau tikimasi, kad atsispirdami nuo tyrime pristatytų duomenų kiekvienos savivaldybės kultūros ekspertai galėtų matomus kiekybinius rezultatus papildyti konteksto išmanymu ir kokybiniu turiniu. Susiejus kiekvienos savivaldybės ekspertų žinias ir savivaldybių kultūros indekso rodiklių rezultatus, būtų galima planuoti tolesnes kultūros raidos kryptis ir tikslus kiekvienoje savivaldybėje.
2. Savivaldybių kultūros indeksas galėtų būti taikomas kultūros situacijos stebėsenai savivaldybėse. Vertinant indekso reikšmes, galėtų būti matuojami kultūros politikos, investicijų į kultūrą ir kitų intervencijų, siekiant aktyvinti kultūrinę aplinką, rezultatai.
3. Reikėtų ieškoti susitarimo su Vilniaus m. sav. Dabar Vilniaus m. sav. išnaudoja susiklosčiusias tendencijas, kai Vilniaus miesto kūrėjams ir organizacijoms skiriamas reikšmingas nacionalinis finansavimas. Pavyzdžiui, apie 70 proc. LKT skiriamo finansavimo kūrėjams ir organizacijoms tenka Vilniaus m. sav. 2022 m. LKT investavo į Vilniaus m. apie 14 mln. Eur, t. y. LKT skyrė beveik dar tiek (88 proc.), kiek sudarė pačios savivaldybės išlaidos kultūros paslaugoms. Palyginimui, į Kauno m. sav. organizacijų ir kūrėjų kūrybines veiklas 2022 m. LKT investavo apie 2 mln. Eur ir tai sudarė tik 7 proc. Kauno m. sav. biudžeto išlaidų kultūros paslaugoms. Kita vertus, pati Vilniaus m. sav. išsiskiria kaip mažiausiai investuojanti į kultūrą savivaldybė, kurios kultūrai skiriama biudžeto dalis nesiekia 2 proc. LKT skiriamo finansavimo apimtys Vilniaus m. sav. yra suprantamos, nes būtent Vilniaus m. savivaldybėje yra didžiausia kultūros organizacijų ir kūrėjų koncentracija. Tačiau jeigu Vilniaus m. sav. skirtų didesnę finansavimą kultūrai, ji galėtų labiau suaktyvinti tas grandis, kurių nepadengia LKT (ypač profesionalaus meno kūrėjų galimybes), o kartu leistų LKT turėti platesnes ir įvairesnes finansavimo galimybes, nukreiptas į visos Lietuvos kultūros raidą arba lengvesnį naujų kūrėjų „įėjimą“ į konkursus. Esant žemam savivaldybės skiriamam finansavimui kultūros paslaugoms, nacionalinio finansavimo institucijos lieka apribotos. Pavyzdžiui, LKT gali numatyti tik labai ribotus pokyčius stipendijų konkursuose, nes sudarius galimybes gauti didesnės sumos ar ilgesnio laikotarpio stipendijas reikšmingai didelė profesionalaus meno kūrėjų grupė liktų be galimybės

gauti stipendiją. Kadangi Vilniaus m. savivaldybėje gyvena ir kuria didžioji dalis profesionalių Lietuvos menininkų, čia galėtų veikti kelių lygių finansavimas: tiek nacionalinis, tiek savivaldos.

4. Savivaldybių kultūros indeksas objektyviai aprašo kultūros situaciją kiekvienoje savivaldybėje. Jei savivaldybėje yra mažiau kūrėjų, mažiau kultūros organizacijų, palyginti su kitomis savivaldybėmis mažesnis finansavimas kultūrai ir t. t., tai, savaime suprantama, lemia ir žemesnę savivaldybių kultūros indekso poziciją. Gali būti, kad savivaldybėje numatyti kiti politikos prioritetai ir kultūrai skirti didesnio dėmesio nėra galimybių. Visgi užimant žemesnes savivaldybių kultūros indekso pozicijas būtų siūloma nepalikti kultūros srities savieigai ir ieškoti, kokias jos komponentes būtų galima sustiprinti. Kultūros sritis yra labai inertiška ir lėtai besikeičianti. Tad ilgą laiką palikus sritį savieigai paskui, net ir didinant investicijas, gali tekti ne vienerius metus laukti rezultato. Kita vertus, kultūros sritis gali prisidėti prie socialinio kapitalo stiprinimo, didesnio pilietiškumo, pasitikėjimo ir pan. Tad investuojant į kultūrą gali būti pozityviai paveikiamos ir kitos sritys.
5. Kultūros sostinės titulas yra būdas suaktyvinti kultūrinį gyvenimą atitinkamoje savivaldybėje, taip pat atkreipti Lietuvos gyventojų dėmesį į tą savivaldybę. Visgi būtų galima peržiūrėti Lietuvos kultūros sostinės titulo poveikį savivaldybės kultūros situacijai. LR KM skiriamas finansavimas metinėms veikloms nėra didelis (iki 100 tūkst. Eur). Vadinasi, kultūrinių veiklų įgyvendinimo atsakomybė tenka savivaldybei. Pastarajai reikšmingai neprisidėjus, Lietuvos kultūros sostinės metai situacijos kultūros lauke stipriau nepakeičia.
6. Parengtoje ilgalaikėje Lietuvos ateities vizijoje „Lietuva 2050“ išryškinama nelygybės problema. Numatydamas nelygybės žalą kultūros sektoriuje, Lietuvos kultūros taryba Tolygios kultūrinės raidos modelyje taikė nuostatą, kad dalį kvotos reikia skirti silpnesnėje socialinio klimato aplinkoje esančioms apskritims. Vertinant politinį kontekstą ir tai, kad Kvotų aprašas rengtas dar 2018 m., jau matoma, kokia progresyvi buvo ši nuostata. Todėl rekomenduojama išlaikyti esamus principus bei kurti papildomus, kurie mažintų kultūrinės atskirtis tarp silpnesnių socialine aplinka savivaldybių ir skatintų spartesnę (kiek leidžia riboti ištekliai) kultūrinės aplinkos augimą. Kaip matyti iš „Lietuva 2050“ strategijos, atskirties mažinimas išliks vienu pagrindinių tikslų artimiausius 30 metų. O kaip matome iš savivaldybių kultūros

indekso, deja, tarp savivaldybių egzistuoja ir kultūrinė atskirtis, kuri taip pat lėtina šalies kultūros raidą.

7. Bendradarbiavimas ir kultūrinių pajėgumų pritraukimas iš gretimų, stipresnių savivaldybių taip pat galėtų prisidėti prie aukštesnių savivaldybių kultūros indekso reikšmių bei geresnės kultūrinės situacijos. Visaginas galėtų stiprinti ryšius su savo apskrities savivaldybėmis, pavyzdžiui, Zarasais, Anykščiais ar Molėtais. Vilniaus r. sav. galėtų stipriau išnaudoti sostinės kaimynystę. Alytaus m. sav. taip pat galėtų ieškoti daugiau jungčių su kurortine Druskininkų sav. ir t. t. Bendradarbiavimas galėtų paskatinti didesnius kultūros projektus, skirtus platesnei auditorijai, ar padėtų pristatyti naujas menines formas.

Kultūra^τ

LIETUVOS
KULTŪROS
TARYBA